

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Tertio die Sabbati Quadragesimæ: Homilia Decimaoctava. De filio prodigo. Homo quidam habuit duos filios, & dixit adolescentior ex illis Patri suo: Pater, da mihi portionem &c. Luc. 16.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

Occidat male fortunatus, fructus adfuturus,
Prudentes finus & sagaces, vt ex generatione
illa pessima & peruerla fumentes diuinæ feve-
ritatis exemplum, generatio finus altera, grata,

eiecta, ac fecunda, vt fructus gratiæ bonorum
que operum referentes, gloriæ mellis colligat
mus æuiterne. Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIÆ DECIMÆ OCTAVÆ SEQVENTIS

CRISTVS præterdit in hac parabola, suâ magnam declarate misericor-
diam, nostræ fidei probans articulum, quod peccata dimittat, in gra-
tiam recipiat peccatores etiam iniquissimos, si ad finem recurrant mi-
sericordiæ penitentes. *a.* Primum impudentem exponit malitiam,
paruumque iudicium peccatoris, qui paternos vltro deserit lares, vt
sua potiatur libertate. *b.* & in regionem abeat longinquam. *c.* vbi luxuriosè viu-
do suas impudicus dilapidauit facultates: proprius hic est libidinis effectus. *d.* illis au-
tem minime satur, fame torquetur grauiori, *e.* qua pressus diabolo se tradidit in por-
carium. *f.* hoc etenim sibi seruientibus imponit oneris, fame seruos enecando. *g.* Se-
eundum, Dei proponit misericordiam, qui misero condolens peccatori, benignitatis
in eum conuertit oculos, quibus in se reuersus, suos aperit illuminatus, vt eos ad pa-
tris reflectat aedes, panisque recordetur abundantia, qua famuli in illa perfruuntur.
h. Et quod reuertenti lætus occurrat peccatori, brachia benignus extendat osculum
pacis pacificus offerat. *i.* tantoque recipiat gaudio, tantaque misericordia, amorisque
tractet indicijs, vt maior natu filius obloquatur. *k.*

§. 1. Labilem creauit Deus hominem, vt habe-
ret cui peccata misericors dimitteret, de quo
maxime gloriatur.

§. 2. Tanta est Dei misericordia, vt de illa San-
cti, velut Isaias & Ionas, conquesti fuisse
videantur.

§. 3. Nullum est peccatum inremissibile, quod
non infinitis à D. misericordia superetur,
quod ad nostrum solatium multoties ratum
facit.

§. 4. Præ ceteris maiori studio, Christus, verbis,
parabols, iureiurando, ac operibus hunc fidei
docuit articulum: Remissionem pecca-
torum.

§. 5. Homo quidam. se Patrem nominat
Deus, vt amoris sui ferat testimonium, ac
Christianus peccatoribus sporadica esse do-
ceat indulgentiam.

§. 6. Adolescentior. Optima ratione vocatur

peccator adolescentior, licet centenarius, vt
Cain & Absalon.

§. 7. Abiit. Non eijcit domo sua Deus pecca-
torem, ipse tam impudens est, vt spon-
te discedat, contra quem Deus protesta-
tur.

§. 8. Diuisit substantiam. Non auferi illi
Deus libertatem, qui vult abire, eumque de-
serere, licet sit ille deplorandus.

§. 9. In regionem longinquam. Peccatum
regio est tam procul distans à Deo, vt dicat
eo vsque nec manus suas, nec oculos posse per-
tingere.

§. 10. Quo tendat, non attendit peccator: Exe-
chiclis portento, iumentis Isaiæ, vaseque Za-
charia præsignatus.

§. 11. Dissipauit substantiam. Decoxit sub-
stantiam suam, effectus luxuria per quem il-
lam Iob describit.

§. 12.

- §. 12. Dissipavit substantiam suam. Est enim meretricis domus, Gigantum domus, ubi molliantur adamantes etiam purissimi, velut David, Salomon, ac Israelita.
- §. 13. Decoquit luxuria substantiam, ut patet in Samsono: varius euentus multisque annis praedictus.
- §. 14. Nihil sic hominem infirmit, ad senium deducit, visum bebetat, & adolescentem enervat, ut luxuria.
- §. 15. Paeda est fames valida. Fames accenditur, & appetitus sensuali in iu, qui illum sequuntur, minuitur autem in resistentibus.
- §. 16. Adhaesit vni cinium. Dilapidans homo virtutes, se totum consecrat diabolo prout Dominus Iob affirmat.
- §. 17. Specialiter ob vitium libidinis, quosdam possidet diabolus, ut patet in quibusdam casibus.
- §. 18. Adhaesit. Adeo firmiter adhaeret diabolo luxuriosus, ut nec flagris eum domo sua eli-

- minet; quo diabolus intumescit.
- §. 19. Misit in villam. Regna, qua promittebat diabolus in suavia evanescent, & cannam famem quibus, qui illi seruit, muldatur.
- §. 20. In se reuersus. A se peccator, ut Nabuchodonosor, egreditur, reuertitur autem ut leana Danielis ad hoc fame coactus.
- §. 21. Quanti mercenarij. Prior vidit illum Pater, qui aliter non esset reuersurus.
- §. 22. Abundant. Sicam perpendit miseriam, & patris domus abundantiam, unde ad illam reuerti proponit, sui accusator.
- §. 23. Vidit a longe, accurrit. Patris actiones eximie turgent mysteriis: occurrete, brachijs amplecti, pacis osculo recipere filium.
- §. 24. Hic diuina patet misericordia magnitudo, ut de ea quasi de industria Elias conqueratur.

H O M I L I A XVIII.

DE FILIO PRODIGO.

Tertio die Veneris Quadragesimae.

Homo quidam habuit duos filios, & adolescentior ex eis dixit Patri suo, Pater da mihi portionem. &c. Luc. 15.

TERTIO nobis praelegitur Evangelica quam vitæ Christi Domini conscripserit D. Lucas exarauit, parabola scilicet filij prodigi, ne venis dixerim Patris adeo benigni, ut illi proprio nomen conueniat ab Apostolo probuntiatum: Pater misericordiarum. Adhuc duo pereuntur D. Bernardus. Primum: cur Pater vocetur misericordiarum potius, quam suppliciorum penarumque pater: cum dicente Spiritu S. *Misericordia & ira ab illo esto proximant. Secundum cur in plurali: Pater misericordiarum. An*

non satis erat Deum dixisse Patrem misericordiarum? Diuino plane consilio (respondet) caelesti. Cur Deus nixus philosophia. Primum. Pater vocatur misericordiarum: haec namque sunt quasi Dei filiae patris naturales, de propria eius genitura natura, suis in laticorvisceribus conceptae, qua de causa illa dicitur Zaccaria: *Viscera misericordiae.* Viscera in quibus Ratio generantur, & de quibus, velut ex propria materia misericordiae scaturigine. Supplicia vero, *Luc. 1. 76.* de proprio Dei pectore, cordeque inuicem producantur: *Non est voluntatis mors impij dei. Ezech. 18. 24.* *Ulla te cognoscunt ut patrem, & primum eorum principium, ob peccata quibus*
 V. u. j. Deum

Psa. 29. 6. Deum offendis: *Ena in indignatione eius.* Nascitur Dei ira. & incenditur indignatio, cuius te dicimus auctorem principium, & causam, te inquam peccantem: quia tui peccatoris indignatio, non nisi de perceptis oritur iniuriis. Subtiliter hoc indicat senior Tobias, dum Deo gratias agit pro beneficiis acceptis Angeli ministerio S. Raphaelis qui tenebras tergens coxcatatis, integro restituit illum lumini. *Ipse castigavit nos propter iniquitates nostras, & ipse salvabit nos propter misericordiam suam.* Quo nos meritis cecidit flagello, ex nostris ortum agnosceamus iniquitatis: at illuminatio nostra salus nostra ex misericordie intus visceribus manasse comprobatur.

Ratio secunda. Secundò: Pater dicitur misericordiarum in plurali, quia non vna eaque sola eius est misericordia, sed plures, sed infinita quibus nos afficit superfluentem: *Misericordia tua multa Domine.* Magnam nobis largitur misericordiam, dum nos filios suos regenerat per gratiam, qua suorum omnium bonorum & glorie heredes legitimi conscribimur: *Secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vitam, &c.* Quia verò adeo sumus nebulones, ut tantam despiciamus gratiam, eamque dilapidemus, mille nos peccatis inquinando, maiores illa nobis concedit misericordias, dum nos patienter expectat, longanimitas suffert, expansis recipit brachis revertentes: peccata nobis indulgens liberaliter, nos admittens a lactuet, nostra reparans damna, nostras solvens rupuras, nostram vestiens nuditatem, nostram dirans inopiam, nos ineffabilibus donis exornans gratia, diem celebrans in caelesti sua curia festivissimum, quo remissionem nobis concedit peccatorum, pater verè misericordiarum.

Psa. 118. 156. Magnam nobis largitur misericordiam, dum nos filios suos regenerat per gratiam, qua suorum omnium bonorum & glorie heredes legitimi conscribimur: *Secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vitam, &c.* Quia verò adeo sumus nebulones, ut tantam despiciamus gratiam, eamque dilapidemus, mille nos peccatis inquinando, maiores illa nobis concedit misericordias, dum nos patienter expectat, longanimitas suffert, expansis recipit brachis revertentes: peccata nobis indulgens liberaliter, nos admittens a lactuet, nostra reparans damna, nostras solvens rupuras, nostram vestiens nuditatem, nostram dirans inopiam, nos ineffabilibus donis exornans gratia, diem celebrans in caelesti sua curia festivissimum, quo remissionem nobis concedit peccatorum, pater verè misericordiarum.

1. Pet. 1. 3. mi conscribimur: *Secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vitam, &c.* Quia verò adeo sumus nebulones, ut tantam despiciamus gratiam, eamque dilapidemus, mille nos peccatis inquinando, maiores illa nobis concedit misericordias, dum nos patienter expectat, longanimitas suffert, expansis recipit brachis revertentes: peccata nobis indulgens liberaliter, nos admittens a lactuet, nostra reparans damna, nostras solvens rupuras, nostram vestiens nuditatem, nostram dirans inopiam, nos ineffabilibus donis exornans gratia, diem celebrans in caelesti sua curia festivissimum, quo remissionem nobis concedit peccatorum, pater verè misericordiarum.

II. Has omnes ostendit Dominus misericordias hac parabola sub persona patris multarum misericordiarum in niti filij refractarij circumdati multis miseris, qua prae latissime divinis quibusdam coloribus, melius quam olei depingit, primò: peccatoris impudentiam, qua perfidae frontis audaculus, Deo praesumit obucere, sibi eius nec domo nec societate esse satisfactum, quippe quod ibi omnia sint iustitia, proinde discedere ex illa cogitet: eò quò sibi melius futurum esse non dubitet. Secundò: Sortem eius infelicem, qualiter è domo Dei discedenti, quidquid occurrit infortunum est perditio, desolatio, iustusper & rabida, caninaque fames, ad tantam ipso reducto rerum inopiam, ut ad quid infelix manum porrigat, non inveniat. Tertio: Quò ad malam deveniat miseriam, ut diabolus sibi eli-

gat Dominum, ac seipsum illi tradat vile ma- cipium. Quarto: Quam abiectionem, quam invidiositate Dominus servum excipiat, eum principale, quo venientem honorat, officium sit, porcat um age; idque crudelitate adeo severa, ut eum miser Domino toto seruiat pectore nec illi ministrat cibum, sed ne tantum illi concedat et pusillum siliquarum comedat coniviva porcorum. Quintò: Grandem illi à Deo praestitam misericordiam, qua illi oculos aperit, quibus statum suum agnoscat, ad quem tandem devenerat miserandum, quo longe felicior erat status servorum, qui in domo paterna ad vilissima conducebantur obsequia.

Sextò: Stabi em firmamque resolutionem qua domum reuerti proponit patrique deprecari clementiam. Vltimò: Immo. san patris benignitatem, qua à longe venientem conspiciat, anhelus obuius accurrit, dilatisque brachijs accedens seno pater grauis irruit in amplexus, mille in figit oscula, blande reuerso grauiat: Gratissimus mihi ac optatissimus tuus mihi es, fili mi, aduersus, desiderium me veterum eorum, dimidium animae meae, alter ego. Ut autem filium vidit nudum, lacrum, discoloratum, ilico mandat vestes de sericinis, erui pretiosissimas, his filium indurum adornari, manum propria ad aedes introducit, vitulum praecipit mactari saginatum, apparatum instrui conuiuium, canticos musica conuuius recreare, quoscumque habet familiares, ad epulas inuitat, ut omnes illi congratulentur, quia: *Filius hic meus mortuus erat, & reuertit, perierat, & inuenit est.*

Papae, quae haec Dei misericordia? *Benedixit Pater misericordiarum.* Ad nostram consolationem expendamus, in huius magni patris familiaribus nullam apparere iracundiam nec ullam eiusdem fieri mentionem. nihilominus omnium patet oculis quot amoris indicia, quot lactu signis pater prodigum recipiat filium, & mater sit quae pro noxio intercedat. Quid tum pater ageret, si aduisset & mater, plena misericordia se patris prostrasset gemitunda pedibus, gratiasque filio deprecatura supplicasset? Hanc nobis gratiam seruauit, qui nudum vel pater esse misericordiarum, insuper & matrem, concedit suam ut licet quae sit: *Mater gratia, mater misericordia,* illamque nobis impetrabit, si gratia plenam deuote salutemus: *Aue gratia plena.*

5. 1. Lxx

§. 1. Labilem creauit Deus hominem, vt haberet, cui peccata misericors dimitteret, de quo maxime glorietur.

¶ **P**roponit D. Hieronymus ex industria respondere, sibi obiectæ quæstioni. Cur Deus hominem non condiderit impeccabilem? Aut hoc potuit, aut non potuit? Si non derogatur omnipotentia? Si potuit, cur omnipotentia de- fuit voluntas? Inuatum est omnibus architectis perficere quantum possunt, opera sua, vt sint ea voluntati suæ cõformia. Hoc ab homine requirit Deus, vt sit sine peccato, iustus & pius: Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra. Nihil magis exhorrescit, at nec aliud, præter peccatum: Si me vult à peccato liberum, & moleste fert me in illud labi, cur me non condidit, gratia sua ac amicitia, ne possum peccare, confirmatum? Quem mihi parentem inuenies, qui si filium peccat ab omni defectu immunem creare, talem non perficeret modis omnibus absolutum? Si stomachatur Deus, quia pecco, quia illum offendendo, cur hoc non præuenit, me tam iustum creando & ab omni adeo distitum offensa, vt illum nunquam possem committere etiam volens: Extruere si cogitas tuæ domum habitationi, ad laboras vt firma consistat, non de facili corruat, si sapiens fueris (ait Christus) illam supra soliedum eriges fundamentum supra petram, fortioribus autolis parietibus, fulcris iustitias crassioribus, nec est qui commoueat: Quod si super leuem posueris arenam fundamentum, supra vacuas erexeris arundines, quæ quolibet vento huc, & illuc, inclinentur: videris ipse voluisse, quod ad quemlibet ventu turbulenciam concideret. Nec tibi tum ratio suppeteret conquirendi, cur tam cito corruerit, nec hix steterit & immobilis, sed culpa tuæ in putandum, qui si pra tam labile illam statisti fundamentum. His querelis (inquit D. Hieron.) alij procedunt murmuratores: Si me Deus vult constantem, vt quid me supra tam languidum & infirmum creauit fundamentum, quo in omnem partem, quolibet feror vento? Non me redarguat, quod eadem, sibi casum imputet, qui me caducum nimis formauit architectus.

Ne parua quæstionem indices esse difficultatis, quam ipse Iob operam indicauit, vt notat D. Greg. Mentis oculos Iob propheta conuicit in Adam protoplasten quem Deus gratis dõmiquæ assam diuitem creauerat, in paradiso

collocauit, liberate donauit, vt faceret quod sibi placeret, & hæc fuit eius sinistra fortuna: quod ad malũ deflexerit, peccatumque commiserit Dei legibus inobediens quo reddi seipsũ sed & nos omnes in æternum perdidit parens filios. Egregio hoc explicat simbolo aquilæ videntes Iob generis humani exprimens protoparente: Dies mei pertransierunt, & c. Sicut aquila volans ad eum. Erat hic celsitudinis lux fastigio gloriosus, alis intellectus expansis, sublimis fide viua illuminatus, voluntate diuinæ charitatis igne incensâ feruentissimus, oculos ad arboris deiecit fructũ prohiberi, sibi tamen à diabolo presentatũ, deceptũ, comedit, & in abyssũ decidit infelix miseriarũ. Prudentissime Deus, cur præcius tam peruersi, noxijsque libertatis vltus, illã homini concessisti? Cur is (querit D. Greg.) qui summe potens & summe bonus est, nequaquam hominẽ voluit talem facere, qui perire non posset? Si summe bonus, bonitatis exigit ratio, tali hominẽ præferre a damno, ne pereat, præmunire. Facere hoc potuisse ex eius omnipotentia nemo dubitat. Cur igitur non fecit? Hæc proposita quæstione, Adam in se reuersus Iob sic ait: Illicitum mihi video facti à factore meo repetere rationem: magna, sine dubio audacia argumentum, cum illo velle disputare: verum si siluero, velut vermen hæc agnosco difficultatem, qui mihi viscera corrodit, nec poenam valeo simulare: Cum diuero nequaquam ita loquar, commuto faciem meam, & dolore torqueor. Quis hanc enodet difficultatem, quis dolorem explicet?

Huic quæstioni respondet D. Hier. Primõ supponens eam esse valde temerariam, dignamque supplicio: Vnde nos (inquit) per prophetam Isaiam Deus præmonet: Va qui contradicis sibi sibi suo &c. Va qui dicis patri quid generas? & mulieri quid parturis? Metaphora sumitur adeo familiaris D. Apostolo de vasis fictilibus, quorum nullum tanta præualet audacia, vt de figulo loqueretur, quod se de materia tam fragili caducaque formauerit: Hoc ad eos pertinet, qui dicunt, quare D. Hier. talis conditus sum, qui non possum in perpetuum Li. 2. couertere peccato: Quare tale vis factum vt non quasi Petra. 2. adamantinum permanerem, sed ad omnem tactum fctile atque fragile? Respondet secundo diuino Ratio hoc factum esse consilio, vt id quod intendebat, prima, vt assequeretur. Hic autem inter alios firmis erat iuram o- Deo præstitus cum hominem conderet, in gloriã suam, suas manifestare perfectiones, quam misericordiam præ cæteris vult inuiscere, est summa cordiam sua bonitas, misericordia, clementia: hæc namque cæteras longius antecellit.

Proin-

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

Proinde quæ maxime patefacere cunctorum-
 que voluit oculis nota esse mortalibus opera,
 illa esse nouimus, quibus sua constat benigna
 misericordia: *Miserationes eius super omnia opera
 eius:* cuius propheta regius, cui concinit D. Ia-
 Iac. 2. 13. *cobus: Superexaltat autem misericordiam iudi-
 cium.* Si nulla fuissent peccata, quomodo Dei
 pateceret misericordia? Si semper homo perfe-
 ctus, in omnibus Deo sedulus seruiret & in nul-
 lo prouocaret, quid mirum, quod illum Deus
 beneficiis cumularet, donis exaltaret, delicul-
 que cœlestibus recrearet, qui nec vno apice ab
 eius declinaret voluntate? Hæc autem in pecca-
 toribus magna demonstratur, in sibi rebelles o-
 stenditur longanimis, qualiter eos sustineat, ex-
 spectet, nutriat illuminet, vocet roget recipiat,
 absoluat. Optime spiritus S. *Quam magna mi-
 sericordia Domini & propitiatio illius conuertenti-
 bus ad se.* q. d. *Misericordia Domini plena est terra.*
 IV. Nihil in ea inuenietis, in quo diuina non res-
 plendeat clementia. Verumtamen ubi tam mag-
 na, vt non possit sine admiratione declarari?
 Magna Dei mi- *Quam magna:* In peccatoribus, qui cum suis il-
 lorum irruunt sceleribus, eius domo discesse-
 runt, vias suas effrenes abierint, iniuriis affe-
 cerint, ad eum denuo reuertuntur, in illis illa de-
 claratur apertius.
 Quando populus Israeliticus vitulum ado-
 rauerat ex auro confectum sacrilego, nefario-
 que piaculo, tanto pere se Deus ostendit exacer-
 batum, vt gestus quosdam ederet Moyfi collo-
 cutus omnes quasi deleturus. *Dimitte me vt ira-
 scatur furor meus contra eos, & deleam eos.* Atta-
 men ad preces Moyfi illis ignouit. Deum vt hanc
 Ex. 32. 13. *Moyses vidit eius clementiam, supplicat. Osen-
 de mihi faciem tuam.* Hoc sicut respondet Deus
 patitur difficultatem, attamen hanc tibi faciam
 gratiam quæ nulla singularior: *Ostendâ tibi omne
 bonum.* Ad hoc igitur secede ad laus, coram te
 transibo, tuos illuminabo oculos, vt quæ tanto-
 pere desideras possis inueniri. Dicto citius, ad lo-
 cum secedit Moyses sibi à Deo destinatum, per-
 transit Deus, illuminatur Moyses, distinctius
 quidquid habet Deus, vidit: *Omne bonum, quo vi-
 so alius exclamat: Misericors, clemens, piens,
 multa miserationis, &c. qui aufert iniquitatem,
 & scelera, atque peccata.* Quid hoc Domine?
 Moyfi promittis omnis boni visionem, & tuam
 tantummodo videt misericordiam, clementiam,
 patientiam, opera misericordie, qua peccato-
 rum propitiaris iniquitatibus? An non expedi-
 ret, tuam videret iustitiam, qua tam seuerè pec-
 catores punis pertinaces? Tuâ ipse cerneret po-

nitiam, quâ tibi alterum feligas populum, qui
 multo feruatis illi feruentis? Immentiam tuam
 contempleretur sapientiam, quâ soie clarus
 conspicis quouique populi tendat ingrati-
 do? Nequaquam. Hoc enim plus ceteris ex-
 petit Deus hominibus sit manifestum, sua scilicet
 misericordia, bonitas & clementia, in qua quan-
 tum licet conijcere, vult bonum omne com-
 prehendi, & hæc quidem claris apparet, in quo-
 rumlibet remissione peccatorum, turpitudine
 grauissima licet sint, & numero infinita, quæ
 verbis his cuncta continentur: *Aufers iniquita-
 tem & scelera atque peccata.*

Hanc Christus voluit præfenti parabola de-
 clarare misericordiam (vt notat D. Ambrosius) à pa-
 tre illo filio contumaci, impudenti, refrac-
 tario exhibitam, qui paternis ædibus egredietis, hæc
 substantiam suam luxuriosè viuendo dissipata-
 nitelien abiecto seruire Domino & inuiti, ego de
 qui illum ad pascendos porcos eiecit, nec sibi clauis
 quas ad salutem permisit, reuertenti tamen
 pietatis portas seuerus non occlusit, indignans
 non repulit, faciem amarus non auertit, quin-
 imo beneuolus occurrit, amicus expansis excep-
 pit brachijs, & misericors vno *Pater peccati:* cun-
 cta dimittit, lacrum vestium, nudipedem cal-
 ceauit, languidum recreauit & omni genere
 muscorum uberi instrui conuulsum permagis-
 ficum tanto suscepit gaudio, vt indignatus ma-
 ior natu filius noluerit introire, cum indecens
 esse iudicaret, tantâ prodigum excipi clementia,
 paternis laribus intromitti refugam, prodigum-
 que non plectere. Nomentanum. Reuertens de
 agro filius primogenitus, accedensque foros,
 audiuit symphoniam & chorum omnes festina
 gaudio iubilantes: *Fanulum* vocat quærit, quid
 hæc sint: quis lætus grandævum patrem suc-
 cessus exhilararit? Cui ille: *Frater tuus venit,*
 ille inquam, quem mortuum credebamus &
 lugebamus: il unquam pater tuus totâ cordis ex-
 cepit lætitiâ, hæc tanta recreationis. Sto-
 mochaur, terga vertit, nec ades ingreditur, dis-
 scedit, in patrem grauitur queribundus. Illico
 pater egredus filium insequitur, rogat illum, si-
 lenti, vt qui pacem designaris domum? Cui
 ille. Hec mihi, quis non moleste patitur, quis
 non multè indignetur tanto excessui: quod in
 domum receperis, & quidem tot amoris indi-
 cibus mastigiam illum, qui bona omnia tua abie-
 git, ne retentio quidem sibi retento, nomen
 in toto orbe nequitijis suis denigravit? Hoc
 nihil aliud esse cuncti iudicabunt, quam his
 omnibus filij nequitijis ac dissolutionibus pater-
 num

Eccli. 17.
 28.
 Psa. 31. 1.
 IV.
 Magna
 Dei mi-
 sericot-
 dia.
 V.
 Omne
 bonum
 Dei est
 clemen-
 tia.

num superaddere suffragium. Hic dissimulatus est parabola: necdus, hoc primum omnium mysterium. Disputatur inter Doctores, quis ille sit filius primogenitus quem significet, & probabile est optimo, viros ullos ligni are, cui solis illis hæc optime patris verba conveniunt: *Filius in semper mecum est, & omnia mea in se sunt.*

§. 2. *Tanta est Dei misericordia, ut de illa Sanchi, velut Isaias & Ionas, conquesti videntur.*

¶ 4. *¶ 2. ¶ 3. ¶ 4. ¶ 5. ¶ 6. ¶ 7. ¶ 8. ¶ 9. ¶ 10. ¶ 11. ¶ 12. ¶ 13. ¶ 14. ¶ 15. ¶ 16. ¶ 17. ¶ 18. ¶ 19. ¶ 20. ¶ 21. ¶ 22. ¶ 23. ¶ 24. ¶ 25. ¶ 26. ¶ 27. ¶ 28. ¶ 29. ¶ 30. ¶ 31. ¶ 32. ¶ 33. ¶ 34. ¶ 35. ¶ 36. ¶ 37. ¶ 38. ¶ 39. ¶ 40. ¶ 41. ¶ 42. ¶ 43. ¶ 44. ¶ 45. ¶ 46. ¶ 47. ¶ 48. ¶ 49. ¶ 50. ¶ 51. ¶ 52. ¶ 53. ¶ 54. ¶ 55. ¶ 56. ¶ 57. ¶ 58. ¶ 59. ¶ 60. ¶ 61. ¶ 62. ¶ 63. ¶ 64. ¶ 65. ¶ 66. ¶ 67. ¶ 68. ¶ 69. ¶ 70. ¶ 71. ¶ 72. ¶ 73. ¶ 74. ¶ 75. ¶ 76. ¶ 77. ¶ 78. ¶ 79. ¶ 80. ¶ 81. ¶ 82. ¶ 83. ¶ 84. ¶ 85. ¶ 86. ¶ 87. ¶ 88. ¶ 89. ¶ 90. ¶ 91. ¶ 92. ¶ 93. ¶ 94. ¶ 95. ¶ 96. ¶ 97. ¶ 98. ¶ 99. ¶ 100.*

¶ 4. **Q**uid igitur num de Deo sancti conquestur, num obsequium habentes hic parafim, quã subalter Do. inus misericordie suae in peccatores expleret. ma. nundinem, quae tanta est ut illi. vni alioquin sanctissimi. De que clarissimi oblati uti fuisse eneamur. Unde patet hæc Dei misericordie magnitudo (inquit D. al.) in eo quod adeo si immensa, ut ipsi homines istam tantam esse sibi nequeant perscrutari. proinde nullis hæc incerti sententia, non esse possibile, rã immensam esse Dei clemenciam, cum misericordiam, de quibus post pauca dicendum. Fortis artem adducitur arguenti dum videmus ipsos viros sanctissimos ex eius consideratione rari in admira rationem quam maximam: quia censent illum adeo impetissent em, ut de Deo conqueri, eiusque misericordie obmurmurare videantur, non eo murmurare quod illis ad peccatum impete u, sed ex zelosa ac zelosa quam admira ratione: ita ut illa moti Domino suas exponant sæpe querimonias, ita Isaias ut heri prelibauimus, hic enim attendens quanta Deus benignitate peccatoribus indulgeret, ex qua sibi viam ad peiora aperiebant illi cencinne in hunc modum obicit: *In dulsi genis Domine, indulisti genis numquid glorificasti in eis? Ignouisti nullo sic negotio peccatoribus quis inde profectus? Numquid glorificatus es? Numquid reddi meliores? Eodem quoque loco, nescio loquitur modo: *Miseramur impio, & non desiet iustitiam id est, numquam ad meliora studia conuerteretur.**

Sæpe repetita est illa de Deo Iona querimonia & indignatio non ex qua, nec non id quod Deo ipsi in faciem barbaramque obiecit. Mittitur prædicator ad sceleratissimam istam, omni que dignam exitio civitatem Niniven, dat ei in mactatis, ut suo Nivite nomine prædicet interitum, mortisque annuntiet præco sententia, quã Deus Ninivitas ob enormia, & non toleranda flagitia

Hieron. Ep. ad Lazarum Tom. II.

denouerat infra quadraginta dies perituros, & tunc dicit evertendos. Quis obediens vates Niniven proficiscitur, prædicat, ut Dei minister sententiam mortisque prælegat ferale decretum, infra ou draginta dies Niniven fore delotudam. Finita coruone, ciuitate ciscet, alio tempore scandit collem, ut inde diuisi spectare funestum exitum; num hante terra velut Core Dabban, & Abiron absorbetetur num fulgure de caelo sulphure, & pice, velut Sodoma percussa arenaretur, & momento citius interiret.

Hæc eo cogitante, & expectante ventura, cognoscit, quod illi, ad peccatum am reuerfis, ventiamo, e scelem suorum pesti sanulus misericors Deus plenaria concessisset delictorum omnium inueneriam: *Conuersi sunt de via sua Iona 3, 10. mal, & miserus est Dominus. Aduertit hæc Ionas, & alio rancabundus indignatur & factus animo vehementer cum Deo exposul: *Es afflicus est Iona afflictione magna, & vultus est, & in hæc verba Non achabundus prorumpit Deo: quare obicitur. Credam e posse fieri Domine, ut vnus la hinc a vel gemitus intutu, tot rancabundus peccatores iudicemus, peccataque nõ puquere la misericors dimittas: quare qui ubi feriat, qui tuum munus explicat mandatum, cum quæ vestro diximus nomine futura operibus implete dimiseris. Ne mrens, si tibi obsequium præstare recusatim. Quando primum ante nullus mortis decretum inueneris fugi in Tharsis iam enim præueneram, quistatorum totiuuinarum que futurus esset exitus, nimirum, quod audito vel vnico: *Peccasti miserere, confestim genti peccatrici clemens indulgeres. Hoc mihi sedet animo nolo vivere, moriar non illa vilurus. In fumos tot terribiliaenta euanescent hit animati tibi in faciem peccant fortiores, & offendunt auctiores, tuos sublaunant ministros illos ut nendaces exhibil ut, & ut talis a cunctis explodari mendax oppidanis illi: inquit, qui me decouantem audierunt ex ore Dei: *Adhuc quadraginta dies & Natus subuicietur. Propier hoc præoccupauit ut sup rem in Tharsis. Scio enim, quia tu Deus clemens, & misericors, &c. quare, Domine, tolle quaso anima mea à me: quia melior est mihi mors, quam vita. Fuit autem his Iona contra Deum tanta commotio, ut illum uenerit Dns solaturus, & propositis iustissimis rationibus animum eius mentem que sedaturus: in quæ suam hoc edidit stratagemata de areficta hedera, sub cuius umbra, requiescens, ab ardentissimi solis radis protegitus nõ assuabat, ob quam dum ille tristis doleret,****

II.

Iona querela de Dei misericordia.

Iona.

XV

letet, aniam sumit vt obicitis Ionx rationibus, querelisque respondeat. Adesto, mi vates, quid frangit animum? iusta me torquet ratio, tædet animam meam vix me, vix mihi parco: Bene irascor ego vsque ad mortem: quia necdum peccatoribus benignus indulsisti, qui tantis in te de- bacchabantur maledictis; sententia non executor, quam ore meo de reneras p. omulgandam, insuper & hederam, vmbra culum ab æstu, delicias meas seuerus nimis arefecisti. Sat datū querimonis, cum nulla tibi suppetat ratio, in mei quæso gratiam, tibi tempera. Tu tanta commoueris bile ob vnius plantæ desiccationē; quam nec creasti cum non esset, nec plantati, nec irrigasti cum esset, & ego non condoleam tot animarum perditioni, operi manuum mearum, imo corōis mei, quarum vel minima, toto præponderat: vniuerso nobilior?

Hanc Dei demit. re bonitatem, oprime huic congruam de qua Christus in Euangelio, quod filius natu maior oblocutus fuerit, & de patris questus bonitate, cur tanto pepererit clemens nebuloni, filio inquam prodigo ob vnum Pater peccati, tot criminum reatum dimiserit, quod illi recedenti, paternamque domum intrare tentanti, pater supplicat, & velut alterionx condignis satisfecerit rationibus. O præmagnam Dei bonitatem, cur tanta est, vt vix sanctissimi quodammodo misia esse videatur! Nec obstupescamus, est enim misericordia. est bonitas infinita: proinde humano ingenio non comprehensibilis, vti que nimis angusto ac limitato. Sed nec Angelorum capiunt intellectu, finito quoque, & limitato: qui & hominum potest nequitia superat.

III. Expendit Cardinalis Cætan. verba quædam Dei Moyfi ad Dominū, quæ studij laborisque habent plurimum. In comperto esse nouimus idem lola tria peccati: cum enim eum Dns filius illi in abibus suis eluxisset de Ægypto stupescitibus victisque tinctis aduersariis, per mare transisset intum, illi Domino aperiente viam lilis, rosis, nardo, violis aliisque floribus depicta vt mensis Aprilis campus esse germinans vice- retur; deinde omnibus transiit, vt ne simbria ma. lesacerent vestimenti, Pharaone eiusque com- piti aemerit: ita vt qui rebellis eo vsque Domi- num agnoscere noluisset, tunc eum cognosceret & conuictus diceret: Dominus est. Tandem in libertatem assertis omnibus, vt ne vnus de tanta multitudi- ne vite distingeret, & de pro- cedentibus viris ad bellum excep- tis, vliheribus & parulis; ad sexcenta milia numeraretur.

Deum perfidi eurant, quem Pharaon mortallim obduratissimus vt Dominum agnouerat, sibi que in Deum exigunt vitulum, non verum, qualem Ægyptij colebant, sed auro iustitiam, qui seipso nequeat pedibus consistere, fausta de tanta glo- ria conclamant festa celebrantes: Hi sunt Di- i Ægypti, qui educentur te de terra Ægypti. Viuat vitulus, viuat Deus in æternum; hoc probiole cr- mine ad tantam Deum iram prouocatur, vt qua- si à Moysse constrictus exclamet: Domitte me vt irascatur furor meus contra eos, & deleam eos.

Notat hic D. Basil. quod licet ostendat se Deum velle gentem hanc penitus delere id idolatram, non tamen hoc voluit, sed signum dedit se velle illis ignoscere, verbisque illis Moysen excitare, vt pro illis sequester intercederet, vt alias diximus: nec hoc à vero dissonum: rogante namque pro populo Moysse, noxam remisit, atque Moys- si. Extrema merebantur plecti supplicio, verum tuis placatus orationibus indulsi. Prosequatur iter suum, in terram tendant, quam iurauit Abraham, Isaac, & Jacob, regionem pinguem, fecundam fluentem lac & mel. Proficiantur fauris auibus: Vade & ascende de loco isto in, & populus tuus quem eduisti de terra Ægypti in terram quam iuravi etc. Et mitam prætorum tui Angelum, vt eiciam Chananeum etc. Non enim ascedam tecum: quia populus durus conuictus es, ne forte desperam te in via. Nostro loquitur modo Dominus; tu namque proximo graniter infensus, noli, quod ad singula momenta tibi commotionis suggerat occasionem; Nolo (inquis) cum illo habere negotium: tam quippe peruerus cum habeo conditionis, vt me tandem in futurum compulsurus homicidium: a meo discedat, abeat, huc consortio, nolte vix comitem &c.

Meritis & familiaritate cum Deo proficit Moyses, quem vt vidit benignum, placabilem, & quo populo magis infensum, eo sibi magis intumens, beneuolum, & quasi amicum eum amice facie ad faciem colloquentem, hac fretus fiducia Deo libellum hunc effert supplicem: Ostende mihi faciem tuam. Cui Dominus: Faciem meam videre non poteris, posteriora mea videbis. Petram ascendit, coram te transibo & videbis me, promisso facta conueniunt. A se eundem Moysen petram, venit Deus, exteriores obuiat oculos atque in facies eo lumine illustrantur, vt testibus D. Augusti. & D. Thom. Diuinam fuerit contemplatus essentiam, & qua inter cætera Dei attributa præeminet bonitas & clementia, conuictus Moyses vocem attollit, inlamarque: Domine, miserere clementer & parum.

1. *mens, & multa miserationis, ac verax qui custodis*
 2. *miseri cordiam in millia, & in austeris iniquitatem,*
 3. *& scelera, atque peccata. Hæc Dei conspecta u i-*
 4. *scricordia, Festinus Moyses curuatus est pronus in*
 5. *terram, & adorans ait: Domine desere, ut gra-*
 6. *dianis nobiscum (populus enim dura cervicis est)*
 7. *ut auferas iniquitates nostras atque peccata. Huic*
 8. *petitioni Cardui. Caietan. inheret, & causam in-*
 9. *quiri maled. iugenius. Quæ est petitio tua o*
 10. *Moyles? Præmonet te Deus se nolle viæ*
 11. *comitem esse nec ductorem populo, & ratione af-*
 12. *figuar: Quia populus dura cervicis est. Domus*
 13. *exasperans est: tu ipse idem assumis argumen-*
 14. *tu, quo Deo persuadeas, ipse vobiscum gradia-*
 15. *nti: Quia populus dura cervicis est. Dicit Domu-*
 16. *nus: Non ascendam tecum: quia populus dura ceru-*
 17. *cis est, tu verò: Ascende nobiscum: populus enim du-*
 18. *ra cervicis est. Circa hoc eleganter disputat*
 19. *Caietan, & indubitanter credo Moysem hoc vo-*
 20. *luisse declarare, de quo nobis modo sermo est:*
 21. *q. d. Benignissime Deus: rationem adducis cur*
 22. *nobiscum gradi recules, ob populi cervicis ob-*
 23. *stipam, peccataque non toleras, proinde dele-*
 24. *gaturus Angelum, viæ præcurforem. Ob candè*
 25. *rationem censeo ego (saluâ vestrà pace) nullaten-*
 26. *us expedire gradia: ut nobiscum Angelus, sed*
 27. *tu ipse præcedas exercitum: quia confitendo*
 28. *populi cervicem arte duriorum, tandem vi-*
 29. *deo quod omni sit superatura boni atem crea-*
 30. *tam, etiam Angeli licet enim sit supremus opti-*
 31. *musque spiritus tot tamen enormia, graviaque*
 32. *nesciet peccata tolerare: quia cum eius sit quasi*
 33. *infinita malitia, nulla eam poterit perferre nisi*
 34. *bonitas tua, clementia tua, utpote infinita. Hoc*
 35. *illis iudicavit verbis: Vi auferas iniquitates no-*
 36. *stras, atque peccata. Nō sunt iniquitates aut leues*
 37. *aut communes, sed omni adeo excedentes mo-*
 38. *dum, ut nulla sint creato pectori vires, illas suf-*
 39. *ferendo, hoc tua sola poterit infinita misericor-*
 40. *dia, quæ velut sol vnctus, est omnis origo lucis,*
 41. *qui tanto clarescit lumine, ut ipse solus dissipare*
 42. *queat, & annihilare etiam obscurissimas tene-*
 43. *bras, & hic clarissime Moyses illuxit oculis,*
 44. *quando diuine essentia eiusque attributerum*
 45. *cum Deo dignatus est visione supernaturali.*
 46. *Eleganter ait Apostolus: Deus qui diues est in*
 47. *Ep. 2. 4. misericordia. Quo significat, quantum hæc exce-*
 48. *Ep. 3. 12. dat quiddid intelligere possumus aut desiderare:*
 49. *VI. Superabundanter quâ petimus, aut intelligimus.*
 50. *Deus di-*
 51. *us est*
 52. *in mis-*
 53. *ericordia.*

1. *transibilia sunt iudicia eius. Illud: Altitudo, id est Ro. 11. 33*
 2. *profunditas: ut alibi dixi: Christus: Pateris alius Ion. 4. 12.*
 3. *est: Omnes eius ditata mare sunt adeo profun-*
 4. *dū, ut nullus sit, qui sui dū penetrer, intellectus,*
 5. *nec humanus nec Angelicus. Si diuina eius*
 6. *omnes tales sint, quæ, les, exa, o, erum il æ, quæ*
 7. *singulari ratione maiores Dei diuinitate esse per-*
 8. *hibentur? & ta es quidē ut de illis pleno ore di-*
 9. *catur: Deus qui diues est in misericordia: Hinc In-*
 10. *cē capit, quod prima fronte in sacris literis cō-*
 11. *traditionem involuere videbatur. Quæ ad os a ra-*
 12. *pagina diuinam exponit iustitiā, eam nobis del-*
 13. *cribit adeo magna ut in stupore rapiat veremē-*
 14. *mentissimū viros pietate clarissimos: Quis nouit*
 15. *Ps 89. 12. potestatem ira tua, & præ timore tuo iram suam di-*
 16. *numerare. Attonitus interrogat Daud: vide læ-*
 17. *pius Deum timore periculis deprecatur: Domi-*
 18. *Psal. 6. 6. ne ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua cor-*
 19. *ripias me. Quam attonitus Hier Corripa me Do-*
 20. *mine, &c. sed non in furore, ne forte ad nihilum*
 21. *redegas me: Hinc in angulum se contrahit tre-*
 22. *mebendus: Sedebam solus: quia comminatione re-*
 23. *plesti me. Tam graua de diuina dicuntur iustitia,*
 24. *ut nullus sit sanctus qui his non terreatur*
 25. *Quando sermo incidit de Dei misericordia, VII.*
 26. *tā magna illa nobis offertur ut nullū esse dix-*
 27. *Dei mi-*
 28. *sericor-*
 29. *dia infi-*
 30. *nia.*
 31. *non credat viuere securum omnique damnatio-*
 32. *nis liberum periculo, quandoquidem vno: Pec-*
 33. *caui tam enormia, tam proximo scandalosa re-*
 34. *miseri Davidi peccata: vno Deus propitius esto*
 35. *miki peccatori, homicidam, adulterum, se nera-*
 36. *torē (ualis namque notabatur qui in templo ora-*
 37. *bat Publicanus ut eum iussumulat Pharisæus)*
 38. *Deus in domū remiserit iustificatum. Vno Enter*
 39. *peccatus, Filio refractario bonorum helluoni pa-*
 40. *ter ignoscat misericors. Fidem quoque si am*
 41. *nobis dat: Si impius egerit penitentiam ab omni-*
 42. *Ezech. 18. 21. bus peccatis suis, iniquitatum eius non recordabor*
 43. *amplius. Ne mireris: quiddid de diuina intel-*
 44. *lexis iustitia, hoc erede imo multo plura: est e-*
 45. *um infinita, & hoc infinito ptoptum est, quam-*
 46. *tumlibet de eo intellexeris: numquam vl imum*
 47. *cōprehendes, quinimo cū eō progressus fueris,*
 48. *quō tuus potest intellectus penetrare, nisi p ura*
 49. *infinites supererum indaganda. Eadē de causa,*
 50. *quiddid tibi de diuina dixerint bonitate, credi-*
 51. *to, etenim infinita est & ex illa ratione postquā*
 52. *tibi dixerint, quiddid de illa dici potest necum*
 53. *ad terminum non peruenient: sed infinites*
 54. *multo maiora dicenda si pererunt eam que-*
 55. *cumque dixerint, aut dici multa potissent.*
 56. *Hæc autem licet ita sint, vult nihilominus*
 57. *Deus*

Deus discrimen quoddam inter eius statuumus attributa, & his omnibus supererant: misericordiam: licet enim inter res infinitas, una altera non sit nec esse possit in se magis infinita, quoad effectum tamen hoc intendit, ut dentur prerogativae adeo praefatae eius misericordiae, ut illam velit singulariter proponere tamquam immensum suarum maris divinarum: *Deus qui dicitur esse in misericordia.* Proinde quantum libertum capiat ingenium, tua speret fiducia, multo infinites est illa praeclearior, pluraque infinites de ea, quam quae plurima vidisti, videnda si pererunt.

§. 3. *Nullam est peccatum irremissibile, quod non infinites à Dei misericordia superetur, quod ad nostrum solatium multoties ratum facit.*

Hic inhiuntur tractatus illi ut docti ita pij Sanctorum Patrum D. Cypriani, D. Basilij, D. Ephrem Syri D. Chrysostom. quos his conformiter ediderunt sub titulo de Poenitentia, praefertim D. Ambrosij, qui duobus compositis de poenitentia, alios quoque de eadem conscripsit materia: omnes autem illos scripserunt contra illius temporis Haereticos noviter in Ecclesia exortos, nominatim autem Episcopum Africanum Novatum: hic Romam venit, cum in summum Pontificem electus esset D. Cornelius, occurrit hic presbytero Novatiano viro ex communi consensu non vulgari eruditione clarissimo, ac non minori ambitu spiritum turgido, quinimo tanta non ferendo insolentia, ut cathedra expellere Pontificem intenteretur Cornelium, & seipsum per fas & nefas subrogare Pontificem. Huic se Novatus adiungit locum, ut verò res secura haberet exitum, & D. Cornelij detraherent maledici sanctitatem: hoc illi primum obiecerunt quod parvi faceret honorem Christi: quandoquidem nullo negotio peccatores in gratiam reciperet poenitentes, illosque in Ecclesiam admitteret, qui vi tormentorum contrecti cum Christum evassent, peccata lacrimis confitentes revertentur. Hinc coepit illorum contra Cornelium ferere dissidium, quasi qui zelo honoris Christi movebantur dicentes: repugnare inflexa, in Christi Ecclesiam admittere Christo tam infideles, nec ad poenitentiam admittendos. Videtur infernalem haereticorum modum agendi, qui suis capiunt ambituibus zelum

honoris Dei paludamentum?

Hic in malitia perniciter populum commoverunt, excitant, ut pro Christi honore starent animosi, damnantes à Dei gratia in futurum emancipatos, quotquot illum offendissent. Huius opinionis affectus: Novatianos, seu alio cognomine Catharos indigni arunt, id est multos, quia praedicabant, ad salutem hominum necessariam esse integram invidiamque servare Christo datam in baptisate fidem, nunquam illum de caetero offendendi innocentiam capitalem custodiendi immaculatam, abique peccati recidina: in cuius datae fidei protestationem inimici albis vestiebantur: caudati. Hic error erat Novatianorum quod quibusdam licet Deus ignosceret peccatoribus ad lamenta convertis, non tamen omnibus: multa quippe confirmabant esse peccata tam enormia ut reciderent Deo, nullam qua illa longanimitas perferret, esse patientiam, quod singulariter de Christianis ut veriti assererant: qui fidem receperant, hac erant illuminati, Christo per baptismum incorporati, ceteraque Sacramenta communitate participes effecti redemptionis, sanguinis, vitae, mortisque Salvatoris.

Quod Deus ignoscat Gentili qui illam offendit, ignoras Deum? atque nec hoc multum est. Quod indulgeat Barbaro; qui nec de eius divinitate, aut mysterio sui eruditus, fidem non superat. D. enim Paulus hanc assignat rationem, cur se Deus in gratiam receperit, peccataque clemens indulserit: *Quia ignorans fecit.* *In incredulitate.* At quod ignoscat Christiano a deo ingrato, infideli, haereticago, qui cognita sui obligatione, quantum Domino illi tenetur quid pro illo fecerit, quid dederit sui cordis sanguinem, vitam personam suam in cruce mortis, beneficium agnovit baptismatis, Confirmationis, sumendam illi dederit carnem suam & sanguinem, his omnibus tam inhumanis tam piis offendant bonitatem, sanguinem contulerit adeo pretiosum, tanta despiciat beneficia, dona vilipendat, quae ferat hanc patientem, clementem misericordiam? Quis hic speret remissionem? Idcirco, assererant, Iudae sacrilego nullam produtionis superfluisse remissionem: ipso Christo profertente de illo testimonium ore vaticinio Davidis olim pronuntiarum: *Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinissim viique. Tu vero homo vnanimis, Dux meus, & notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos. Ad quae sic Christus: Qui manducat mecum panem levabit contra me calcamenum suum.*

Qui.

Quinto & ipse David, tales vt reiectuos
damna, & quibus nulla sit diuina spes miseri-
cordia; dum ait: Veniat mors super illos, & de-
scendant in infernum viuantes. Hoc erat (inquit
D. Basil.) illorum argumentum: Dicunt quos si
ante Saluatoris passionem, priusquam ille sanguis
funderetur. Et. Hec quoque ilorum erat opi-
nio: D. Paulum hoc docuisse; quod vere im-
possibile iudicet saluari posse tales, aut ex Dei
misericordia consequi peccatorum remissio-
nem: Impossibile est enim eos qui semel sunt il-
luminati, gustauerunt etiam, donum celeste
& participes facti sunt Spiritus Sancti. Et. Et pro-
lapso sunt, rursus veniunt ad penitentiam, rursus
emittentes sibi metipsis filium Dei, & oscenti ha-
bent.

Hanc doctrinam, vel si placet, errorem hunc
multo ante docuerat (teste D. Hieronym.) no-
tissimus ille haresarcha Montanus, tempore So-
cris Sanctissimi Pontificis quimmo antiquus
ille doctusque Tertu hab. Cui hac sedebat o-
pinio quod licet aliqui sint ad penitentiam
admittendi peccatores; non amen omne; ro-
miscue reiciantur autem & exipiam ut infam-
es adulti, pro quibus nullum esse censebat
in Ecclesia remedium, nec Dei patere miseri-
cordiam. Ar. ume ma. Vt hac, vt cum D. Am-
brosio, sentiam aliisque similia, cordibus propria
nimis angustis ac limitatis, vt hominum sunt
mente captorum, qui manus sine fundo vadum,
Dei volum immetnam penetrare clementiam,
huc tales praeferre limites, quales solent hu-
mane praeferre misericordiae, determinare pa-
tientia, quae vt finita & parua suis contem-
pni terminis, & cito turbata limitatur. Nu los
aramen fines nouit iustitia Dei misericordia,
nullis limitatur terminis bonitas illimitata quae
tanta esse laudatur, vt eam grauius blasphemis
illis uocibus offenderit Cain: quibus peccata
sua, Dei misericordia grauiora esse mentiebat-
ur, quam ipso suo fratricidio, peccato licet gra-
uissimo.

Idem confirmat D. Hieronymus ubi declarat
verba illa Prophetae & regis ex psalmo 118.
quem inscribitur psalmum maledictionis: scilicet
enim maledictionibus, quibus facilem
innocentis sanguinis venditorem Iudam per-
stringit. Et notat Rupertus, numero esse tri-
ginta, quae triginta respondeant argenteis, pro
quibus Iudaeis Christum mercator vendidit,
quasi maledictio denario contemnat: Oratio eius
fuit in peccatum, q. d. Faxi Deus: vt oratio, qua
alij suorum impetrant criminum indulgentiam,

illi ad nouum sit peccatum. O terribilem ma-
ledictionem, q. d. Vitam quod alijs est medici-
na, Iudae sit venenum, & quod alijs prodest ad
vitam, illi noceat ad animae perditionem. Qua-
res, quomodo sit hoc in Iuda completum? Ex-
plicabo (loquitur D. Hieronymus) quod est pro-
prium peccato culpaeque remedium: quod est
amidotum vt anima mortua per peccatum, re-
uiuicat ad gratiam: Penitentia: Si peccator pen-
itentiam egerit de peccato suis, vita uiuet. Hac
igitur Iudae ad nouum imputabatur peccatum,
imo eorum omnium, quae prius commiserat,
grauissimum: Penitentia Iudae maus peccatum
est, Penitentiam egit infelix, dum Christum
videt mortis sententia condemnari: Iudae videns
quod damnatus esset, penitentia datus retulit
triginta argenteos Principibus sacerdotum & seniori-
bus, dicens: peccavi, tradens sanguinum istum. At-
tende penitentiam, omnibus, vt videtur ihs que
tribus partibus absolutam cordis contritione, o-
ris coram sacerdote confessione, & satisfactione.
Contritus est & penituit Iudas, coram con-
fessu sacerdotum, fallus est peccator, satisfac-
secundum apparentiam cum iniuste acquisita
resituerit. Nil. Ioh. us hac eius penitentia fa-
cta est e. in grauius peccatum illo, quod com-
missit Christum Iudaeis dum vendidit, Christo
grauiore inuit inuiriā illa penitentia
quam sacrilega vendicione, & infami crucifixo-
ne. Qui fieri potest? Non capio. Hac est ratio
respondet D. Hieron. quia illa penitentia Iu-
dam ad desperationem de diuina compulsi bo-
nitate, vt ipse sibi tottor laqueo vitam adime-
ret, dissidens tantam inesse Christo clementia,
q. a tanto, parceret misericordiae peccatori. Pro cle-
mentia Domini hac dico, quia magis ex hoc offen-
dit Iudas Dominum, quia se suspendit, quam quia
Dominum prodidit. Hoc Deus grauius censet ef-
se peccatum de diuina sua misericordia dis de-
re in nefandissimis etiam peccatis, quam ista
peccata commisisse & hac Iudi doctrina SS. Pa-
tres i. uehantur & oppugnant acriter stululo-
quos illos haresarchas.

Minum est videre, quo spiritu seruentes SS. Patres
Partes illos impugnent haereticos, & cum com-
muniter contra cunctos exacerbentur Haeretico-
rum atamen tales tolerent impatienter. D. Cy-
prius arreto e. lamo scriptis suis illos exa-
gnaturus praesentim pro st. o stans in acie inue-
gerimo sodati D. Cornelio (cuius ipse narra-
hist biographus acta) scribit se acriter com-
rum & exaceratium centra peccatum, & sin-
gulari illi libro referans, sic orditur: Cogi-
tanti

Ezech. 18, 21.
Matth. 23, 2.
IV.
Iuda
diffi-
dena
de Dei
miseri-
cordia
D. Hier.
Lib. 2.
contra
Iudae.
Tom. 2.
V.
SS. Patres
seruentes
hunc im-
pugnant
errorem.
D. Cypr.
Epist. 51.
& 52.
contra
Iudae.

tanti mihi, & intolerabiliter animo astuanti
quidnam agere deberem? Quomodo patiens
perferam, ab illis mihi obijci, nullum peccato-
ribus de Dei misericordia superesse remedium?
Quis hanc mutus & surdus audiat blasphemiam
hominibus tam exitialem, & immenso diuine
misericordiae pelago conuictissimam? Quid au-
tem quotquot, sumus, faceremus, cum a pecca-
to liberum sciamus esse neminem? Sic igitur

Ho. 29. cit.

inchoat prologus: *Obortus est hostis, & ipsius pa-
terna pietati aduersarius haereticus Nouatianus.*
D. Basil idem aggreditur argumentum, & ait:
hodie, fratres, causa communis est, omnes e-
nim tangit, cum sumus omnes peccatores. Pro-
inde nullus dulcior sermo, nullus gratior, uti-
lius nullus, quam probare tantam esse Dei mi-
sericordiam, ut quantumlibet graua nostra sint
peccata, cuncta tamen misericors dimittet si ad
ipsum per poenitentiae lacrymas contriti reuer-
tiamur: *Sermo hic hominibus utilissimus est, nemo
enim sine peccato est.*

D. BASIL.

Hanc profectus materiam hanc doctrinam
asserere pergit Catholicam, cuius (ait) nobis re-
ctis ac doctis nemo securior, quam ore pro-
prio ipse Dominus qui eam in sua stabilivit
Ecclesia. Primò: Diuinis suis verbis. Secun-
dò: similitudinibus. Tertio: solemni iuramento.
Quartò: mirandis operibus, & hec nedum se-
mel, sed frequenter nedum temporibus antiquis,
sed & in lege Evangelica: scrutare scripturas,
quibus Dominus notiscum agit, inuicies quot
millenis vicibus addixerit, promiserit, iurauerit
peccatorum remissionem, cuiusque conuerso
peccatori. Apud Ezechielem: *Si auerterit se pec-
cator à peccatis suis &c. Iniquitatum eius non re-
cordabor amplius.* Testatur de eo Salomon: *Dis-
simulans peccata hominum propter poenitentiam &c.*
parcens illi, Audi psalmistam: *Suscipit eos de via
iniquitatis ipsorum.* Dicitis annexit similitudines
(inquit D. Basil) quibus dicta confirmat: *Non
persuasit tibi nudo verbo, sed persuasit conspectu
exemplo.*

VI.
Confir-
matur
poeniten-
tia à Deo

Ezec. 18.

2.

Sap. 11.

24.

Pf. 106. 17.

I.

verbis.

D. BASIL.

10

Isa. 1. 16.

II.

Similitu-
dine.

Attende illud *Isaia: Iniquitatis mundi estote, au-
ferite malum &c. Si fuerint peccata vestra, ut coc-
cinnum, quasi nix dealbabitur, & si fuerint rubra
quasi vermiculus, velut lana alba erunt. Quid
laboriosius, quam lanae coccinum, instar ni-
uis dealbare? Et quid maiorem innoluere vi-
detur impossibilitatem, quam ipsum vermicu-
lum, quo coccinum tingitur, album instar lanae
niuae reddere? Hoc ego testatur Deus, faciam,
sicut enim immiserata sit adeo pectori vestro,
malitia, ut vermiculus in cocchio, super ni-*

uem eam dealbabo: *Quid tam non potest nisi,
niue coccinum? Dealba, si vites adfuit aut li-
gentium ipsum coccinum: quantumlibet con-
cis, nec ipsam maculam ipso muricis sangui-
ne contractam emundabis: Quid autem nisi
aut lana munda adlauari apud nos potest? Et ta-
men qui ista condidit, dicit: Quid si peccata ves-
tra fuerint: ut colores, qui alii nequeunt, si laui-
ni ad puritatem niuis mutabuntur.*

Nec similitudinibus quiescit, Superaddit iuram-
turandum. Illum audi per Ezechielem iurau-
rando confirmantem: *Viuo ego dicit Dominus: quia
nolo mortem peccatoris &c. In quacumque ho-
ra poenitentiam egerit &c. Attende Dei formu-
lam iurandi. Viuo ego. Hæc autem illa est, quæ
maximè Deo conuenit, ut notat Apostolus:
Hoc iurandum Deus comperit: quosiam ma-
ris rem se non habet. Sic ex Apostolo D. Basil. quid
causæ talis iurandi? An suapte Dei verbum
non sufficit? Ut veridicum eum omnes eroti-
mus: quodque mentiri non possit: *Iurat propter
incredulitatem eorum, qui poenitentiam tollunt.**

Præsciebat Deus in Ecclesia sua nascituros
haereticos, qui in diuinæ suæ dedecus misericor-
diæ, damnique peccatorum, doceret non
omnibus concedi remissionem poenitentibus:
cum verò tanti sit hoc momenti, ut peccato-
res solaretur parum est quod promiserit em-
nes ad se conuersos esse recipiendos, insuper
& hoc voluit confirmare Sacramento: inter ce-
teros articulos fidei hoc profus singulari, illo-
rum enim ut nobis fidem adstrueret simili
verbo illos asseruit, huic autem copulat iuram-
entum: *Interposuit iurandum, ut per duas res
immobiles quibus impossibile est mentiri Deum for-
tissimum solatium habeamus, qui confugimus ad
tenendam propositam spem, quare sicut anchoram
anima habemus iuram ac firmam. Hoccine tuum
est iudicium (quærit D. Basil.) Deo fidem adhi-
bendam esse in vis quæ nedum simpliciter af-
firmat, sed & iurando confirmat? Estne Deus,
etiam cum iurat, indignus cui credatur? An neque
verbo, neque exemplo, iuramento fidem habes? vel
operibus crede.*

Hoc posito principio, diuinæ opera progred-
itur declarare misericordiae in peccatores. Hoc
eodem modo, magnaue vi eloquentiae profuse
quiritur D. Chrysostomus: eorum tumens ab il-
lis tam nefandis, & omnium iudicio desperatis
Nigritibus quibus iam Dominus mortis iudica-
rat iudex sententiam, quæ infra quadraginta
dies mandanda foret executioni: quæ hoi à iu-
gemuerunt, planxerunt, & conuersi sunt à via
sua

sua mala, & toto corde ad Deum conuertuntur, illis benignus ignoscit contra ipsum iudicium, ac lonæ voluntatem. Attende mouent nos D. Basil. & D. Ambrosius. Regis Achab iniquitates, quibus & sanguinem Naboth superaddidit innotentem, ut illi predo vineam auferret, ob quod ita Deus excadescit, ut illum capitis damnet, Elia uari precipit, hanc regi significet sententiam, quam & significauit iam ad vineæ possessionem properanti. Prænuñciavit non suam ipsam, sed Domini sententiam. Timet Rex, à peccato recessit, quendam penitentia simulat imaginem, quæ cordis non penetrabat intima, sed ficta erat & exterior, induntur cilicio, caput cinere conpergit humiliatur. Illico. citat Dominus Eliam: Vide, inquit, perteriti um, humiliatum Achab, fugit se uelle petere peccati remissionem, curre citius, hæc latus noua deuincia: pax tibi, pax tibi: Non indicam in diebus eius. Vbi semel dicitur, ac lucit (inquit D. Chryost.) & faccum indutus agnoscit scelera sua: Ad unam, quam fudit lacrymam obtinet indulgentiam. Quid hoc Domine: Num peccatorum latus uelut hic modus procedendi? Tam cito ab eo te reuocas, quod tam sero facere profueras? Nullo temporis intervallo prima rescindis præcepta? Hinc colliges, quid non misericors azeret, si rigorosa fuisset, si uera penitentia.

Deinde Davidis expendit & peccatum & penitentiam & Dei misericordiam: Tres præcepta in una causa transgressus est: commissum est homicidium adulterium, & aliena uxoris concupiscentia. Nec omittit populi scandalum, & aniam datam inuicis Dei nomen blasphemandi. Miratur Davidi Nathan, qui parabolam diuitis pauperisque proponit ob oculos: in ut sui iudex David intus tulerit sententiam: Deum testem inuocans, nec veniam mereri, sed nec sperandam tantum facinorosæ re: Vni Dominus, quoniam filius mortis est uir, qui fecit hoc. O David, infer, hico Nathan Tu es ille uir: tu huius culpæ noxus. Cogni scilicet reatum, veniam roga: Peccata Domini. Numquid tu ipse Rex inelyte sacramento confirmasti, quodq; in alterius personâ meris es res, nec tantum criminis spectandam esse indulgentiam? Verum etiam angustiam hominis esse clementiam, ut eius illico exipere patientia. Neui autem, Dei esse clementiam in finiam, nec vllum dari peccatum adeo graue, cuius si peccator ex cordis intimo deprecatur veniam, eam non sit obtenturus, proinde supplex facti penitens eam deprecor: Peccati Domini. Nulla interposita morâ, nullis inter-

mixtis consultationibus, nullis extensis dilationibus propheta respondit, ex Dei nomine remissionem indulget, aut melius dixerit, regem assecurat, amodo Deum ignouisse. Tam cito hoc momento? Ne dubites: Demissus transiit peccatum tuum, non morieris.

Addit D. Basil. exemplum Regis Manasses sacrilegi, prophetarum homicidæ, qui venerandum Iliam in duas partes mediis iussit terra. In Ma, dissecari, Dei contemptoris, idololatæ, Templi uasfe. violatoris, de quo sic D. Chryost. Manasses cum D. CHR. Etis insaniâ auerit ac tyrannidæ legalem euerit Ho. de re cultum, templum clausit, idolorum errorem Deo parat. la aduersum inuexit uniuersis qui ante se vixerant pfi To. 5. impietate præstant. Quo tum ob cetera reatū potestati traditur Babyloniorum captiuus abducitur, ferro catenisque grauis gemit tristis in ergastulo. Quam primum autem ad Deum delictorum penitens conuertitur, omnium meruit à Deo scelerum consequi remissionem, in cuius testimonium, ignis de celo descendens, nexis liquefacit carcerum, & in actu oculi regno restituitur & libertati. Manasses. qui in templo Dei, quadriformia collocauit idola, ut necesse esse cuius unde liber templum ingressuro ante idola procumbere etc. Vbi penitentia egi & captiuitate remocatus est.

§. 4. Præ ceteris maiori studio, Christus, uerbis, parabolis, iureiurando, ac operibus hunc fidei docuit articulum: Remissionem peccatorum.

Quod in lege veteri fecit Deus, ut animos erigeret peccatorum, hoc (inquit D. Basil.) feruentiori stabiliori studio factus homo, quo qui illos ad se traheret, illorum erat uicium tutumque remedium. Ut in mundum uenit, si rogemus saluatorem: quare uenisti? Respondebit Non ueni uocare iustos, sed peccatores ad penitentiam. Quocirca hanc doctrinam zelo docuit ardentiori, uerbis, parabolis, exemplis, iureiurando & operibus. Verbis: hoc enim uerbum lapidem uelut fundamentalem sui posuit Euangelij: Penitentiam agite, appropinquauit enim regnum celorum. Mirans autem discipulos suos per uicos & castella prædicatores, illis hoc quasi thema, & fundamentum præscripsit concionum: Penitentiam agite, appropinquauit in uos regnum Dei. Et si rem attentius introspexeris (inquit) hoc in Euangelio suo declamat principalis: Penitentia possimum prædicatur. His annectit exempla & parabolas, ouis perditæ, gemæ amissæ, qui.

Mat. 9. 12. I. Christus in mundum uenit ob peccatores. Mat. 4. 17. Lue. 10. 10. qui.

quibus manifestat, nedum se non resicere peccatores sed & hanc sui adventus precipuam esse rationem vocare peccatores, ipsosque ad gratiam recipere peruenientes: *Suscipiamus ab eo quid*

D. BASIL.
Ho. ut.
Tom. 1.

probat in humeris: Quem, inquit, perditam cuius gratia gaudent, qui in caelis sunt. Vnus inquit peccatorum penitentiam agentu grauius, Angeli laudatur. His verbis his parabola addit panter ph asini illam, cui communi est grauiores confirmat vetas esse difficultates: Amen dico vobis quia gaudium est in caelo super uno peccatore penitentiam agentem.

II.
Christi
ad pecca-
tores cle-
mentia.

Ve vero nobis omnis auferatur suspicio diffidentiae, tribus haece fundamentis, quantum superponit, opera immensa stupenda misericordiae. Perpende qua benignitate publicam recipiat in ciuitate peccatricem, cuius consortium dignatur, nunc vel contactum, qui apud tuus virtutum meritis videbantur esse dignissimi, qui se ex eius contactu maculam contracturos inuisi abant. Considera qua fuit Zachariae publicanum & peccatorem admisit in gratiam. Obstupesce qua beneuolentia crucifixo latroni, qui rapinis, furtis, caedibusque vitam transegerat in saltibus caeloque terraque detestandam, laetissimum promittat addicatur paradysum. Mirare, qua mansuetudine, qua seruenti oratione apud patrem pro crucifixionibus tercedat: dein a mortis rediuius, adhuc calente saluifero sanguine, mandat Apollolis, ut effusi sanguinis offerant indulgentiam. Et qui mundo culpatum mittebantur remissionem predicaturi primum eam illis gratis afferrent, qui suum sanguinem effudissent: *Oportet in nomine eius predicari penitentiam, & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Hierosolymis.* Hoc in super decernit, ut in Ecclesia hic expressus fidei habeatur articulus, quem confiteri teneatur, qui fidem vcluerit profiteri Christianam, nimirum quod in simbolo nostro confitemur: *Remissi mem peccatorum.*

Luc. 24.
47.

Licet autem haec omnia ex praedictis sit aperta, non tamen hanc Christus doctrinam & veritatem expressioribus deprimat coloribus quam huius parabola de filio prodigo paradigma, sic notat D. Basil. & conformiter D. Ambrosius. D. Chrysostomus qui omnes hanc de prodigo parabola minutim enucleat: tantam enim demonstrat Dei bonitatem: ut licet eius bona male perditis, eum despexeris, desrueris, vocibus vagis excuteris, omnigenis te seruum tradideris peccati, qui amo & i si scetus diabolo vlc mancipium, si ex corde ad eum re-

Loc. cit.
13

curreris, amice redentem amplexabitur, huius eccurret Pater dilatis & si more nos huc loquamur, diem ager in curia sua caelesti sollemnissimum, quo tuum exultat aduentum, gaudiumque signet Angelorum: *Gaudium est in caelo super uno peccatore penitentiam agente.* Perpende o Christiane quantum vel mica valeat anima, quantoque loco tuam ponat Saluator.

Communis est illa D. Bernardi sententia, in nullo negotio virum suae dase, signum sic posse sapientiae, quam si tanti res acrimet, quasi sine nec maioris, quam merentur, habeat. Non est imprudens est, inquit, minus meriti Sancto, diem celebrare sollemniter: *Sapient est, cui quaeque sapient, pro visum.* Dei sapientiae non est numerus, protinde res non plures, nam sunt, alluat: *Omnia disponit in mente o. pondere sapientiae.* Considera quantum faciat iam nam, ut quando eam recuperat, deperditam, festum habet diem, & commune in oculis gaudium. Quando ex ob interceptum praedictum vel ab hoste recuperat ciuitatem ignes praecipit in curia feluos excitari, his ostendit quanta recuperatam laetiam curiam. Res mira. Festum caelum exulta e gaudij dum Deus prouigam recuperat animam. Hoc Deus videt e cuncta di posuit, vt a caelo terra dependet, de quo si soles procedant lucidiores terra laetatur, si defluant aquae si decidant influentiae, videri amicitur palio.

Nunc praepostero eum dixeris ordine cuncta disposuisse, quod caelum a terra dependeret, & ijs conformiter, quae in terra sunt caelestia statuerentur, vt dum in terra positus delictorum regis penitentiam, totum gaudium caelum perfundatur, dieque festi celebretur: *Nunc quid intelliges quod caelum de terra dependeat eiusque conformiter actionibus.* O Domine equus hoc capiat? Exemplum ta caelestia subferantur. Peccare illi gaudet in terra, caelum incandescit mortisque contra diuinitas interu inatur sententia. In terra penitentiam agunt Nimita, caelum se erant, nubes dissipantur feralis, mortis tunc caritur sententia, & in gratia vitae e mutatur gratissimam ad stipulationem, Anne hoc verum non est: *Gaudium est in caelo Angelus Dei, super uno peccatore penitentiam agente.* Huius occasione proponit Dominus tres illas celeberrimas parabolas

bolas ovis errantis, quam diligens pastor inueniens non occidit, non fustibus latera tutudat, sed humeris implet, ad oues reduxit, & ob amantem quæ errauerat inter socios ferculis epularum saluabit. Deinde diagma perditæ quam inuentam mulier non in patres diffregit, quia perditæ, sed summo collegit gaudio tantisque letitiæ signis hilaris exiit, ut per totum angulum uoluerit festum agi vicinorum. Demum huius amantissimi patris, qui reduce rem filium totis excipit gaudijs irupiens, vitulum mandat maclari saginatum, exclamat: concinamus, gaudeamus, epulemur. Ut autem nobis hoc esset exploratum, noluit Christus nostro fidere iudicio harum explicationem parabolarum, sed illas exponens quod inueniant singula, non semel eadem repetit: Sic gaudium est in celo super uno peccatore poenitentiam agentis. Quibus omnibus id patet quod ait D. Ephrem Syrus: Plus cunctis poenitentia f. stan

D. Ephr. Syrus. Tract. de poenit. p. 46.

illa Christi uerba ad Patrem iam prexi mi passioni: Pater manifestasti nomen tuum hominibus. Tract. 66. Quid hoc, numquid Dei nomen prius in terra non in Ioan. cognitum, non inuocatum? Erat quidem (respon. Ioan. 1. 17. det) quo Deus vocabatur: Notus in Iudæa Deus, 6. sed non illud quo pater dicebatur, hoc enim personale est, & notitiam supponit trium diuinarum personarum, ac Sanctissimæ Trinitatis: hæc autem explicitè mundus non nouerat, sed nec ipse communis Iudeorum populus. Hanc 2. Ratio. Christus concionando promulgauit, & populo explicite mysterium. Attamen Tertullianus hanc Ter. i. l. indagans parabolam aliam adfert rationem: Christus scilicet hoc in terra alia fecisse, nimirum quod pater, c. 8. declarauit, quam aptè Deo nomen conueniat patris, quod omnium sit pater patrum, quod in uisum omnes collecti patres, non tam uerè sint patres nec tanta cuncti erga filios ferueant pietate, quam ipse solus, erga peccatorem paterna feratur bonitate: Tam pater nemo, tam pius nemo.

Ut præclara, & plena mysterijs uenerat illa D. Pauli uerba: Electo genitrici meæ ad Patrem Domini nostri Iesu Christi, ex quo omnis paternitas in celo, & in terra nominatur. Dogma est philosophicum, quod dum ab aliquo pendent effectus principio hi simul omnes illud non adæquant. v. g. a sole principio cuncta dependent lumina caeli & terre, omnia uero simul sumpta nihil sunt opposita luci solis. Omni partum essentia, ab illo diuino pendet, & trahitur patre, & quidquid boni patres habent in ordine ad filios, ab illo dependet patre, Deo. Quotquot patres sunt simul sumpti, & a temporibus Adæ fuerunt, & usque ad finem mundi sunt futuri, scintilla sunt respectu essentia Patris in Deo. Appende in statera, totum amorem, omnem sollicitudinem, desideria pietatem parentum omnium, & in altera solius Dei pietatem erga uel unicum hominem, hæc infinites cæteris omnibus benigna præponderabit. Ab effectu cape experimentum, Quis pater, adde patres omnes combinati, facient in gratiam filij, quod Deus in tei saluam? nullum effluit momentum, nullum præterlabitur instans, quo non de te cogitet, & de te non sit sollicitus, te non sibi habeat ob oculos?

Ephes. 3. 15.

§. 5. Homo quidam. Se Patrem nominat Deus, ut amoris sui ferat testimonium, ac Christianus peccatoribus sperandam esse doceat indulgentiam.

Homo quidam habuit duos filios. In con. esto est, sub patris nomine Deum intelligi: omnium enim hominum pater est ex natura, cum omnes nascatur, & de diuinitis eius maribus esse recipiant naturale. Licet autem ex hac ratione pater omnium dicatur creaturarum, ut plura: Quis est plura pater? Singulas tamen ratione pater dicitur hominis, quia ad suam amagmem hominem condidit ac similitudinem: quod & ipsi nouerunt philosophi teste D. Paulo: quorum hæc erat sententia: Ipsius enim & genus sumus. Voluit nihilominus Christus hoc patris nomine diuinitate declarare viscera misericordiae, nulla enim maiora esse cognouimus, quam patris erga filium, hoc symbolo uisus est Dauid, dum ait: Quomodo miseretur pater filiorum, miseretur est Dominus inueniens se. Notat D. Augustinus Hieron. Bap. de Lanza, Tom. II.

14. I. Cur Deus esse dicatur pater. Ratio. Job 38. 28. Alter. 7. Psal. 103.

Quis pater, imo cuncti sociati, tantas talemque obtulerunt inquam filio diuitias, & regnando seipsum, suumque filium homini in socium, in amicum in litrum, in redemptionem, in aternæ gloriæ præmium? Quis tam arduus subiecit colla laboribus, vitam profundens, animam tradens, sanguinem propinans, in cruce pro te o homo,

II. Patris in Deo affectus.

Y y homo,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Mat. 23. homo, moriens: *Patrem nolite vocare vobis super-*
 9. *terram, in comparatione Patris celestis: Vnus*
est enim pater vester, qui in caelis est. Hoc autem
 nobis Christus animos addidit, præcipiens quo-
 tidie dicere: *Pater noster, qui es in caelis.* Sic fi-
 lius de tali patre secutus, quod illi in necessita-
 tibus gementi non deerit aut auarus, aut inimi-
 cicos, quinimo quotiescumque se illi præsen-
 rit, ianuam inuenit apertissimam. Hoc igitur per-
 pende: *Tam pater nemo, tam pius nemo, sit tibi*
 hæc parabola argumentum. Bonus pater habet fi-
 lios, bonos, & malos, iustos & peccatores. Pec-
 catores vocat filios: quia tales ei sunt ex natura,
 ut diximus, illorum enim creauit animam, for-
 mauit corpus, alit, & licet sit tibi filius adeo,
 nequam ut illum debita priuæ hereditate, tan-
 tumque te ad bilem provocaueris, ut dicas, illum
 ut filium non agnosco; filius tamen tuus est am-
 bigente nemine ob communicatam illi naturam
 & essentiam.

§. Ratio. Hac magnum detegit D. Chrysostomus my-
 sterium, quod nempe Christus hac loquendi for-
 mulâ declarare voluit, illud quod in Ecclesia
 sua prævidebat facessere posse negotium. Num-
 quam in illa, imposito Euangelio, difficultas orta
 est, ex eo quod Deus, Paganorum aut infide-
 lium peccata dimittere, qui cum cæci essent, ad
 fidei Evangelicæ lucem peruenerunt, ad Ecclē-
 siam sunt recepti, baptisate renouari simulque
 peccatorum omnium sunt indulgentiam assecuti.
 Hanc autem questionem mouerunt aliqui, cir-
 ca iam baptisatos, emundatos, illuminatos, qui
 Christum cognoscentes, eum grauius offen-
 dunt, sanguinem eius calcant, ac in tantorum
 cambium beneficiorum grauisimis prouocant
 contumelijs: illis enim, ut patet esse videtur, nul-
 lum superesse debet remedium, spes nulla remis-
 sionis: sic iudicantur Nouatus, Nouatiani alijsque
 supra nominati. Considera igitur, & illis Domini. &
 ianuam patere clementiæ, spem illis assurgere
 misericordix, si toto corde conuersi veniam
 contriti deprecantur: Concedo, paterna disces-
 serunt domo, in omnem prolapsi sunt criminum
 enormitatem, nemo illis acerbis Deum offen-
 dit, si ad finem tamen recurrant misericordix,
 benigne recipiunt, dicitur in diuina petatis
 encomium: *Suscipit eos de via iniquitatis. coram*
 & non dissidet eos.

Idcirco voluit Christus ostendere, quod de
 illis nominatum loquebatur, unde & alios nomina-
 uit. Hoc porro nomen (asserit D. Chry.) non nisi
 peccatoribus fidelibus nec competit, qui in Ec-
 clefia viuunt: illi namque soli sunt, per baptisum

regenerati, & noua generatione recreati, quare &
 filij nascuntur Dei, cum essent ante filij Adæ: *Ex-*
tra baptismum nemo filij appellatione nominatur, D. Chry.
& Dominum habet paternam, in sortem accepti am-
ma. Antequam baptismum non est paternam accipere, nec de patri-
hereditatem conserui. Quod præcatur quod Chri-
 stus dixerat prodigum filium fuisse maio-
 ris natu fratrem, quo iusti s. significatur, nec
 enim fratres nos, nisi per baptismum facit: *Et pro-*
bi, a. que fugalis fratres erant, frater autem sine
spirituali regeneratione numquam fuit. Non de-
 creuit Dei misericordia, nec est abbreviata manus
 eius benigna erga Christianos, legis gratia tem-
 pore, ut minor enim illis sit, quam cum I. dicit,
 sub lege veteri Moisaica. Tum misericordis, & in-
 dulgentiam promittebat ijs, qui suscepta eius fi-
 de, in synagogam admitti, in omnia prouidit scelera
 rmissent, dato etiam quod Deum abnegasset,
 idolaque coluissent. Hoc peccatrici respondeat
 anima: *In fornicata es cum peccatoribus multis, in-*
men ad me reuertere &c. q. d. licet deserto Deo, ac
 contempto legitimo tuo sponso, spurcis idolorum
 cultibus te mecha inquinaueris, figuras ad reue-
 ris colubrorum, læctorum, dæmoniorum, nihilom-
 inus ad me conuertere, & recipiam te; dicit
 Dominus. Quamto igitur erit hoc non legis tē-
 pore verius? Perpetue de (uonete D. Basilij) o pec-
 cator tanti patris tantam bonitatem; non ut eo
 liberius officinas misericordem imprudens, esset
 eum ingratitude non toleranda, sed ut ad il-
 lum toto corde coartatus, ac fiducia plenus
 reuertaris; ingemiscens: *Pater peccati.*

§. 6. Adolescentior. Optima ratione vocatur
 peccator adolescentior, licet centenarius, vt
 Cam & Absalon.

Adolescentior ex illis. Orditur Christus velut
 inexpectat ad vitium exprime re peccato-
 rem, ac primum, eum fuisse d. scribit: ado-
 lescentem. Numquid non multi peccatores se-
 niores? Fecit Deus, nulli sint. Attende monet D.
 Chry. in domo Dei, eiusque Abecedario, res non
 eo vocati nomine, quod eis hominum imponit
 consuetudo, sed ex eo quod per opera scruantur.
 Lucam compellat Christus diabolum: *Diabolus*
est Herodem v. Ipem. Dicite vulpi illi. Impudicus
dicatur: Sus lota in voluabro liri. Qui in praesentia
relabitur peccata. Canis reuersus ad vomitum, Me-
litis inproperat D. Ioannes: Progenis viperarum, &
gramina viperarum. Qui Hieros. Iymis vt sancti illi
mi colebantur Principes Sodoiorum inturulan-

Psal. 90.
 17.
 III.
 Chryllus
 ostendit
 in Ecclē-
 sia remis-
 sionem
 esse pec-
 catorum.

Qui
 dicitur
 heret.
 Mat. 1.
 Mar. 1.
 4.
 10.
 11.
 12.
 13.
 14.
 15.
 16.
 17.
 18.
 19.
 20.
 21.
 22.
 23.
 24.
 25.
 26.
 27.
 28.
 29.
 30.
 31.
 32.
 33.
 34.
 35.
 36.
 37.
 38.
 39.
 40.
 41.
 42.
 43.
 44.
 45.
 46.
 47.
 48.
 49.
 50.
 51.
 52.
 53.
 54.
 55.
 56.
 57.
 58.
 59.
 60.
 61.
 62.
 63.
 64.
 65.
 66.
 67.
 68.
 69.
 70.
 71.
 72.
 73.
 74.
 75.
 76.
 77.
 78.
 79.
 80.
 81.
 82.
 83.
 84.
 85.
 86.
 87.
 88.
 89.
 90.
 91.
 92.
 93.
 94.
 95.
 96.
 97.
 98.
 99.
 100.

I. *Andite verbum Domini Principes Sodomorum.*
 D. Inan. honoratur Elias: *Iste est Elias.* Nullus in
 Dei vocabulario senex dicitur: nisi qui talis est
 moribus, prudentia, pijs operibus: *Cani autem sunt*
senus hominis, & etas senectutis vita immacula-
ta illam tantummodo senem credideris, qui sen-
fibus, pijsque moribus incanescit, cui vita fit im-
maculata Corona dignitatis senectus quo in vix in-
feria reperitur. Eleganter ad huc D. Ambr. *Verd-*
senctus illa veneranda canities, qua est canities ani-
me, in canis & gita iocibus, & operibus effluens.
 D. Amb. *Qua est enim vera etas senectutis, nisi vita imma-*
culata, qua non diebus aut mensibus, sed faculis pro-
pagatur &c. proinde tibi non erabis annos se-
nectutis in Alphabeto Dei, quor habueris matu-
ritatis & prudentie, qua si tibi defuerint, licet
amnis centenario, vocaris adolefcentior. Studiosa
colligata est in corde pueri. Audacia, petulantia, im-
patientia, libertas, obstinatio, perunacia. An ab his
senectus fuit immunes? Minime genitum, sed si
tales sint, licet centum annis inalbescant, pueros
vocato: Puer centum annorum morietur, aut puer
& centum annorum? Sit vitique hoc est si centum
quatis numerat annos, in operibus autem adeo sit
fatus, imprudens, inconstans, ut vix quindecim
numerare videatur.
 Ille solummodo canis senexque dicendus, qui
 prudentia fecerit & morum granitate. Illo sensu
 se Iacob inspirante Deo primogenitum dicit: *Ego*
sum primogenitus tuus. An hoc veritati non con-
 tradicit cum iunior esset? Non mentitur (ait D.
 August.) ab ipso Spiritu S. laudatus & simplex ut
 veritatis amicus: *Erat Iacob homo simplex. Quis*
est dolus simplicitis? Que filii non mentitur? Ve-
ritatem locutus est, asserit Papa Innocent. III.
 (a) qui a Deo præceptore edoctus, phrafi loquitur
 divina: erant enim eius opera prudentia laude
 clarissima. Eodem modo loquitur D. Chryost.
 quod ad rem prius disputauerat Philo con-
 genit scriptum fuisse a Spiritu S. dum agit de
 Cham filio Noë eum inter filios dicens mino-
 rennem: *Cum didicisset Noë, que fecerat ei filius*
suus minor. Non erat Cham iunior inquit D. Chry-
 sost. *Secundus enim erat & maior natu quam Ia-*
cob, de phet. s. d. quod natura habuit, nequitiâ voluptatis
amisi, sicut Iaphet, quod natura non habuit sancto-
renobis ob mortem accepit. Idem prosequitur D. Au-
gustinus.
 Idem disputat eloquenter & consequenter Ru-
 bert. circa modum loquendi, quo vsus est Spi-
 ritus S. historiam enarrans Iacob patriarchæ, filio-
 rum & propagans. Exaratat historiographus
 Moyses totam progeniem Esau filij Isaac fratris

Iacob, cum eiusque filios ac filiam inter factus
 referens S. Scriptura, ex quibus multe Genti-
 lum prodire nationes: at stylo planè Laconico,
 & quasi per &c. tandem concludit: *Hec ergo no-*
mina Ducum Esau in cogitationibus, & locis, & vo-
cabulis suis. q. d. Haec genuit Esau & Iacob: Esau
autem genuit tales, & tales ex quibus hi duces
proderunt, hæ nationes qui & talia & talia colue-
runt loca, & hæc de illis dixisse sufficit, eos
omittimus ut homines deperditos, nefarios, ido-
lolaras, de quibus nobis parum interest. Nec
dissentit D. Paul. dum ait: Dimisit gentes ingre-
di via sua: nullo suo iudicio dimisit illos suis
adhætere voluptatibus, indulgere vanitatibus: li-
cet enim multi ex illis Duces fuerint præclarissi-
mi, Reges inuictissimi, nihil tales facit Deus:
illi namque ab illo primo habentur loco, qui fide
& operibus Deo sedulo deseruunt, proinde Moy-
ses ad alia transiit q. d. omisit illis Esau posteris,
agamus de Iacob, eius describamus progeniem,
filiosque pijsimos. Hoc enim nobis maxime
conducit.
 Data opera conatur historiam Iacob, filiorum-
 que eius describere: quocirca sic inchoat: *Habi-*
tavit autem Iacob in terra Chanaan, in qua pater
suus peregrinatus est, hæ sunt generationes eius.
 Cum tanto iur studio, sic argumentatur Di-
 nus Chryostomus, descripsit Spiritus S. Iacob
 eiusque filiorum generationem omnibus liquet,
 non hoc grandivacare mysterio, proinde patulas
 his aures ardigamus: *Hæ sunt generationes eius. Io-*
seph enim sed. cum esset annorum, pascebat gregem
cum fratribus suis, adhuc puer. Subsiste parum-
per scriptot eminentissime, videtur enim, ab op-
timo sententi stylo multum aberrasse. Patriar-
chæ Iacob, ac filiorum proponis describere ge-
nerationem: Quia igitur ratione Iosephum in pri-
ma collocas linea: Ioseph enim undecim tra-
tribus, filijs Iacob, de quo textus historiam mi-
nor prohibetur: duodecimus enim Benjamin ad-
huc puerulus memoria dignus non esse censeba-
tur. Decem alij ipso Ioseph erant seniores, viri
robustiores. Ruben primogenitus, cui iure natu-
re debebantur primogenia, teste ipso pa-
tre. Ruben primogenitus meus, in fortitudo mea,
& principium doloris mei, pater in domo,
maior in imperio. Hunc sequitur Simeon & Le-
ui, qui cum nedum vigesimum explessent
annum ut probat D. August. hoc facinore
prædicantur illustres, quod strictis gladijs vr-
bem invaserunt Sichemorum, Regem ipsum ac fi-
lium, cunctosq; maris interfecerunt, captivitas du-
cerunt mulieres & parvulos, spolia sibi diriserunt,

Abb.
 Resp.
 in Gen.
 36.
 II.
 Pecca-
 torum
 non
 cenfe-
 tur pro-
 gentes.
 Gen. 36
 40.
 Ad. 14
 15.
 III.
 Curlo-
 seph
 ceteris
 præle-
 ratur
 in ge-
 nealo-
 gia.
 Gen.
 49.
 Lib. 99.
 in Gen.

cuius vestigijs inhaerentes ceteri similia fratres
 intentantur, deinde cuncti patris suo que pasce-
 bant greges epiliones. Quibus omnibus natu mi-
 nor numeratur Ioseph: *Adhuc puer* unde domi re-
 sidens patri mansit, solatio. *Quid* igitur te mouet,
 quod ab illo narranda historia sumas exordium.
 Sic igitur se res habet, respondent D. Chryso-
 st. & Rupert. quod si rem hominum iudicio cen-
 samus, erat inter vndecim fratres Ioseph aetate
 minor, *Adhuc puer*: atque ex Dei censura
 ceteris erat multo proeclior. Nec cogites, in-
 quunt, hoc à Spiritu S. silentio praetentum, il-
 lico namque verba quaedam annectit quibus intel-
 ligendis inuidandum: *Diligebat autem Israel Ioseph*
*super omnes filios suos, et quodam senectute ge-
 nuisset eum.*

Gen. 37. 3. **Graviorem** infert difficultatem ipsa ratio con-
 clusione. Si namque hoc (inquit Rupert.) de Ben-
 jamin diceretur, facile foret intellectu: illum enim
 fat multis annis post alios genuerat: at quod illud
 de Ioseph dicatur, non esse videtur congruum;
 non enim multo grauior annis dicendus est, Ioseph
 natu, quam alij, cum omnes illos genuerit in
 Mesopotamia in domo Laban soceri sui,
 duodecim vel tredecim annorum curriculo. Quid
 igitur, haec ratio suggerit nobis mysterij? *Et*
quod in senectute genuisset eum. Aduertas velim
 (inquit) hoc alia lectione significari, quae sic
 legit: *Quoniam filius senectutis erat sibi. Filius*
senectutis, phrasi Scripturae idem est ac *filius*

VI. *senex*, sicut *filium dilectionis*, *filium dilectus*, &
filium perditionis, *filium perditus*: Iacobo igitur
 erat Ioseph *senex*, & alijs maior natu;
 mundi quidem legibus inter vndecim fratres
 minorem, ac coram Iacob, & in Dei fastis
 filius primogenitus & maior natu: quia ceteros
 virtute, prudentia, obedientia antecibat. Ita legit
 D. Chryso. & alij, quos refert Lipomam. & tex-
 tus scribit Chaldaicus: *Quoniam filius sapiens*
erat ei. Eum Iacob ut prudentia, ita & annis ha-
 bebatur seniore: iam enim audiuimus ex ore Spi-
 ritus S. (inquit Rupert.) *Cani sunt sensus hominis,*
 & *etiam senectutis vita immaculata.*

Erat Ioseph metitis eminentior, moribus ho-
 nestior, honoris Dei zelosior, parentis familiae
 decoris studiosior: unde quaedam illi pessima fra-
 trum crimina innotuerunt quae corrigi necessi-
 tas urgebat quae de causa eum, ceperunt exhorre-
 re, fugere consortium, à patre verò cepit plus
 ceteris diligi, tantoque plus fieri, quanto
 in oculis suis filius erat senior. Idem tu fers iudi-
 cium de filio impubere, quem subtiliori notas
 ingenio; viri pollet maturitate, canus est senex

(*) senem praefert: Talis erat Ioseph. Proin-
 de ratio suadebat, & Spiritus S. conueniens erat
 (inquit D. Chryso.) cum esset Ioseph ceteris
 vndecim aetate iunior dum illorum textit hillo-
 riam, aetate minorem ceteris antepone, utiq;
 seniore quia in Dei dictionario non anni qui-
 bus quis dicitur senex, vel iunior, sed mores,
 sed prudentia sed merita considerantur: *Vide*
admirabilem illum Propheiam Moysen, quomodo
cum promittat nobis genealogiam Iacob, statim ad
historiam pueri recurrit: Et postquam dixisset:
Haec sunt generationes Iacob, derelicta consequenter
narratione, quoniam ex illis nati, et iterum, qui ex
natis ab ea nati, (scilicet supra cum de Esau sermo es-
set, scilicet) ad Ioseph illum statim se inuenit, adolescen-
tem omnium fratrum suorum postremum.

Hinc Glossa declarat verba Psalmistae qui dum
 de filio suo loquitur immorigero, contumaci, ac
 rebeli, Absalone, semper illum nomine pueri in-
 honorat; illum quippe ducibus exercitus com-
 mendans, sic ait: *Seruate michi puerum Absalon.*
 Num puerum illum vocas? vix erat multorum
 annorum, trimum filiorum, & vnius filiae patris, & Abba
 illum puerum indignitas inque. Erant etiam eius
 opera puerilia. Et apud Spiritus S. *Ex studiis suis in-*
tellectus puer. Vis nosse quem pueri, quem voces
 adolescentem? Eius operibus inter de. O re male
 fortunatum, qui iam septuagenarius senio grauis,
 totus canis irabescis; ac puer es adolescentia,
 mentis inops, sine prudentia sine iudicio, vi nec lo-
 res attendas, nec videas quid rerum agas, puer
 iunior, qui gemmam pomo commutat, & con-
 dituris adamantem, huius saeculi nugis cum sis
 totus intentus; te vates Oseas ut Ephraim senem
 & ignarus deplorat: *Ephraim canis sunt in eo,*
 ipse ignorans, ita D. Moyses Abbas apud Cassian.
 Proinde clamat Salomon: *Vsquequo parvulus dili-*
gitur infantiam, et stultus, ea qua sibi nocent
suis cupitur? cum solis tibi sermo, Salomon,
 infantibus: utiq; ne. An nulli sunt viri aetate proe-
 cli quibus tuas proponas doctores parabolas? Non
 sunt, omnes etiam pueri sunt sensibus, audaces
 sine timore, inuerecundij, sine pudore, & sine re-
 uerentia contumaces.

Vterius puerum vocat peccatorem, ut ostendat
 quam tempestiue homo, peccator esse inci-
 piat, & quod iuuenis diuino suo pericax sit pa-
 tri, & quam à primis vnguiculis, cum vix ratio-
 nis illuxit aurore, abiguntur opes illas immensas
 gratiae innocetiae, & virtutum & regni caelestis
 hereditatem. Non in multos differat quis annos, ut
 malus sit, mox ut se libetum glorietur, (idque
 cum ad usum veniet rationis) communitur D. cor-
 terga.

terga vertit inobediens. Diuina sunt hæc verba
 Prophete Olex: *Factus est Ephraim subcinericius
 panis, qui non reuertatur.* Supponit ancilla pa-
 nem foco cineribus cooperum, illum non re-
 uertat, prius comburitur, quam coquitur, quan-
 tus est modò numerus eorum, qui necdum com-
 positii, nec dum panniculis exuti, oculos ape-
 ruerunt, & iam igne combustos dolemus, flam-
 mis peccatorum consumptos, putredinis hospita-
 le, tot suffartos nequitijs, vt toto vitæ tempore
 in eis consenscant, de quibus Iob: *Ossa eius
 implebuntur viuis adolescentie eius.* Peccata pue-
 rorum, humores pessimi quos omnibus non di-
 gerunt vitæ diebus. Vix quinquemix erat puer
 ille, de quo D. Gregor. qui blasphemus, ac ne-
 quitius iam in tantum adoleuerat, vt paterno
 conculsum fuit, hinc demones in figura gigan-
 tum vt horrenda monstra terribiles, euulserunt, &
 in corpore & anima detulerunt ad tartara per-
 petuo cruciandum.

§. 7. Abiit. Non eijcit domo sua Deus pecca-
 catorem, ipse tam impudens est, vt spon-
 te discedat, contra quem Deus protesta-
 tur.

Adolenscitur ex eis, dixit patri suo. Pater, da
 mihi portionem, &c. Tanta fuit puer hic
 audacia temerarius, vt imprudentissima
 libertate patre adierit, cui sic: Pater mi hoc mihi
 animo propositum, tædet me domus tua nec me
 tua vitæ societas delectat. Quare consilium est
 aliò, vbi plus voluptatis capiam, transmigra-
 re. Num patrem vquam audistin impudentiam? &
 qualis foret illa, si his adderet: Piger vobiscum
 in ædibus cõmorari: ad hostis tui transeo domici-
 lium, ille me lautius excipiet, illi me seruum
 tradam, eius & domo, & societate, & famulatu
 ad votum deliciabor. Hoc primum nota peccato-
 nis delictum: qui perfricta fronte, liberaque un-
 pudencia sic Deum alloquitur: Non mihi Domine
 places, nulla mihi in ædibus tuis grata voluptas,
 nulla tecum recreatio, autem vt illa pro libitu po-
 tuat, inimico tuo seruiturus abscedo. Non eum
 pater ædibus eliminat, non priuat societate: ille
 ipse qui primus ait: ego discedo, vale. pater mi:

Tractat D. August. illam quæstionem, de qua
 nos die Lunæ egimus vter alterum deserat: Deus
 hominem, an homo Deus? Vter ab altero se se-
 greget? Respondet autem D. Aug. quòd postmo-
 dum definit Oecumenicum Concilium Tri-
 dentinum. Non se Deus ab homine segregat, non

illum prior desent: homo prior Deo terga vertit.
 prior ipse paternæ domui valeat. Hoc Moyses: Homo
 cecinit: *Dereliquit Deum factorem suum, & re-
 cessit à Deo saluari suo.* Et Iaias prædixit: *Dereliquerunt
 Dominum, &c. alienati sunt retrorsum, Deut. 32.*
 his congruit illud amici Iob: *Quasi de industria
 recesserunt ab eo. & sequi via eius noluerunt, Iob 34.*
 Ex proposito Deo noluerunt vltèrius adhaerere, 27.
 eius honori detra xerunt, familiam ac societatem
 insimularunt tristitiæ, melancholiæ, tædij, gau-
 nientes nullam vigere delectationem, nullam a-
 nimi recreationem, omnia tristitia, omnia ter-
 diosa, fastidiosa omnia, & verè sic res habet, pec-
 catoribus. nullum in domo Dei videtur esse gau-
 dium, nec vlla in eius obsequio mentis hilaritas,
 sed omnia molestiam adferre, penam conferre,
 inferre nauseam, nec vel vnum diem deputari,
 quo Deo feruientes vultu exporrigant hilariorè.

Hoc inter alia Deus malè patitur sicut & tu
 in filio tuo ferres molestus: vnde dum se vidit
 contemptui expositum, cum peccatoribus olim
 conatur inire rationem, desiderans vt aperitiùs
 opponerent, quid illos coegerit domo sua disce-
 dere illique conuertiari: *Audite verbum Domini,
 domus Iacob, & omnes cognationes domus Israel.
 hæc dicit Dominus: quid inuenerunt patres vestri
 in me iniquitatis, quia elegauerunt à me, & ambu-
 lauerunt post vanitatem, & vani facti sunt: Iudi-
 cemur simul: cuius me culpa reum expostula-
 tis? Cur me deseruistis, & abystis vias vestras?
 quæ est iniquitas mea? Num ego vos durius
 excepi? in quo molestus? Num grauavi vos? &
 fieri potest vtleuis gratiã vanitatis, vilis pul-
 ueris lucri, me inquam, relinquantis? Tam ægrè
 hoc Deus accepit, tantumque credidit crimen, vt
 velut stupore percussus hæreat: vnde sic addit:
*Obstupescite cali super hoc, & porta eius desola-
 mini vehementer, dicit Dominus: duo enim mala
 fecit populus meus, me dereliquerunt fontem aqua
 viva, & fodierunt sibi cisternas, cisternas dissipatas,
 quæ conseruare non valent aquas.**

Respondet hic stuporisti sic fieri liceat illi, quo
 Deus factus homo scribitur attonitus & com-
 motus in sacilegum illum suum venditorem Iu-
 dam Iscariotis, de quo dum agunt Euangelistæ
 sic aiunt: *Tunc abiit vnus de duodecim.* D. verò
 Iohannes Euangelista hanc referens historiam Christus:
 cum oculos suos in omnes Christi desicetetur Iudam iu-
 gestus, modòsq; agendi, perpendit, quòd quam crimen-
 primum illum Christus vidit mensã exurgens vocat.
 tem, cœnaculo discedentem, terga vertentem.
Turbatus est spiritu & conturbatus est. Quæ hæc Ioh. 5.
 spiritus turbatio, Domine mi, & qualis hæc tua
 Y y 3. pro-

II.
 Deus cõ-
 tra pec-
 catores
 expol-
 latur.
 Hier. c. 2.
 Hierem. 2.

III.
 Iohannes
 Euangelista
 hanc referens
 historiam
 Christus:
 cum oculos
 suos in omnes
 Christi desicetetur
 Iudam iu-
 gestus, modòsq;
 agendi, perpendit,
 quòd quam crimen-
 primum illum
 Christus vidit mensã
 exurgens vocat.
 tem, cœnaculo
 discedentem,
 terga vertentem.
 Ioh. 5.
 spiritus turbatio,
 Domine mi,
 & qualis hæc tua
 Y y 3. pro-

protestatio? His ostendit, quam graui animo hunc discipuli ferret abscessum, pateretur nequitiam, execraretur ingratiudinem, & protesta tu est, quasi conscientiam exoneratus, quod illum apse non exturbaret, non dimitteret, nec di cessus dedisset occasionem: *Protestatus est.* q. d. Protestor, quod me inuito discedas, nec tibi dederim discessus occasionem, cum nihil aliud in me possis inuenire, quam tibi prestitisse mea beneficia, & dona; ad me uero te vocavi disciplinam, Apostolum creavi, predicatorem Evangelij, potestatem dedi amplissimam patrandi miracula, laui tibi pedes, carnem sterili & sanguinem in cibum & potum: ut quid dereliquisti me? Gethis ingrator? Hoc adeo grauius accepit, ut de eo dici poterit: *Turbatus est.* Sicut olim in eo, quod diximus, per Hieremiam exclamauit: *Obstupescite caeli: & porta eius de solamini uehemer.* Te in crimen uoco o proditor, quod me deserto & contempto, sequaris tuas male sapiens vanitates, delicias, lecteris momentaneas, voluptatibus inhies breui perituris, lucro instabili, euandae dignitati.

Vix solo num inuita possis Deum ledere grauiori, similis Iudaeis, qui Christum Barabbae pro posterunt. Proinde haec erit peccatori pro tali crimine poena conueniens, ut tali impudenti, quo Deo terga uertit, domo discedat, damni poena respondeat, scilicet, ut in aeternum diuina careat uisione damnatus. Haec illa est iniquitas, hoc crimen quod adeo fert molestae, dum illam appendit tibi iniustam iniuriam, ac aeternam animae perditionem. unde nos plangit, filios arguens desertores: *Ha filij desertores.* Nomen est, quo nostram reprehendit impudentiam: ut quasi data opera, & industria Deum a tergo relinquamus, nulla data occasione, nobis ad tantum animae de timentum. Hoc namque illi maxime mouet stomachum, itaque prouocat, ut per Isaiam testatur: *Qui dereliquisti Dominum, qui oblitus estis montem sanctum meum &c. numerabo uos in gladio.* Nec sapientis uerba transeamus quae D. Chrysol. expendit: *In duobus* (inquit) *contristatum est cor meum, & in tertio iracundia mihi aduenit. Quod illud primum? Irracundia mihi aduenit per inopiam.* Miles uetanus, qui summos, qui corporis uires regis & Reipublicae exposuit defensionem, quem stipendio fraudatum pra inopia uideas desicere cuius nobis quotidiana non desunt exempla: *Vir sensatus contemptus.* deplorandus est illum uideri contemptum quem honorari oportebat, & ad ima depressum cuius regis regia primaque debebatur. Attamen, quod patienter ferri non possit, hoc est: *Qui*

transgreditur de iustitia ad peccatum. Vt omnia adeo pudoris expers, ut relicta iustitia domo, ad lupanart assuet iniquitatis: qui in domo Domini commoratus, ubi cuncta redolent sanctitatem, omnia spirant iustitiam, recedat, & des conuenat peccando diaboli, vitio postponat uirtutem, Deo praerogat satanam, corium inferno commitet, uitam aeternamque poenas allequatur. Et quis talia faciat? ille, (respondet Salomon) quid speret aliud, quam quod ira sua Deus stringat in eum gladium acutissimum? *Deus patris cum ad rompham.*

§. 8. Diuisit substantiam. Non aufert illi Deus libertatem, qui uult abire, eumque desere, licet si ille deplorandus.

Diuisit illis pater hereditatem, acceptam autem in hereditas composuit, ne relicto quidem teruntio: *Collatus omnibus peregre profectus est.* Prius filij demiratus sum uehementer impudentiam, qua sibi legitimam a patre perire ex postulat; aut modo uehementius obstupescit quod tanta pater distribuit filio bona suauacillitate. Quis attendamus, est ille prodigus, ille filius, an ille pater? prodigus fuit ille filius, cum tam turpibus cuncta perdidit rationibus: attamen hoc uirtum quis non magis imponat patri: filius namque per partes & paulatim bona dispendit: pater autem uicia uice cuncta dilapidauit, & unico modo ut nulli superessent alij quibus omnia dispendio labefactaret, quam manus filij, insensata, audacis, petulantis, & immerigeni. Hoc sibi poterat persuadere, quidquid manibus traderet talis filij, peius fore quam si patre demersisset. Insolatus est & extrauagans motus hic patris agendi. Domine, si filio desit prudentia, si iuuenis insipidus, an non patris esset officij intra terminos continere petulantem? Quando filium uidet adeo insolentem, an non expectans fuisse, ut ne dum petitioni eius non acquiesceret, sed manu comprehensum bis ter alapis confunderet, & toties planta pedis contunderet, cubiculo proteritum includeret, quo eius praecaueret perditionem, quam manifestam uideret, si postularis liberalis auueneret. Pro uerbis erat (ait Iulianus) *Ne puero gladium.* hoc enim Puerorum & sibi & alijs imprudens noceret. Ego, inquit cet. libere Plutarchus, sic iudico: *Ne puero pecuniam.* His etiam num plus adferet sibi, alijsque, quam centum Isid. dicitur. gladijs, nocementi.

Vt autem ad nostrum reuertamur propositum: *ber.*

Isai 30.

2.

Isai. 65.

11.

14.

Tri Sa-

lomon

erit mo-

testa.

Epist. 1. ad

Theod.

lappum.

Eccles. 26.

25.

an non in Dei esset potestate, dum quis in orbis
 insoluit, laxat freno libertati, de domo Dei
 mediatur fugam, ineptijs recepta consumere fe-
 ssum beneficia, collari comprehendit obiurgare,
 hic mecum ad miseram sortem, proterve, te
 vi coactum domi cochlam sub obedientia rogo
 compitiam refractarium, mihi seruis velin-
 tus? Poterat equidem, inquit D. Hieron. si eius
 tantummodo pendendo potestatem; attamen
 maritata est sapientia potentia, & tanto com-
 petit gubernatori, vnumquodque secundum a se da-
 tas naturae agere qualitates. Hoc agere potest, vt
 ignis desinitum descendat, aqua a montes superet,
 attamen non conuenit, cum sit enim ignis leuis,
 eius conuenit naturae petere altiora, cum autem
 aqua grauis sit, qua rit naturā descendit: idcirco
 hanc aquae naturam indidit, vt deorsum feratur,
 sicut igni vt sursum ascendant; Nō repugnat om-
 nipotentia, vt cerasa ferat pyrus, & poma ceta-
 lus, & pomum amygdala: attamen non expedit,
 sed vt iuxta genus suum quaque suum proferat
 arbor fructum, & hoc facit. Homini ea est na-
 tura vt in actionibus sit liber, quā dotatam crea-
 uit Deus naturam libertate. *Cōstitutus hominem in
 manu consilij. Ad quod volueris porrige manum.* Vnde
 opinatur D. Damascen. (cuius doctrinam ex-
 pendit D. Thom.) scriptum a Moysē hominem
 creatum ad imaginem & similitudinem Dei, ob
 libertatem arbitrij, & super actus suos dominium,
 in hoc Deo simillimum: quia quidquid animo
 sedet, in libertate potest operari libertate. Sic igitur
 decet hominem a Deo gubernari, vt vim nul-
 lam hominis in ferat libertati.

Dum Dominus praesens est, reprimit eius ocu-
 lus famulum, vt ea non faciat, quae alias
 esset facturus, vel non omittat ea operari,
 quae alias non esset operaturus: quando verò Do-
 minus abest, eiusque se videt oculis absolutum,
 tum quidquid libet agit, liber est etenim, &
 sibi relictus. Hoc significat: *In regionem longin-
 quam.* O quam lieros reliquit Deus homines?
 quam sui potens, suas percurrit sensuales impu-
 ditias ac libidines, & avarus lucrium & cupi-
 ditates. Iam etenim ab illis videtur Deus abesse
 longissimè, quodq; non illos videat, ab oculis eius
 sint absoluti, quare qui quā animo sedet ope-
 rantur; sic illos audio colloquentes: *Dereliquit
 Dominus terram, & Dominus non videt.* Deo pro-
 cul absimus, vnde liberè nostris licet indulgere
 voluptatibus; vnde tam enormibus inquinaban-
 tur celeribus. Hoc noueris Deum indicare,
 quod nos constituit in manu consilij nostri,
 licet verè sapius in nostrum hoc sit detri-
 mentum. Cōpertum est, quod & ipse crebro de-
 clarauit, se in domo sua, coactū habere velle ne-
 minem: quia vt inquit, non est eius familia, tri-
 remis inuoluntarium: at liberorum Principum
 palatium. Id quod vulgata lectione legimus: *Tu-
 cum principium in die virtutis tuae,* transfert D.
 Hieron. conformiter ex Hebraeo: *Principium tui,*
omnes duces spontanei. Quotquot in tuis Domine
 commorantur adibus, Principes sunt Domini, &
 duces voluntarij: nullus in eo coactè & non li-
 berè tibi famulatur. Vnde non ad se vocat, nisi
 eos qui spontaneè eius voluerint sequi vestigia
Matt. 16.
Si quis vult venire post me.

11. Per h. ho-
 norem
 hic relin-
 quit vo-
 luntati.
 14. 2. 2. fidi
 15. 12. 10
 17.

21. 21.
 22.
 23.
 24.
 25.
 26.
 27.
 28.
 29.
 30.
 31.
 32.
 33.
 34.
 35.
 36.
 37.
 38.
 39.
 40.
 41.
 42.
 43.
 44.
 45.
 46.
 47.
 48.
 49.
 50.

Quando Dominus primum mysterium mani-
 festauit venerabilis Sacramenti a se postmodū in-
 struendum, quidam ex eius alleclis scandalizati,
 abierunt retro, eiusque a classe discesserunt. Vi-
 det illos abentes, nunquid illos reuocauit? absit,
 quinimo conuersus ad residuos sic pereunctatur? *Ioan. 6.*
Nonquid & vos vultis abire. Nemini vim infert, 60.
 cogit neminem, & si Iudas ad mille vult abire
 diabolos, hec tendas in eū moliri prodiones, ad
 furcam festinare, monet illum quidem, inspirat,
 deprecatur, demulcet; attamen si noluerit, abire-
 eum sunt nec violentiam illi infert. Sic se cum
 hoc habuit adolecente: qui collectis omnibus,
 compositis vasis, his hilatis onustus, paternos de-
 ferit lares, & in longinquam iter carpit regio-
 nem: *Portionem substantiae,* qua se contingebat
 accepit (inquit D. Bern.) Ingenium felicitatis mem-
 riam, vires corporis, ceteraq; similia bona naturae
 quibus nō ad deum sed ad suā ueretur voluntate.
 Contem-

21. 21.
 22.
 23.
 24.
 25.
 26.
 27.
 28.
 29.
 30.
 31.
 32.
 33.
 34.
 35.
 36.
 37.
 38.
 39.
 40.
 41.
 42.
 43.
 44.
 45.
 46.
 47.
 48.
 49.
 50.

I V. Prodigus sibi de libertate gratulatur.

(a) Sobrius dicitur.

Cōtemplor quā hīlaris quā p̄ gaudio tripudians paternā domō discesserit hic adolescens. quasi de stricto sibi blandiebatur egresso ergastulo, ac libertum gaudebat quasi prius duo inter compressus fuisset molares lapides, sibi ab humeris rursim sublatam letabatur grauilissimam, & iam se patris congratulans p̄a sententia subtraclum: sibi colloquitur, Deo gratias, iam a deliri semis liber sum molestis, (a) murmuratoris perpetui, qui numquam tacet, tōdio absolutus: si serō reuersus domum, si cum amicis epulari placeret. si vel semel exprobrare frōtem, audiebam se: em continuo conquirentem. Modō ad votum omnia, ut desidero, ut semper optaui: paterna diues sum portione nec est qui mihi congregiatur pedagogus; nullus qui me continet magister in portuum: modō benē, mundi cardines liber permeabo, pro libitu fortunā utar hilari, famulos aliam, ad genia me omnes reuerentur humiles, nec est qui libero contradicat.

D. Hier. Epist. 46. ad Ruf. Hierem. 42. 10.

V. Inuenis egredies plangendus. D. Chr. Ho. 11. ad Iu. lipp. an. Tom. 4. Huc. 34. 17.

O te miserum, te notat Propheta Hieremias, verbis illis, quae D. Hieron. eleganter expandit: *Plangite eum qui egreditur.* Viden' adolescentem quā hīlaris quā paternis adibus excedat animatus? quā turgidus proleat superbia? quā excitatus voluptate? Plangite eum quasi mortuum: vitam namq; deserens, quid nisi mortem inueniet? adibus valedicens, ubi bonis omnibus affuebat, quid nisi mala reperiret vniuersa? *Nomen hoc discessio digna lamenis.* (quirit D. Chrysost.) *Quo fugis infelix & miser? Quo fugis a vitā & salute tua? Si a Deo fugias ad quem confugies? Si a luce fugias, quo respicies? Vnde in Epist. post hac viues?* Apustimē nos monet Propheta: *Plangit eum qui egreditur.* Huic quoque praedicat vates Hieremias quōd alijs eadem correptis infamia, quos egredi vidit sublauiis, cachinnisque multis ridiculos, ob adeptam sibi libertatem: *Ecco ego vobis praedico libertatem ad gladium, & pestem, & ad famem.*

VI. Pharaonis interitus et eribitur. Exod. 15. 10.

Quantum conijcio spectat historiam Propheta, tristemq; eventum superbissimi regis Pharaonis. Quis illum conspiciat at la discedentem numerofo stipatum exercitu? suarum impetu passionum agitata, spirans minarum & caedis in populum Domini, tanto armorum strepitu tumens, iam elatus, & exultans incedebat, cuncta sibi prospera, leta, victorias promittens: tum sibi adulatus, atebat, si los pro votis comprehendam, meis satisfaciam optatis, dudum captata complebo desideria: *Dixit inimicus persequar, & comprehendam diuidam spolia, implebitur anima mea.* Viden' qualis egredietur, sibi ita per plateas ante victoriā canens en-

comium iam suo iudicio sibi de triumpho blanditur. Viden' quā festinus iubet agitari curus, & equites, iam inter stupentes graditur vadas, tergo insequens Israēlitas, sibi persuadet hac via incrementam de hoste victoriā *Plangite eum.* Epi- cedium canite: quia ad pauca nullaria, ad paucissimos gressus procedet, en subito ad flantem anstrum, curuum axes soluentur, arina diffingentur, vires enervabuntur, equites subuertentur, exercitus in profundum demergentur, ipse omnibus exutus, quibus consistebat sub sidijs, & inops consilij, quid manibus apprehendat non inuenit, cui imitatur fulcro, praeter liquidas, fluidaque vadas, quibus demergatur, non erigatur occurret, nihil, militem qui manum det expiranti suscipiet adesse neminem: *Flauit spiritus tuus, & operuit eos mare, submersi sunt quasi plumbū in aquis celestibus.* Videtur non ab simili modo considerare Hieremias adolescentem huic paterna domo euecedentem, iustitiam, hīlaritatem, liberum, qui mille sibi persuadeat animi recreationes, ob boni patris quam optauerat absentiam: *Plangite eum qui egreditur.* Monodiam concitante, inquit, breui namque fortunis omnibus nudus, ab forpā patris sublatiā, calamitatibus mortisque pressus, ut nihil illi remaneat, quōd non ad grauiorem eius cedat damnationem. Illum & illos plangite, quos toni patri Dei nostri domo certis excedentes, liceros, sereno reuerentia tali patri iectio, excusio obedientia igo tripudiantes: *Ecco praedico vobis libertatem ad gladium, ad pestem, ad famem.*

Quantum libuerit gesticientes procedite: hinc vobis ego praedico, futuram istam libertatem: qua fame, peste, gladio, calamitatibus, curctisque miseris o primamū i infelices: Nihil namque compertus est, (teste D. Ambrosio) quā quōd is qui lucem deserit, tenebris inuoluatur, qui fugit quietem, occurrat doloribus, qui forrituūnem odit, infirmitatem inueniat, qui omne bonum repellit, omne malum festinat: *Quid restat, fratres* (quirit D. Augustinus) hunc notans discolum, paterna domo perfugam nisi ut recedens ab eius calore, sepefcat, recedens a veritate, vanescat, recedens ab eo qui summe dignitate deficit? Ouum a Callinae remotas aulis, umbra, calore, videbis in quid euanescat. Quā formosus erat, (inquit) Primpilus angelus, dum se a Deo separat, cum creatura esset, nulli perfectione, domisque secundus, omnibus supereminens, ceteris eva iturpior, denis pauperior, omnibusque damnibus malitiā praetipior.

Quid

¶ 13 Quid Adamo: Quid illi deerat? (quærit idem
 D. Aug. D. Aug. Dico tu mihi, quid illi deerat in para-
 diso confutator? Suis obsequi voluit cupiditatibus,
 frona dare voluptatibus, & deserto Deo, quid
 D. Clem. illi occurrit nisi lames, pestis, infirmitas, infor-
 tunia, diræ mors: *Mais vagus male proficiens, re-
 cedendo à via iustitiæ, &c.* Quid sibi boni speret
 Cain? quærit D. Clem. Alex. à Deo profugus,
 nisi quod sacra signat pagina: *Egressus Cain à
 facie Domini, habitavit in terra Naid, contra Ead.*
 Interpretatio (inquit) Naid est fluctus, eadem autem
 delicta. A Deo namque recedens, in quo deli-
 cæ, quies, pax verâ, quid nisi fluctus, iniquitudi-
 nem, doloresque reperiret? Quam feliciter cun-
 cta Lot euenerunt, dum confors Abraham, boni
 patri sui protegitur umbraculo, quem ut pa-
 trem reuererebatur. Voluit se ab ipso sciungere &
 ilico captivus à Barbaris abducitur, & omnis
 deinde eius facultas consumpta fuit igniq; tra-
 dita. Ecce, inquit D. Chrysol. ut diuisus est à iusto,
 D. Cyr. & puniatur se in maiori esse libertate, & potiora
 illis, in se affectum, & abundare, resp. d. factus est seruus,
 Gen. 12. 1. se affectum, & abundare, resp. d. factus est seruus,
 carni domo, carens & socio. *Quanto melius erat ei
 cum Patriarcha viuere, & omnia ferre, ne ab eo se-
 pararetur, qui separatus, & eiecit potioribus, in tanta
 repenti pericula incidit, & in barbarorum venit
 potestatem.*

Ad perpendiculum congruit, quod Dñs Hie-
 nemie præcepit: *Postea tibi lumbarum linea, & po-
 nis illam super lumbos tuos. Quamdiu illo Proph.
 tingeatur integrum conseruabatur, at discin-
 ctum, & iuxta riuum Euphratem separatam ili-
 cò computruit: Plangite eum, qui egreditur, plangite
 iuuenem incompositum, qui sibi blanditur,
 quod solutus ac liber, per offusas noctium tene-
 bras quaquaerfum obambulet, armis instructus,
 suis vacans insipientis delicijs. Plangite filiâ ma-
 le suadam, quæ noctis altissimo silentio, de ma-
 tibus exurgit latere dormientis, ut tantò libe-
 rius inhonestos misceat cum illo sermones, qui
 eam in pudicitie comatur trahere naufragium.
 In faultum plangite peccatorem, adeo bonis sen-
 sibus alienum ut Deo vertat humeros, suis in-
 hiant voluptatibus, qui incedit, & exultat,
 quod à nemine redargutus, repressus, puellæ
 possit ades subintrare, ubi eum & mors & ani-
 mæ ruina præstolarur: alius in suis deprehendi-
 tur contractibus vsurarijs, alter mundi immer-
 sus vanitatibus. O ter infelices, miserimi mor-
 talem: Ecce prædico vobis libertatem, ad gladium,
 ad pestem, ad famem. Hæc omnia in tuam edent
 ruinam, mortemque tibi parient sempiternam:
 Eccl. 11. 9. Latere iuuenis in adolescentia tua, & in bonis tuis
 Hieron. Bap. de Lanuza Tom. II.*

semper sit cor, tuum. Cunctas percurte delicias (a) Des-
 omnes species fructibus arbores, tuis laxa frana frutor so-
 voluptatibus: Hoc autem noteris, hæc in tuam dos los ar-
 o stulte parari cuncta perditionem.

§. 9. In regionem longinquam. Peccatum
 regio est tam procul distans à Deo, vt dicat
 eo vsque nec manus suas, nec oculos posse per-
 tingere.

¶ Vò proficiscitur adolefcentior: In regionem 23
 longinquam. Multa comprehendit paucis
 his verbis Christus mysteria, eaque gra-
 uissima. Illud (Peregrè) quod profectus dicitur a-
 dolofcentior infra declarabimus, modò placet in-
 quirere, quæ sit illa regio longinqua, adeo à
 patre, ab ædibus distita, Hæc (explicat D. Bern.) Serm. de
 status est culpæ. Hæc vnica est & sola longin-
 qua à Deo regio: Longè a peccatoribus salus, cauit anim.
 David tantà ab eo intèr capedine distita, vt eo Ps. 118.
 Dei manus non extendatur nec extendi possint, 1
 eo sensu, vt eam nec facere possint, nec ad il am
 faciendam dare subsidium. Ambigit nemo, po-
 tentes adeo manus esse diuinas, vt ad omnia per-
 tingant, quancumque distita intervallo: Si est regio
 ascendero in caelum tu illic es, si descendero in in-
 longin-
 se num ades, &c. si habitauero in extremis maris, qua-
 eronim illuc manus tua de ducet me, & tenebit me
 Ps. 138. 8. dextera tua. Sed nec ipsum tantò distidet nihil,
 quod licet distantiâ absit infinitâ, vt docent phi-
 losophi, aliquid tamen operatur in illo Deus, &
 ex illo quidquid, quomodocumque, quociescum-
 que placuit facit. Nihilominus, ad peccatum,
 implicat quod operetur. Hoc ex opinione D.
 August. signare voluit aquila illa celestis dum
 peccatum vocat: (nihil) Omnia per ipsum facta
 Ioan. 1. 5. sunt, & sine ipso factum est nihil.

Regio adeo longinqua, vt ad eius distantie
 declarationem, verbis vsus fuerit Propheta val-
 de peregrinis, ac hyperbolicis: *Mundi sunt oculi
 tui, ne videas malum & respicere ad iniquitatem
 non poteris. Pellucidi sunt, tateor, & lyncei vt vno
 icu, de cardine mundi, ad cardinem prospiciant
 alterum, ad omnes ætates, omnia penetrant tē-
 pota à primò instanti ad vltimum vsque termi-
 num: Opera omnis carnis corâ illo, & non est quid.
 Eccl. 1. 9. quam absconditum ab oculis eius, à seculo, & vsq; 24,
 in seculum respicit, nihilominus de illis dicitur,
 quod ad illam non pertingant regionem: non
 quod non videant, quidquid in illa aut est, aut
 geritur: videt enim: cum illud & iudicaturus sit
 & puniurus, sed vt ostendatur quàm procul
 distet*

distet peccatum ab eo, quod ipse Deus, & agit, & fieri vult. Inde mirabilis ille agendi modus exponitur, quando Adamum à facie sua profugum, vt eum inueniret a'tiùs inclamavit: *Adam ubi es? Adam ubi es?* Num illum Domine, & cæcus non vides? Num oculis tuis profundum non patet abyssi, & cordis parent abscondita. Hoc de te prædicat Apostolus: *Non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius: omnia autem nuda, & aperta sunt oculis eius.* Vera proloquitur: at hinc liquido constat, quàm longinqua fuerit illa regio, quo malè faustus secessit adolescens.

Hinc vera elicit Theologia, contra hæresim Pelagianam, infirmas omnes esse vires creaturarum, nec ullam creaturam, instar virtus cogitationis leuissimam, tota licet progrediatur æternitate, posse regredi, quòd peccator vno momento est iter emensus, dum se per peccatum à Deo segregat, nisi manum Deus applicet, quâ de via sua mala reducat, aberrantem; Perpende quantas temporis instanti perecurrunt regiones, quàm procul à discesserit, vt vitius suis regredi non possit millenis nec millenis annorum myriadibus, nec in omnem poterit æternitatem, nisi benigna Dei omnipotentia, pedes illi suggerat & remeandi potestatem. Hinc quoque colliges, quàm stulto nitaris consilio, existimans quòd momento à tantâ possis remeare distantia, dum mortem videbis appropinquantem; Auertat Deus ne tibi, quòd impissimo Pharaoni, contingat, qui cursu adeò celeri maris aperti profunda transiuebat, tantum iam itineris perfecerat vt & parans regressum, fugam meditatus, curribus suis stante Deo eteris, tempus ad hoc non habuerit, sufficiens, proinde submersis pelagi fluctibus miser interiit.

¶ 24. Secundo: peritiam indicat Dominus adulescentis impudentiam, qui vt suis vacaret voluptatibus noluit proximus manere, vbi patris vel umbra vel possit adesse memoria: quia & hanc sibi credebat futuram impedimento, & frænum libertatis, verum peccatoris symbolum, qui sapè numero, vt tanto possit liberius uos inordinatos explere appetitus, tam procul à Deo secedit, talemque eligit statum, vbi namquam Dei eiusque domus sit commemoratio, quasi nullus esset Deus; nec quò tremendi pertingat umbra iudicii aut mortis, aut reddendæ rationis, aut beneficiorum, donorumque memoria: nec vella fat ingrati tudinis in talem patrem mentio, nec perditionis quàm incurrit, dura patris deserti protectionem, prælegatur le-

gato salutaris. De talibus loquitur, Apost. Tradiderunt semetipsos impudiciss. &c. Tales delerunt vates Oseeas. *Non dabunt Deo cogitationes suas* vt nec Dei quidem vlla superstit memoria, vel pia recurat menti cogitatio. Heu quàm longinqua distatque regio! Hinc teste D. Greg. cõsuevit Scriptura peccatoris statum, eamque regionem vmbra mortis appellare: *Habitantibus in regione vmbra mortis.* Zacharias quoque, Ioannis Baptistæ pater: *Hu qui in tenebris & vmbra mortis sedent.* Umbra dicitur mortis, vbi calor refrixit charitatis. Hoc enim indicabat Adam, qui post peccatum, ad arborum vmbra secesserat: *Quia meridi animi calorem perdidit.* Vocatur quoque regio mortis: *Quia sicut mors interimit vitam, ita obliuio extinguit memoriam.* Regio infelix, in qua peccator tam procul à Deo distat, vt nullam eius habeat memoriam, peior mortuis, sepultis obliuioni traditis, de quibus nulla sit mentio, nisi ad summum leuiter & per modum transeuntis.

Hinc rationem auspicatur D. Aug. cur Christus resuscitatus de sepulchro Lazarum, terribili voce inclamarit: *Clamauit voce magna, Quis hic Domine modus vociferandi?* An de te tuus non prædixit Propheta Isaias: *Non clamabit, nec audietur vox eius foris:* quæ tanta premit clamoris ratio? Non tu ille, quales plures clamosi, qui dum domi loquuntur in fori vfo; clamosi percipiuntur, quid viget, cum vel mortuus linguae ex ipso nihil mille te credimus mundos posse procreare: *Vocat ea qua non sunt, tanquam ea qua sunt?* Voluit inquit Euthymius & Theophilactus) animam rescindere calumiam, quâ Iudæi detraherent inuidi miraculo, falsa quam habebant & docebant prætenfione quòd homine mortuo, anima corpori vicina adesset, proinde tum temporis non adeò operosa esset Lazari resuscitatio: vt illa foret, si multo iam tempore discessisset, animam enim docebant tunc temporis longius discessisse. Quinimò & hæc spectat, vt sapio, princeps ille Synagogæ qui vt si hæc resuscitationem Chillo proponeret facillimam, sic ait: *Domine filia mea modo defuncta est, sed veni impone manum tuam super eam & uiuet.* Dñe modo exprauit: adhuc anima corpori moratur vicina, quàm si vocauens, vocè audiret, ad corpus continuo reuersura. Error hic erat stultorum, nihilominus noluit in hoc Christus Iudæi calumnias struerent æmuli miraculo, proinde voce magna clamauit: q. d. non adest anima proxima corpori, vt fabulam i, sed adeò procul distat, vt necesse sit clamore grandi vociferari.

¶ 11. Fugit peccator oculos Dei.

Ratio. ciferari. Logè aliud detegit hic D. Aug. Mysterium: illud scilicet. Notum est omnibus Lazarum sepulchrum symbolum esse peccatoris: voluit autem indicare, quam longè à Deo discedat, ut quo vox eius eo pertingat, corque peccatoris penetret obduratum, illudque permoueat, necesse sit illa tota diuinà suà extollatur omni potentia. Quàm ego procul à Deo, procul à vitâ peccator proficiscitur, *In regionem longinquam*? O quot dolemus in hac sepulchros longinqua regione, tantò à Deo distans intervallo, tã Dei cœlestique immemores, propriâ oblitos animæ, æternitatis gloriæ cœlestis, flammarum inextinguibiliu quasi nihil horum in rerum esset natura, velut Æsopi fabulas ac commenta, omnes Euangelicis credunt esse veritates, quæ passim illis proponuntur. Dico tibi, quantum elapsum est temporis, à quo Dei nullam habuisti memoriam: Quot prætereire dies, quibus de Deo nullam fecisti mentionem nec tuæ meministi obligationis: nec mentis oculis cœli gaudia cõtēplatus, inferni recordatus, quò passu celeri properas æternum perituros?

§. 10 Quo tendat, non attendit peccator: Ezechielis portento, iumentis Isaiæ, vaseque Zacharia præsignatus.

rerum inexpertes, inconstantes, inquieti proinde cum hoc nostro prodigo seipsum perdidit, qui ut amens domo paternâ discedens, præceptis, im, etuofus, expers consilijs, quas secum de rebus, consilijs per uijis, auamen ve et inconfias, imprudensque adolefcens, totum quod contulerat, absorbit, quinimò & seipsum omnino perdidit, nisi in se reuersus, sui memoi parerem, domum denuò fuisset mediatus.

Huc conferamus Ionam fugientem à facie Domini, iter aggreditur, nescit s quo tenderet, lonæ cõ hoc solum i tendens, quo se longius à Deo separet, gregat, t, velut fugiens inimicum totis contentu fugientia dit pedibus distare ab eo quã n longissimè hoc à facie ex interpretatione D. Hieron. significat his verbis Spiritus S. *Surrexit Ionas ut fugeret in Tharsis à facie Domini*. Credunt aliqui scribit ipse Ionam profectum in Tharsis Cilicis, alij Timas, ac nihil horum fuit: vox enim Tharsis ex phrasu S. scripturæ, proprie significat mare. Hoc sensu dicitur: *Naves Tharsis*, q. d. Parum curæ erat lonæ, ad quem fugeret locum, sed hoc in votis habebat, fugere quò longius eò securius à facie Domini: *Propheta non ad certum fugere cupiebat locu, D. Hier. sed mare ingrediens, quocumque pergere festinabat, In c. 1. Ionæ magis hoc conuenit fugiuis, q. timido, non lo-na To. 3. cum fuga otiose eligere, sed primam occasionem eligere nauigando De quo disputat luculenter Mr. Maluenda. Cum sua Ionas superbiã raperet, & temerarijs desiderijs præceptis, locum itineris quo tenderet nullum præfixit, sed fortunæ commisit, ut alter Elias de quo sic legimus: *Ubat quo cumque eum ferebat voluntas, quã graphicè describit iter Dominus, quòd peccator ingreditur, qui nec attendit, nec perpendit, nec videre curat quo vadat, hoc vitium sibi præfigit, suorum motui desideriorum satisfacere, quo in viam fugamque rapitur inconsideratus.**

Præclare Patriarcha Iacob, dum de filijs suis Simeon & Levi mentionem facit iuuenem illorum regis Sichmorum filium, qui Dinam deflorauerat, indignat taurum. Sic enim habet ex lectione D. Chrysol. & D. Ambrosii. *In concupiscentia saluauerunt taurum: quòd in nostra vulgata scribitur: In voluntate sua suffocauerunt mulierem, cuius rationem allegat Li. om. habet hoc taurus sibi proprium, ut feriat oculis clausis, cœco feruens feratur impetu nesciens quem feriat, & hoc tum maxime quando vel parum moribus agitatur, præceptis quaquaversum currit corâ facie sua, quo eum impetus furoris abripit, vnde communiter in præceptis diuini colliditur. Ita iuuenis hic qui Dinæ cupiditate, ac facie venustate,*

II.
Pf. 47. 2.

D. Hier.
Li. 5. An-
tit. Chri-
stia. c. 14

III.
Peccator
tauro cõ-
paratur.
Ho. 67. in
Gen.
ne patr. c.
4.
Gen. 49. 6
In c. 49.
Gen. 16. 18

State, velut vesparum moribus agitur, cæco ferebatur impetu furiosus, quo tenderet, quod inde sibi damnum emergeret, cui se periculo exponeret, inordinatis suis voluptatibus, omnino ignorabat. Talem te describo, quem acriter vespa tui pungit appetitus; quo curris furiosus? quo præceptis tuis impudice, nec attendens, quod in anima perditionem? Tu autem auri cupidissime, nec attendens quod, pulverem congreges, unde in præceptis corruas æternum periturus? tu verò vindictæ flagrantissime, nec perpendens, quod tibi ipsi dum inferas bellum, & damna pronoces graviora.

Quis non Ezechielis mixetur Hieroglyphicum. Vocatur à Deo Propheta: præsto sum Domine. *Fac tibi vasa transmigrationis*, compone tibi petram, ocreas, calcarea, quæque ad professionem sunt necessaria. Quò tendendum Domine, migrabis tu, quinimo melius dixerò. *In monte effertis* Quò? quò nescias: aduersascente die, perfode parietè, oculos obuclat, sic ingredi, procede festinanter: *Faci in tuam velatus*, *Ecce*. Quis hoc Domine, mysterij? Non fat erat, per noctis caliginem carperet iter, illa namque sufficit vt breui in præcipitia collidatur, insuper & velatus incedat ac effertur oculis? Quantum indicat fas est, Domine, eius intendis ruinam, quis enim velatus oculis iter aggressus per præcipitia, qui nec videre possit, quò tendat, vbi pedem figat, quem rapiant, festinanter, non ilico in casum lapsus dilaceratur? quod tuum è Domine propositum? *In portentum*. Figuram præmittere voluit calamitatis, quâ Rex Sedecias prope captus in Babyloniâ rapere ut, quò duceretur ignorans, oculis effolis: quinimo mysticum horrendum verumque signare voluit Hieroglyphicum ac mirabile portentum eius quod agit peccator; quid hic fodit sibi transitum in murò & sepe mandatorum Dei: hic suis impudicitijs ille suis cupiditatibus, suis hic vindictæ futijs.

VI. Portentum Ezechielis explicatur.

Et quò tendis infelix, facie velata, cæcus, quasi aurum tactus vi passionum, nec attendens quò tendas, nec peccati quò committis perpendens gravitatem quo Dei gravem in te conicias indignationem: quàm paruum ex eo emolumentum, quò tantæ perlequeris mentis audacitate quàm breui voluptas evanescet in auras, quàm vento similibus dispergenda, quàm dignum lamentis xicum habiturus? *Via illorum tenebre*.

Et lubri unguis, Et Angelus Domini coarctans eos. D. Hieron. Angelum hunc intelligit demonem, vt cras dictum sumus. Si quis per viam incedat de-

clinem, asperam, noctis tempore, nullo comitatus lumine, quem duo, vel tres viri fortissimi continuo durius à tergo pugnis propulerent, quàm citò deorsum in præceptis ageretur, nunc in hanc nunc in illam partem, latu que devotus Peccator? quàm celeriter in profunda mergeretur, in Talem te, misereor, densissimis concupiscentiæ tenebris incedentem, per viam declivem, ad cavillum facile perverfa natura inclinatione, te delictijs, voluptatibus, inordinatis motibus quibus incessanter impelleris, dæmone comitarum qui continuo te protrudit pugnis, tetationibus, fraudibus, toto conamine, satis ex te ad lapsum proclivem, vt in tartari præcipitia prolabaris. Quo tendis adolescens? Siste gradum, oculos aperis, quo te ducat malè suadus appetitus considerat, perpende prudens quo feraris impetu? quo te cæcæ impellant passionis ipsi se ipsum cæciorum. Hic proprius signatur amoris affectus inhonesti: quem veteres oculis velatis depingebant, & manibus ardentem faciem præterentem, Aniles fabulas quis esse dixerit, quid prodesset fati incensa, ei qui velatos habet oculos? Indicare voluerit libidinosum. Venerique deditur oculis seu lumine privatum, (vt Dominus dixit Ezechiel) adeoque tenebrionem, vt licet lux ei luceat propinqua, vt fax in manibus, nec videt, nec attendit, nec considerat: adeo est illi sua perspicua ruina, vt eam tangat manibus, videt non sua paulatim bonâ decrescere, corporis infirmitati sanitatem, honoris detrimen tum, & vitam tenet: omis, nihil cogitat aliud, nisi lumen e privatum, in regionem proficisci, or gnam, quo vadat, quomodo vadat incutus.

Alii expendunt verba ista: *Onus iumentorum*. Iumentorum Austri. Coniicio Propheta, hunc insullum suum considerate iumentum, qui velut insipidum iumentum: perennâ portione, diuitijs gazisq, omnibus onustus, collatis omnibus, ad terram proficiscitur perditionis, in regionem à Deo longinqua: Peccatorum quam acclamat. Hen. *Onus iumentorum Austri*. et nos. Quodque vebum suum habet mysterium. Tarmentum vocat iumenta, quæ hic est, peccatores proprio nomine: vident enim omnis expertes conditionis: *Coparatus iumentis insipientibus*, proficiscitur, solis suis velut bruta ducti cupiditatibus. Dicit pondere gravissimo depressos: *Onus*, quia diuitijs onustus, velut hic adolescens, quas ipsi conferunt & vltro largiuntur. Quis puella et micam dedit pretiosam? quis illi catenas auræ as iniecit? quis annuos dignis? quis illam sustentat? quid te premit, vt domus tuæ media in alterius consumas ædibus? Latrones sunt, qui te multo hoc

hoc agunt? Nequaquam: tu ipse bona tua inhon-
 nelis consumis rationibus, tu illis operaris: &
 quo grauius il is oneraris, eod tripidis hila-
 rior. Iumenta tales appellar. Nullus locus est, ubi
 calor ardet feruentius: in illis etenim arbor in-
 cenditur concupiscen-ia; de quo sic D. Augult.
 D. Auer. *Amor male infl. mina. us. O te fatuum qui iun-
 to similibus, omnis expertis rationis, ac consilij: tuis
 ipse diu- ijs pragrauatus, vt il a dilapides, sul-
 pirans pra a, petius cui tinea sentialis. Quo
 tendis: iste gradum, si ge pedem at eue, quod
 ad regionem proficit, aris qua nulla infelicio:
 In terra tribulationis & angustia. leana & leo, &
 eu vipera, & regius volans, &c. Opume terram
 discibit Aegypti, quo illi tendebant, ac nu to
 congruentius peccati regionem, quo gradu pro-
 peras celeritimo. I terra tribulationis & angu-
 stia, ubi te cupiditates & mala desideria, vt leo-
 ne, mordcant ferocissimi, lancinent appetitus,
 vt cibus, pungant vt viperae voluptates, ubi
 te premant angustia, torqueant calamitates,
 p atocem tribulationes: iam enim pra dicit A-
 ad. rti. Hoc inc amat Propheia: Quiesce. Impu-
 ti- e, qui velox eo raperis, quo te propellunt vo-
 lup- ates. Qu es. no, nisi morti dolores, infir-
 mitates te comprehenden- inexpecta o. Quid
 tandem erit: nucem tue lac am dentibus distin-
 git puer, nucleum sperans gratissimum vacuum
 reperit, solo dentium dolore ex- contractione
 contristatus: Quiesce, fatue, te mone: spiritus s. 3. p. Passi-
 inquit D. Greg. Oculi tui recta videant, & palpe- ad. mo. 16.
 bra: tua praeceant g- effus suos. q. d. ne animum de- Pro. 4. 25.
 sipias, vt quo vadis ple ignores, pedes, promo-
 ueas nesciens cito progrediaris. D. Ambrosius L. de bona
 q. d. tanta perpendas prudentia, vt non stas in mori. c. 6.
 exterioribus, sed intima sagax perfereris, e-
 ius quod moliris: appete quod lucrum quod
 damnum, quis tandem finis, quis omnium ter-
 minus.*

D. Auer.
 In 30. d.
 In 29.

omnium indigus sis remansurus: Consumpti
 omnibus. Quiesce, retrogredere Superbia tantum
 est. Et hoc clarius agnosces, si serio perpenderit,
 quid agis? quid habeo? quis tandem omnium e-
 uenit? Superbia tantum est. Oculos ad domum
 patris reflecte, recogita: Quanti mercenarij in
 domo patris mei abundant panibus, ego autem hic
 fame pereo. Siste mortalium inf. iustissime, quo
 properas: rimuma hac in regione, nihil nisi nau-
 fragia, dolores, ruinas ipi alque posse r perit:
 Ideo clamaus super hoc. Superbia tantum est quies-
 ce. Legunt septuaginta: Annuntio eis, quod vana
 vestra conuersatio. Quocirca, inquit Propheia
 clamaui: Quiesce.

Hoc idem Dominus ait Caino, secundum
 lectionem Septuaginta quam cum D. Aug. fere
 omnes antiqui Patres sequuntur: cum inuidia
 caecus in fratrem Abel facinus illud horrendu
 meditaretur. Quiesce. Attende tibi, motus com-
 pti, ne quid molari: prudenter considera, quid
 nisi corporis mortem enim ruinam infelix lu-
 craberis: Si male egeris, sic in in scribis pe. ca. un Gen. 4. 7.
 ad. rti. Hoc inc amat Propheia: Quiesce. Impu-
 ti- e, qui velox eo raperis, quo te propellunt vo-
 lup- ates. Qu es. no, nisi morti dolores, infir-
 mitates te comprehenden- inexpecta o. Quid
 tandem erit: nucem tue lac am dentibus distin-
 git puer, nucleum sperans gratissimum vacuum
 reperit, solo dentium dolore ex- contractione
 contristatus: Quiesce, fatue, te mone: spiritus s. 3. p. Passi-
 inquit D. Greg. Oculi tui recta videant, & palpe- ad. mo. 16.
 bra: tua praeceant g- effus suos. q. d. ne animum de- Pro. 4. 25.
 sipias, vt quo vadis ple ignores, pedes, promo-
 ueas nesciens cito progrediaris. D. Ambrosius L. de bona
 q. d. tanta perpendas prudentia, vt non stas in mori. c. 6.
 exterioribus, sed intima sagax perfereris, e-
 ius quod moliris: appete quod lucrum quod
 damnum, quis tandem finis, quis omnium ter-
 minus.

Vt diuinam omnes habent illam visionem ab
 Angelo Zachariae proposuam. Adest Angelus: VIII.
 Zacharia oculos a tolle, & attente considera, Peccator
 quae tibi videnda proponentur. Intuetur fixo amphi-
 lumine vates, & Ecce amphora egrediens. Videri-
 importuno tempore duas mulieres alis milu paratur
 volatiles, vna ex hac, alia ex alia parte surri. Zacha-
 piunt amphoram, celerique alarum remigio in- r. e.
 altiora conscendunt. O amphora miserissima, Zach. 5. 6.
 quod raperis in aera? Non volas ipsa, inquit D.
 Aug. ista, sed sursum rapitur: Quo tandem, re-
 dis o Zacharia? Prorsus ignoro, Domine. Nec
 miror te hoc ignorare, cum & ipsa, quo r pia-
 tur, ignoret. Sicut hoc apud te minime dubium: in
 terram

Gen. 4. 7.
 Pro. 4. 25.
 L. de bona
 mori. c. 6.

Commenta. Auspici siccarum carpitur iter? quoniam
 terram tribulationis & angustiae. Num ignora-
 is quid illa praeducat re? Recordari debueras
 is: quod te vnicuique quidem hora quaueris, sem-
 per lacrimarum ruina semper, semper angustiae
 quod de ea tanto labore vix tandem excesseris
 tis, nec nisi leones, tigrides, serpentes tibi com-
 morari, qui vos dolobus crucient non ferendi-
 dis: quo tenditis ubi te deuorent, quae portatis
 onera diuitiarum, quoniam & corporum vestro-
 rum dilacerent carnes. Aderunt amici conuo-
 lautes, qui quidquid habueris scintillato dil. pi-
 dabunt, quo miser? Quiesce, superbia tantum est:
 Superbia cogitatio est, imaginatio est: sicut alio
 loco: Superbia cordis tui. Septuaginta legunt Vu-
 ma. Vanius est, deperdis lucens opes, corpo-
 ris consumptam valetudinem, quoniam te ipsum,
 quantus es, ingemisces deperatuum: Superbia
 tantum est. O prodige! quo festinas, quo tantis
 onustas properas opibus, ac corporis valetudine
 prospera letabundus? In Aegyptum terram Sa-
 tarum, terram afflictionis: tibi fames, labor, angu-
 stia, solitudo, tristitia, continuo te bestia circum-
 ciugens quidquid attuleris deuoratur: sic vt

In 30. d.
 In 29.

terram deserunt amphoram Sennaar, campum Babyloniae, ubi turris illa aedificata, principium confusionsis, linguarumque divisionis: *Quo ista deserunt amphoram? Et dixit ad me, ut adficeretur ei domus in terra Sennaar, & stabilietur, & ponatur ibi super basim suam.* Ibi sistetur in Babylonia; perpetua confusione, dedecore, despectu, cunctisque circumfusa calamitatibus.

O quot novitas contemplos hic amphoras iuvenes in mundi prodeuntes theatrum: *Amphora egrediens.* Velut hic adolescens, qui nullo negotio se rapi finit, quos mulieres alis milui celeres abripiunt, id est, blanditijs, rapacibus passionu suaru vngibus, En quam velociter illos rapiunt praecipites, infelices, importunos, fucatos adolescentulos, ut ne quidem temporis momento conquiescant. Loquamur explicatis. Quales illos mulieres abripiunt? quam insensatos, praecipites: quo namque in festinas iusti quo te, quod volunt, deserant? quo? In terram Babyloniae terram confusionsis, ubi rubore, perfundaris, pauper, nudus, inop, putrescens, omniumque malorum, poenarumque congeries.

Talem olim vidit Spiritus S., ut ore nobis enarrat Salomonis, sic enim ait: *De fenestra domus Pro. 7. 6. mea per cancellos prospexi, & vidi parvulos. Consideravi novitas illas amphoras, egredientes in mundum, ephraebos illos, imprudentes, nominatum autem ait, vnum se vidisse per forum transeuntem: Considero vecordem iuvenem, qui transit per plateam.* Id est fatuum, insipientem, imprudentem.

D. Ambrosius legit: *Iuvenem indignum sensu.* Qui non mereatur pollere intellectu, cui iustum celsit, ut auferretur: cum eo non magis utatur, ac si illo caret, illum ut quid sibi superfluum, in terra

IX. Defenbitur iuvenis lapsus.

D. Ephrem Syrus: *In me idem caligant, in tenebris autem vident, interdum latent, & dormiunt noctu volant, & vagantur.* Vespertilio a Deo reiectus, & inter immunda reprobati animalia. Talis hic adolescens, proprio non timens detrimento, velut bardus & insensatus: *Et ecce occurrit illi mulier ornata meretricio preparata ad capiendas animas, garrula, vaga, quiescens impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis.*

O te spiritum Dei, quam ad litteram rei narras veritatem, ac mulierem graphice describis impudicam, scortum laqueum animarum, cerulosa sua, monilibus suis, gressu suo affectato, libe-

ro, adulatorio: *Preparata ad capiendas animas.* Legunt Septuaginta, quos sequitur D. Ambrosius: *Qua facit iuvenem volare corda.* Chaldaei verò: *Qua auferit cor iuvenem.* Heu quam celeritet volvere facit corda venusta compaque facies, ac cernae puellarum quam cito currunt, discurrunt quid non molitur? Hoc de illis verificatur proverbium: (a) id est in piso illos choreas ducere (a) loquitur: *Qua auferit cor iuvenem.* En tibi iuvenem, ut hanc loquitur, primum puellae loquitur, ilico stultescit, insensatus, excordatur. Illa colloquitur: *Si animam sequitur, quasi bos ductus ad victimam.* Et attende quo te vecordem ducat: *Ignorans quod ad vincula stultus trahatur,* ad salutis honoris vitaeque laeniam: qui nec advertas, quod te laqueis exponas constructis & tenebris ingrediatis angustis, quae te demergant, variis inducant periculis, mille debitis obstringant. Siste gradum, a postolum audi moventem: *Videte quomodo caute ambulatis, non quasi insipientes, sed ut sapientes.* Attende quo proficiscaris, aspice finem, & vltimum vitae terminum considera: corpori morbos acquires, animae patieris detrimento, male perdes iuventutem, iugluic, luxuriae opes abigures, & tandem ut hic adolescens ad extremam redactus inopiam in nefendum reiectus suile, ad infimam damnatus miser servitute tabescens.

§. II. Dissipavit substantiam. Decoxit substantiam suam, effudit luxuriam per quem illam Iob describit.

Paterna igitur & domo, & societate discedens: *Collectis omnibus, ut procul abfuit, suam posse gaudere iudicavit libertate, nulloque contradicente bona patria distribuere, vitam agit Nomentani: Consumpsit substantiam suam vivendo luxuriose.* Videbantur illi pecuniae esse impedimento: velut qui nescit iter, quanto eas sudore pater acquisierat: quotidianis igitur illas comestrationibus, aëa, lusu, nocturnisque potationibus belluatores absumit, & auro, fencis, monilibus, equis insignibus, famulis patria bona dilapidat. Urbem appellat populosam, olfactis adolescentis opibus, & ad omnes increbescence eius conditione, continuo se illi comites adiunxerunt, quos Hispani dicunt (pogotes) Flandri (tree-plaesters) qui inde sibi victum conquirunt, quod novitas fructibus expolent arbores: verum etenim illud est Proverbium antiquum: *Vbi amicitia, ibi opes, vel e contra: Vbi opes, ibi amicitia.* Submittunt, quae iuveni serviant, puellas, dona

refertur, conuiuia præparant, ludos, comæ dias
 instituant: vt illi contigit adolefcenitæ, cuius hi-
 storiam inter alias: textit D. Chryſoſtomus apud
 Paulum Manutium. Qui cū in vrbe moraretur
 opulenta parentibus orbatus: *Adhæſit es examen
 adulatorum, cui acceſſerunt carerita parentum, u-
 uenes, multa opes.* Liceat hic nobis hoc dicere (a)
 (a) Tres orbis parentibus iuuenis, & dices: Ecce tres, &
 dicitur examen videlicet adulatorum; mulcæ
 ad mella, hirudines ad veni temporis d. Licet
 properantes: qualiter ſe habet? *Conſumpſit ſub-
 ſtantiam ſuam viuendo luxurioſe.* Luxurioſe deri-
 uatur à luxuria ſive luxu, quod in rigore termi-
 nes ad m. ſignificat delicias, voluptates, recreationes.
 Ve de quibſdam narrat Monachus D Hier. adeo
 deditos fuiſſe poenitentia, vt illis: *Comedere ali-
 quid coctum, luxuria eſſet.* Quinimo & ipſe Spi-
 ritus S. eodem ſenſu verbo illo vitur: *Qui acer-
 nat ex animo ſuo inſiſſe, alijs congregat, & in bo-
 nis ipſius alius luxuriabitur:* alia littera ſcribit:
*Deliciabitur: ita vt conuertantur, luxuriabitur, &
 deliciabitur.* Licet autem hæc ita ſint, genuino
 tamen ſenſu capitur pro carnis voluptatibus, in
 quibus Dominus ſignificat adoleſcentem pater-
 na bona proſtigalle: quod expreſſe frater pri-
 mogenitus declarauit: *Denotatus ſubſtantiam
 ſuam cum meretricibus.*
 Iudicauit autem Chriſtus vltimam perditio-
 nem ad quam luxuria virum perducit, ad ait, quod
 luxu totam diſſipant ſubſtantiam, qua loquendi
 formula ſignificat luxuriæ proprium eſſe, nedū
 opes, hereditaria bona, cenſu que decoquere,
 quinimo & ipſam ſubſtantiam, ac fundamentū,
 nempe ſanctatem, vitamque corporis cui cætera
 veſtra imitantur accidentia. Dicit modo prodigi-
 ſus cūm Dauide, qui itatum eius delineat, &
 breui quid de eo futurum ſit auſpicatur: *Mifer
 factus ſum & curuatus ſum vſque in finem.* Viden-
 tur helluonem, decoctis opibus, miſerum, bonis de-
 perditis indignum? *Curuatus vſque in finem:* ad
 vltimam miſeriarum omnium metam dedu-
 ctus, vbi non datur ultra, nec eſt quo caput at-
 tinguam, in errore conſumptus: *Tota iſte conſiſſa
 tuſ ingrediebar.* Hoc in prodigo perpende miſer:
 omnibus deperditis, omnibus conſumptis: Quid
 precor inde lucratus? *Lumbi mei impleti ſunt il-
 luſionibus, & non eſt ſanctas in carne mea.* Per om-
 nia voluptatibus ac illiçiti: ſatiſeci deſideriis,
 & talis euafi, miſer carnis deceptus deliciis om-
 nia dolos, omnia nugas, illuſiones eſſe executor
 omnia illuſionibus.
 Nulli peccat: congruit aptius hoc verbum,
 quam libidini: hoc etenim homo illuditur, in ſe

in ſe ſaræ contemplans imaginem. Deus bene:
 quid Amnō cum Thamar germana ſorore præ-
 tendebat: & poſtmodum, quā cito ſororem ex-
 horruiſſet: quot illuſiones! non eſt aliud quidquid
 exoptat, quidquid agit, quidquid obtinet, quid-
 quid ſuis Veneris proles mercatur deliciis: *Illu-
 ſiones: Et non eſt ſanctas in carne mea.* Animæ nō
 niſi remanent illuſiones, cui requies ac delicia
 condicebantur & in auas euaneſcunt omnia.
 Corpori verò ægritudines: huius etenim peccati
 ſuper ſunt hæc non venerandæ, ſed execrandæ
 reliquæ: Corporis inſiſſitates, vulnera, dolores,
 infortunia: *In corpore ſuum peccat: ſibi nocet im-
 pudicus: Lumbi mei impleti ſunt illuſionibus.* In-
 telligamus hoc actiue & paſſiue. q. d. omnes mi-
 hi illudunt, vaſo ſubſannant, digito notat, factus
 omnium ludibrium: Quā non decreuit Dauid, vt
 piſſimi ita ſanctiſſimi regis, ob vnam mulierem
 auctoritas: alius textus habet. *Impleti ſunt igno-
 minia;* hoc namque peccato vileſcit homo, ha-
 beretur deſpectui.
 Expendit D. Gre. verba Iob quibus ad eo, hoc
 à vitio rogat liberari: *Ignis eſt, & omnia eradi-
 cans genuina.* Notes, obſecro, propriam libidinis
 definitionem: *Ignis omnia eradicans genuina.*
 Vt nec ramuſculum, nec folium illuſum tranſ-
 ſcat ipſas radices in cineres redigit: abſumit e-
 nim honorē, corporis robur, delicias, opes, quietem,
 ipſam denique vitā abſurgit. Hoc in duo-
 bus patet conſiderandum, quæ frequenter ex-
 pendit D. Chryſo. Primum in Dauid. exercitiū
 duce, qui ſibi parem non habebat, ille qui mili-
 tum ſuorum vitam, vt pupillam oculi ſui ma-
 niſſaciebat. Copioſiſſimum conſtat exercitiū, quo
 ciuitatem Rabba cingat inimicā, cuius Ioab ſo-
 ſub generali commendat obſidē. Eodem
 tempore impudici capitur amoris incendio Be-
 thſabeā deperit, huſque totius obliuiſcitur exer-
 citus, copiasque negligit: quia verò congruum
 ſibi videbatur, vt tanto ſuis ſecurior vacaret vo-
 luptatibus, Vriam Bethabeæ maritū interimere,
 fidelem regno, laboribus obſidionis impeditum;
 præcipit Ioab vt Vrijas technis ab hoſtibus in-
 terficiatur, vt ipſe ſecurius mulieres fruetur
 amplexibus. (a) Cladis iſerini exponatur e-
 exercitus, certamen inearur ſiue opportune, ſiue
 importune &c. Conferunt vires inimici vtrim-
 que; ac Marte tam inſulto, vt multi ceciderint ſuā
 viri illuſtriſſimi, militelque gregarij quam plu-
 rimi. Tunc Ioab, ne cladem moleſto ferret Da-
 uid animo, militem ad regem deſinat curſo-
 rem. Vade, propeta, Hieruſalem; regi Domino exerci-
 tuoſtro ſuſſitum iudica. certaminis euentum: tuſ cladis
 ſi re-

L. 21. Mo.
 c. 19.
 III.
 Luxuria
 ignis eſt.
 Iob 31. 12

si regem grauitur videris commoueri, & tantorum necem deplangere milium: infer continuo: *Etiā Vrius He-haus mortuus est.* Ita factum, vt erat imperatum, deplorandum narrat miles Dauidi prelij successum: quem vt vidit, cladem ferre atroci er, ilico & hoc ait: *Etiā Vrius He-haus mortuus est.* q. d. Iam pro libitu sui poteris mulieres concubitu. Dauid sereno placidoque responderit vultu: *Curre amice, nuntia Ioab: Non te frangat ista res, varius est enim euenus belli: insaulto licet fidere dimicaueris, aliā meliori Deoque applaudente. O Dauid! An possibile, vt Rex qualem te nouimus omnes, cæcum audiens exercitum, curiæ præcipuos in terram prostratos, fortissimos deuictos milites, honore suum direptum, lælam auctoritatem, tot sumptus frustra exhaustos, tantam stragem, tales effutiat rationes, tam animo non turbatus, non commotus, insuper cretat omnia bene perditā, bene dissipata; liberet te Deus, ne ignis hic accendatur, omnia namque pestum ibunt, diuitiæ, exercitus, redditus, honor, familia, vita, sanitas. Quando flamma corripit vnum ex istis quos probe nostis, vides, quā pronus effundat domus suæ pretiosissima parentum monilia, torques, annulos, mulieris propria vestimenta, tapetes, &c. & horum omnium lætatur infelix perditione; nihil horum magnifacit, & si quid illi dixeris: respondet: *Non te frangat ista res. Quid hæc tanti referunt, talis modo complacem puellæ voluntati.**

Aterum de Herode refertur, quod idem Diuus Chryostom. accurate perpendit. Vixit cum Herodiade scorto impurissimo fratris sui viuientis Philippi vxore. Natalis sui celebrat cœnam iuxta magnificentiam regalem, prodit in mediū filia ipsius Herodiadis pellicis suæ, greslueque composito saltat Euro leuior, Herodi, cunctisque placet in tantum conuiuii: vt illi regio promittat iuramento: *Quia quidquid petieris dabo tibi, licet dimidium regni mei.* Exclamat D. Chrylo. *Miser & infelix, itane tibi memis oculi cœcutionis: semel puella saltauit, & dimidiū regni tradidit: Quid si secundo saltauerit? Votis exopta, ne deus saltet, vel si saltauerit, ne deus placeat, ne si tibi postea mendicandum.*

In eandem et cecidit mentis amentiam Astuerus centum viginti septem Princeps prouinciarum. Formæ Estheris captus elegantia, eiusque amoris incensus ardentissimo, ad primum eius uerbum dimidiū totius offert liberalis imperij. *Quia est petitio tua Esther, vt detur tibi quid est. c. 5. 2. vt serui: Estiam si dimidiā partem regni meo pe-*

teris, impetrabis. Quicumque igitur hoc igne combuntur, modum non ponit largiendi, etiam Prouincias, regna, Ciuitates, quinimo & ipsum caput Baptistæ, munus quo nullum sub cælo pretiosius ipsis Angelis, ipsis hominibus augustius: omnia libido dissipat, & de coquit vniuersa.

Ignis est eradicans omnia geminita. Hinc patebit tibi ratio, notat D. Greg. & hoc antea, D. Chryostom. cur Dominus profanas illas, impurasque puniturus vrbes, ita vt funditus enereretur, deletis opibus, delictis, bonisque cunctis extirpat: *Plus super Sodomam & Gomorram sulphur & ignem de celo.* Quis precor, agnis Domine adeo vorax, qui, cum illa esset regio: *Tamquam paradysus Dei:* nihilominus illam exulsi, vt instat candelæ fuliginis in fauillam redacta concideret? Sic conspexit Abraham: *Pro uerjam terram regionis illius, viditque ascendentem fauillam de terra, &c.* Prudentissima sunt Dei opera, qui cuncta *In pondere, numero & mensura* disponit, præsertim penam peccato conformem, eo modo, vt peccato parua respondeat, ignis, & sulphur, vt Sodomæ & Gomorthe supplicium. Duo continet hic ignis; ardentem, viresque efficacissimas, quibus omnia demolitur, sicut de factio Sodomam euerit, & sulphuris factorem non tolerandum. O quam tanto parua condigna peccato: Libido fœtet, & hoc nedum, quod bonum auferat odorem alluminationis, seu noxam: sed insuper te reddit con-

geriem putredinis naribus non ferendæ, exorandæ, vt per septem male semper oleas patentes ac nulla sint omnia aromata, tali tollendo factio: respiratione, naribus, salua, toto corpore, nasorum pestis oboles graueolentius. Secundo: ignis est deuorans, vt nec ramo, nec folio, nec radici parcat: *Ignis eradicans?* Quil de tuis redduum facultatibus, tibi à parentibus transmissis, quid de familiaris redditibus opulentissimis: quid superest de possessionibus, hereditatibus, cecibus? Ipsum audiamus: *In ipsa qualitate vltionis notant maculam criminis, sulphur quidem factorem habet, ignis ardorem. Qui itaque ad peruersa desideria ex carnis sapore asserant, dignum sunt simul igne, & sulphure perirent, quatenus ex ista parua descenderent, ex iniusto desiderio quid fecissent.* Ignis est libido, vt putidus, ita consummens, qui cuncta disperdat, qui consumat vniuersa.

Hoc si is commentis indicantur Gentiles, nominatum Aethæonis fabulæ, datus nobilissimus, qui multis stipatus venatoribus ac canibus syl-

D. CHR.
Serm. de
virtute
& vitiis
Ihm. 5.

V.
Herodes
impudi-
ce salta-
trici di-
midium
offert
regni.
Marc. 6.
29.

VI.
Et Astue-
rus
Esther.
Iij. c. 5. 2. vt serui: Estiam si dimidiā partem regni meo pe-

VIII. Me Poe- tium cō- memis- procaur-

was oberrans Nymphis occurrit, in ipsa flumi- nis ripa se lavantibus, illa manibus aquam illi adiecerant, qua extemplo in ceruim transmu- tabatur, quem sic transformatum ve viderunt & canes & venatores, ceruim eum esse suspicati, ferociter aggrediuntur, dentium moribus vestes diripiunt, carnes vellunt, miserū tandē mem- bratim disceperunt. En tibi bellissime figura- tū iuuenem, imo & senem libidinosum, est nā- que ceruus animal lasciuum valde ac luxurio- sum. Ambulat miser, occurrit puella, in faciem eius intendit: hoc fauorem credit, quod sibi vel vnico respondeat verbo: gestu quem facit, qui pluis nihil referat, quam si illi guttū aquae adspargat, subito, vt animal irrationale mutatur, ac satium. huic accurrit tercia mediatrix parte disceperit vestimenti, ex altera parte alia literas deferens partem diripit aliam, huic illi auferit togam illius torquem auream, vt ait D. Chryf. *Actores sunt mulieres quibus suis hostibus. Patū est* 19. *quod ei tunica diripiatur, carnem deplorat mil- le moribus laceram doloribus, fluxu ventris, infirmitatibus fluxidam, vt per membra singula dirumpatur. Idem indicantur suis fabulis Poētæ de Hercule, cui Deianira pellex incestuosa O- nei Regis Ætolie filia misit intoxicatū, præ- stigiisque contratum indusium, quod à Nesso Centauro acceperat, quo miser indutus, flagran- tissimo cepit ilico igne exarsuare, quippe cui carnes membratim exurebat, vorabatque indus- iū adeo, vt doloris ignisque impatientis in montis Oetae pyram præceps iniecerit exurendum. Quo significabant insultum hunc, libidini ad- dictissimum, quā ad tantam trahebatur calamita- tem, vt innumeris morbis, doloribus, immun- ditatis opprimeretur, sic vt illi carnes excedere- tur, insuper ipse se caruifex per singula mem- bra dilaniaret.*

29. *Præclarum est illud, quod Salomon perper- dit cui Christus, vt arbitror, alludit: dū ait: Con- sumpsit substantiam suam, &c. ait enim: Ne atten- das fallacia mulieris, & hoc ratione fuci faciei, vel ceruicæ ac varij pigmenti, quo viros mulie- res crebro daludunt, vt notat D. Greg. Nazianz.*

Orat. con- sumas si exo- leat.

Señ. 12. r.

11.

Præclarum est illud, quod Salomon perper- dit cui Christus, vt arbitror, alludit: dū ait: Con- sumpsit substantiam suam, &c. ait enim: Ne atten- das fallacia mulieris, & hoc ratione fuci faciei, vel ceruicæ ac varij pigmenti, quo viros mulie- res crebro daludunt, vt notat D. Greg. Nazianz. Dolus est inquit quem breui tempus aperit, t- mo vel vna febricula. Veris est pulchritudo, quā cito consumit hyems: dies est, qui velociter in mortis mutatur tenebras. Cuius Salomon addit rationem: *Fauus enim distillans labia meretricis, miridius oleo guttur eius.* Miramini sententiam. Disputat Aristoteles in Problematis eur nau- uium feles, & vrinarios, communiter oleū au- ribus insillunt. Hanc autem esse dicit rationem Hieron. *Bas. de Lanze a Tom. II.*

quod hac inter alias oleum præstat qualitate, vt insulum auribus, aquam extrahat illapsa. Quia vero vrinariis, dum maris profunda penet- rant, aqua auribus illabitur, vt illam educant, oleum auribus insillant. Vnde sum p̄it hoc Ori- genes. In Periarthon adagium: *Oleum in a- re gerere.* Quo signet hominem, qui sanis non at- tendit consiliis.

ORIGENES

Ezech. 36.

25.

X

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

Quid sanam esse credis doctrinam nisi salu- tiferam aquā, quæ per aures illapsa viscera pe- netrat animam, quam refrigerat, quam consoli- dat: *Effundam super vos aquam mundam.* Dixit Deus Evangelicæ doctrinæ promittens aquam saluberrimam. Attende quis effectus verborum mulieris. Interfuisi atter tus cōciem, verba Dei aure percepisti, memoria retines, admotiōnis la- pius recordaris, anima tuæ recogitas pericu- lum, Dei iudicium, pœnæque sempiternas. Mil- cet tecū puella sermones, quatuor tantummodo tibi loquitur verba adulatoria: hæc tibi vt gur- ta mellis sapiunt quas de labijs suis distillare facit: quare tibi concinit Spiritus S. Fauus me- lis, *Labia meretricis:* sic de illis indicas: *Quod sit mi- ridius oleo guttur eius:* & vt talia, verba eius cor- tum mollesciant, totus effeminaris. Hoc agit: doctrinæ coelestis aquam auribus educit quam haueras, vt præteritorum obliuiscaris, Dei tui, cœli, inferni, animæ tuæ, eius ruinæ, damnoŕū- que immemor viuas: *Nunc ergo sis, audi me.* (Monet Sapiens.) *Et ne recedas a verbis oris mei:* D. Avov. *Longe fac aō ea viam tuam, & ne appropinques* Ser. 24. *de foribus domus eius. Fuge confortia mulieris, fili temp. 12.* mi: hoc vnicū salutis tuendæ remedium, ait D. 10. Aug. Apostoli verba dilucidans: *Fugite fornicationem.* Contra libidinis (inquit) impetum appre- hendo fugam, si vis obtinere vitam, nec tibi ve- recundam sit sagore si castitatis palmam desideras obtinere. Fuge fili, manu mitte mulierem! Oby- cient me rusticum esse & iurbandum; quique nesciam cum mulieribus conuersari. Illa præ- stat estutiant, quam te pati doleudum animæ, bonorum, vitæque naufragium.

Hinc damna profert ex mulieris conuerſa- tione dimanantia: *Ne des alienis honorem tuum, & annos tuos crudeli.* Attende, quid legatur: *Ne forte impleantur extranei vrbibus tuis, & labores tui sint in domo aliena, & gemas in nouissimis, quado consumpseris carnes tuas, & corpus tuū.* Quam nostro hæc omnia congrua proposito! Cave ti- bi paupercule, tibi enim auferent vires, opes cō- sumentur tuæ, familia tua manebit inops & y- cca, alterius verò redundans, & tandē ingemil- ces mille doloribus plagisque contritus, tuis ex- esis

esis caribus & corpore languens manansque purulento. Quam verè Christus: *Consumpsit substantiam suam, vivendo luxuriose.* Heu quæ dâ-

D. CYR. nâ D. Cypria. enarrato damnorum catalogo, tandem illa breviter describit: *Luxuria (inquit) per gularis. infanta dedecora, multiplices mortes inuenit in perniciè perâtorû. Si hoc adeo verû non sit, ut ma-*

D. CHR. picio D. Chryso. propositionem qua sic asserit: *Ho. 63. ad Patrimoniorum Syriæ & scopulos appellanda esse meretrices. Idem ponderat D. Fulgent. Episc. Carthagi. exponens quid Poetæ per Scyllas & Charybdes indicant: Commenta sunt, quæ licet conficta, tamen eximia documenta præulerunt.*

X. *Quid sit Scylla, & Charybdis.* Confinunt Scyllam meretricem, quæ patrimoniam, ac multorum iuuenum qui opibus affarim eminebant, facultates dissipabat: asfingunt illam in mare delapsam, & in scopulum conuersam, ad quem appulsa: naues dirumpuntur, & naufragantur, omnesque merces etiam dirissimæ in profunda demerguntur; cuius periculi remedium vitium & securissimum fuga est, & ab illis quàm longissimè declinare.

Charybdes, aquæ sunt ventorum turbidibus in gyrum agitata, quibus si naues inuoluuntur, circumaguntur in vertiginem, misereque absorbentur. Habes hic, inserti D. Fulgent. quid nobis Poetæ suis fabulis significarint, damna scilicet, quæ tibi certius imminet, dum accedis proprius, mulierumque te fidis conuersationi, hac ætatem pereunt opes, sanitas enervatur, virtus absorbetur.

§. 12. *Dissipauit substantiam suam. Est enim meretricis domus, Gigantum domus, ubi molliuntur amantes etiam purissimi, velut Dauid, Salomon, ac Israelita.*

30 **O** Missis fabularum commentis purissimæ Spiritus S. aures attingite veritati: qui sibi plangit stultum, prodigum, quem verbis describit Salomonis. Iuuenem hic refert inuultu, caput sine lingua, sculturni pompaticum, (a) omnia contentem, vidit mulierem, quæ oculos in illum reuertat, ac facie liberali compta fucata, illam vocat ac eius complectitur manû. Sibi dilatari cœlos infelix arbitratur, & instar stulti passeris ad virgulas conuolat glutinosas, domum ingreditur. O mortalium infelicissime, iacta est (inquit Spiritus S.) alea, actum est de te: **Pro. 9. 18.** *Ignorans quod ibi sint gigantes, in profundis in-*

ferri conuina eius. O stulte funibus constringe de. O Dei Spiritus quàm ad vitium ea quæ placet describit. Gigantes dicit, mulierum appetitus: *Ducuntur variis desiderijs,* inquit Apostolus. Bone Deus quis, quæso, mulieris narret impudicæ desideria? Quid postulet, quid appetat? velles pretiosas, monilia, thesistra, discinnualia, torques aureas, annulos, murenulas, byssum, anxia &c. Scripsit de his Tertullia. stylo grauissimo, *Licet obscurus, quæ multa meretricis exoptet, in paruis cistulis gemmas, quæ pretio integras appendant civitates, & in tenuioribus filis margaritas, quæ valore superent patrimoniam: Breuissimis oculis patrimonium grande profert.* (intelligit de muliere:) *Vno lino decies sexcentium inferiorum saltus & insulas tenera cervix fert; graciles aurium cutes Kalendarium exepndunt.* (Kalendarium vocat expensas totius anni:) *& sinistra per singulos digitos de facis singulis ludit.* (In singulis digitis multos euacuatos nummis defert factu- *substantiam, uno & multo brevi corporeculo bulularum.* De Tertulliano sumpsit D. Cypria. & de am- bobus D. Hieron. in vita Pauli Eremitæ, qui hanc proloquitur sententiam: *In uno filo villarum in-*

sunt pretia. Congruè dixit alter, quod latinus cecinit Poeta: *Oportet multa habere Troidem.* Potentissimi gigantes sunt hæc desideria, quæ deuorant facultates, ne dū diuitum de communi grege, sed & nobilium inelytorum, addam & potentissimorum Regum ac regnerum, nullæ sunt in eis facultates, quæ vel vnius mulieris satisficiant desiderijs. D. Clem. Alexan. præfata appendens verba Spiritus S. alio legit modo, licet nõ mino- ri mysterio, eidem conuenienter intentioni: *Miser autem nescit, quod serpentes apud eum habitent, & quod vadat ad laqueum inferi.* Papæ, quàm hæc plena mysterijs! Nescit quod serpentes &c. Si vnius plus satis erat coluber, qui blandis fictisq; verbis primænos nostros in fraudem induceret parentes, nostrorum omnium honorum ruinam adferret, tot tantisque nos miseros malis cumulareret, quid non efficiunt infiniti? At cunctis non vacat inhærerere. Alia littera scribit: *Ignorans quoniam mortui tibi sunt.* Nesciunt fatuus, domum esse cladium: hinc mortem producit immaturam, intempelluam, hinc salus ruinam, vitæ naufragium. Nec minus illi congruè, quod ait Plutarchus. in tēplo Veneris omnibus conuenientibus sepulchralia ab eius confratibus fuisse exposita. Scribunt alij: *Ignorans quod indies sunt apud eam: Quid enim aliud est domus*

metetricis, nisi Xenodochium infirmorum ex hac etenim quid præter infirmitates contrahuntur, enervata valetudo, vitæque labefacta?

His aptè congruit quod D. Hieronymus expendit de Adamante ex sententia Xenocræus Philosphi, qui librum conscripsit particularem de natura Adamantis, quod idcirco vocetur: Adamas, quod nulla vi neque ignis, neque ferri domari potest.

Vnicus hic eorum sanguis eum emollit, viresque labefaciat, eo modo ut sanguine tinctus hic cum pa iatur scilpcuram, idque nullo negotio: cuius quoque meminit D. Aug. Hoc, (teste D. Hieron.) aptissimum est materiae præsentis hyeroglyphicum. Proposuit Deus Adamantem, vt symbolum viri iusti, fortis, invictæque pietatis, insuperabilis virtutis: quem non emoluit idus persecutionum sæpe repetiti, laborum, iactura &c. verbera fortissimè. Hircus autem eiusque sanguis luxuriam denotat, cum hircus sit libido naturalis. Præter te Deus hoc ne contingat: licet enim quis sit adamas summi valoris, nec minoris fortitudinis, illum emolliet, vitam, substantiam, virtutemque subvertat.

Exemplum sume in illo tanto prædico, roborat, vt leones disceperet, vrilos prælocaret, gigantes prostermeret, vnicæ colummedo demerione, cui Equi-heu qualis enasit? Miser factus sum & curuatus ne hoc sum usque in finem, vt mihi vires non suppetant est libiditiores, hoc est, usque in finem: Qualem se conne emol-doluit. Dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum &c. Tum se clamat exhaustum, & huius impudici sanguinis calore succensum, vt dicat: Inflammatus est cor meum, & venes me commutati sum, & ego ad nihilum redactus sum, & nescius. Salomonem considera, quo nullus sapientior, donis cælestibus ditior nullus, quam infirmus, quam hoc sanguine pollutus reddiur enervatus? Vt & ipsæ mulieres in illo cælare potuerint idololatricam, imagines sculperè falsorum Deorum Ammonitarum, & Moabitarum.

Notant Origen. & D. Chrylsto, quod fortes atque insuperabiles viderit Balaam Israelitas: Populi Dei conuictur legiones: & exclamat: Quam pulchra tabernacula tua Jacob, & tentoria tua Israel, &c. cuius fortitudo similis est Rhanocrotis, &c. accubans dormiuit vt leo, & quasi leona &c. Nulium noui remedium, consulit Balaam Regi Balac quo populus hic diuino fultus subsidio, fortissimus & inuincibilis, deiciatur nisi hoc v-

Origen. nicti vt illi suggeras inuentiua libidinis, vt ignis Lib. 2. in ille vorax pectora inflammer, hic corda sanguis demerret, perfundat qd. ex sententia Orige. Si vis esse vinct-

re, primo eorum pudicitiam deice, & sponte vincatur. Aduersus hac non virtute militum, sed mulierum decore pugnandum est, nec armatorum vigore, sed mollitiæ seminarum. Amoue armatorum manū, & electam congrega speciem puellarum. Forma vincit armatos, ferrum pulchritudo comprimit, vincitur specie qui non vincuntur præliis, &c. Huic

IV.

Probatu exemplo Iudæorum

ad aborat vt puellæ electa specie populū conueniant, blandientes: quod si illas admittant quidquid volueris cum illis efficies, breui lætaberis enervatos, clumbos, vires dissolutas, robur confactum, ipsas feminis infirmiores. Nec inefficax considium: puellarum namque consortia de uicti, prostrati, subueruati, hermopolæ. Hoc erat illud scandalum, de quo D. Ioa. Angelus quod Balaam obiecit si ijs Israel, eum inciderunt, hic lapis offensionis in quem irruentes sibi caput, sibi oculos sibi manus & infregerunt: hæc est petra scandali, in quam, si quis offendant, actum est de bonis suis, honore, corporis opuma valetoine, vita, & anima: quocirca notanter dixit Spiritus S. quod ad tantam aduiter detinuit amentiam vt sit: Contempons in animam suam.

Apo. 14. 2

S. 13. Decoquit luxuria substantiam, vt patet in Samson: rarius cunctis mulisque annis prædictus.

In huius rei confirmationem, quid posset proferri euidentius, quam solendus casus Samsonis, viri omnium calculo quos mundus vidit fortissimi. Hunc expendens Theodoret. sic ait: Inuidium & inexpugnabilem, qui & multis alienigenarum millibus erat formidabilis, in captiuitate redegit meretricis muliercula, adeo bellica acie est grauius bellum cupiditatis. Tanta capillis suis valebat fortitudine, vt Philistynos si millia turmatim interimeret, ponas cardinibus extraheret ciuitatis, & sublata in humeros deferret, pedibus adeo velox vt ceterum vulpes cursu affectus comprehenderet Cupidius ignis aestua, in precordius, mulier autem, quam deperit, adeo procax & maleuola, vt toto struat technas ingenio, quibus illi vitam auferat, quas credit nihilominus amoris tesseras, scortique blandimenta. O vacua cerebro capita: pignora creditis amoris mulieris lenimenta, & vt veraciter ait, a quo longe propellendum omne mendacium, Spiritus S. tuam tantummodo molitur ruinam, & vt te nudum a se fallax eiciat. Tels hinc orditur, percunctatur in qua non superabilis consistat illa fortitudo: videbantur panperculo delicie amasie, verum-

31

THEOD. 2. 1. in l. Iudic.

Pro. 2.

tamen illum perdere, ac radicibus enectere pro-
ca satagebat. Aperit ille meretrici secretum, qui-
busdam crinibus suam hanc alligari fortitudi-
nem, qui si extrahantur, similis fortioribus sit
aliis imbecillis. Illa Samsonem in sinu suo col-
locat dormituro, & capillos illos radio alligat
textorio, quos vnico extrahit impetu. Sensit hoc
Samson de somno experscitur, & blanditias
opinatur, crinium euulsionem. Instat illa, fun-
dens lachrimas: Nunc noui, quod non sit cor-
tuum rectum cum corde meo, cum mihi secretum
roboris tui renuas appetite. O te foedifragam in
quem obsecro finem hoc seire postula: Vt illius
deicias, dissoluas? Vt vidit Samson lachriman-
tem, solatur merentem: Ne cor meum, plores,
tibi omnia abscondi a reuelabo, Capillis inuera
fortitudo. Si mihi radicibus eradantur: omnia il-
la eneruabitur. Sicine? Mulier, quidquid tibi
boni contulit Deus fides meretrici? Confestim
illo peritaberis. In sinu sumis Samsonem blan-
da reclinat; & vocato iohanne. *Rasit septem cri-
nes eius.*

Jud. 16. 19

Attente saepe tragediam hanc consideravi.
Numquam sibi Samson toronderat capillos, hae
prima vices erant & hoc vobis qui sapienter
crines tondemus, molestiam adfert, quare necesse
est illos aqua sapiens molle fieri, quo minus a-
ciem sentiamus nouacula. Vel igitur caput Sam-
sonis aqua tepida lauantur, vel minime: Si la-
uantur, qui fieri potuit, vt hoc minime senserit?
Cum enim eum multa nimis graualet caelantes
plures iterata requirebantur circa caput actio-
nes. Si non lauantur, qua ratione caput noua-
cula rasit insensibiliter, totam ad caluitiem
tollens caesarem, sic vt nec tato dolore, a somno
fuerit excitatus? Ne n' iretis, sinu decubabat
amatae, & blanditias opinabatur, ad caluitiem
deradi, quodque quasi per iocum, amorisque
pignus Dalila caput deglubret. At qualis e-
sompno, sinuque surrexit vir ille mortalium om-
nium robustissimus? Adeo viribus omnibus de-
stitutus ac elumbus, vt quidquid animo lube-
ret inimicis, in eum exegerentur: oculos effo-
derunt, ad molendum vt animal irrationale
condemnarunt, & cum Dis suis sacra facerent,
velut tamorum torneamenta, rursus obiectum,
& recreationis iucundum duxere spectaculum.

17. Rarus euentus, quem vt talem multis an-
L. con. ra n. m. centuris prauidit in spiritu Iacob. (vt
Iou. circ. ap. p. pendit D. Hieronymus) illis verbis qui-
bus postremo hunc allocuitur Dan. *Fig. Dap*
Gen. 49. *expleat in via, cerastes in semita, mordens vingu-*

lus equi vt radat aspenso eius vicio, q. d. Erit
Dan equus ferox, aut eques generoso infidens
equo: curret vt serpens per viam: mordebit
cerastes vngulas equi, quo miserabilis suo sum-
mo decideret dedecore. De quo loquitur? De
Dan filio suo, non in propria personam, sed de
nepote celeberrimo, simili namque formula
Iacob filijs loquebatur, praesentes tangens &
futura prospiciens. Samsonem igitur praesigna-
bat. Quam graphice illum delineat. Eques in-
clytus, qui carnis equo tripudiat animolus:
equus stimulo serpentis agitato, id est motu
concupiscentiae protocatus, qua de primi
morsu serpentis nata, ad omnes traducitur,
iter amoris ingressus tui tot impetu, velut equus
effrenis, vt nec pater, nec mater, nec familia
dedecus, nec labores, nec iactura, nec petu-
cula curteitem potuerint, ne dum retrahere,
sed nec detinere, huc iuina: viam aperuit, nec
aliud melius sperandum ei, qui talem ingredi-
tur viam, occurrit cerasta, momordit illi vin-
gulas, & ignominose deicitur populo Iudi-
brium. Habes hic, quam o timere, deicripitum hoc
cerasta simbolo Dalilam. Dices quod viam
applinet equo, sed falleris: etenim abscondit
se, & tranleuntis equi mordet vngulam, quo in
arenam prostermit equitem etiam robustissi-
mum, toto spectante populo. Viden' dolosum
cerastam? Viden' Dalilam quas non machinas,
quas non fraudes in Samsonem cauta mola-
tur? Quae non signa ostendet versipellis chari-
tatis? Hi autem in vngula mo det equitem.
Sunt vngulae de carne nascentes partes exte-
mae, proinde illas, vt capillos rescindimus. Indi-
cat autem Iacob hoc nomine, quam decepto ne
meretrix Samsoni crines astuta nouacula de-
aserit, quo valentissimum viribus seluum solo
prostravit: inimicis Iudibrium, omnibus infame
peripsema. Hoc cerasta stratagemam, hae fratis
meretricis virtutem suffragatur, vires eneruat, os
des dilapidat, saltem deprauat, vitam ac peri-
iura demolitur.

Bone Deus, hoccine in nostra contingit ciui-
tate? Licet, bona venia pro fari illud D. Grego. D. *17.*
17. *Hac potius in nostris temporibus quam in*
discibus legimus. Et quod D. Bern. vix huius ex-
pendens calami ates: Quam verum verbum hoc. Illi
se non nos verba deueniunt, sed verbera. Ita et il-
Multi lud aspectere, quo D. Ambi. huius materiae finem
imponit recessis historiis variis ac fabulis pira-
serum illa qua fose describit Cicero ex Herodotus
de annulo notissimo Gygis Lydij: hoc vltimum
adiungit: Sed quid mihi opus est figmento annu-
li.

icum id possim docere rebus gestis. Quid com-
menta commemorem, cum hæc verò certissimus
esse veriora: tot hodie filios prodigos numeramus,
qui ditissimorum parentum heredes opulenti,
valentine prospera læti, familia illustri
prægnati possessionibus: censibus, redditibus ad
luxum abundantes, paucis diebus, ita pau-
periores, attriti, exhausti præstrati fortunis
omnibus sunt exorti, quas illi paulatim (a) vt
Samsoni mulieres raptitibus euulserunt, ne vno
sciduo, & cum tantâ sibi sentiant radi mole-
stia capillos, hoc illi initio decipiuntur, quod
illos sibi de gusti, mulierum esse blandicias arbi-
trantur: vnde Liberide mulieres, suis labantur
facultatibus, & tantis opprimuntur infirmita-
tibus, vt atate cum sint adolecentes, arida &
terebrata: ipsi decrepiti senibus sint fordidio-
siores. Non nisi purgationibus insistant, victio-
nes a. habent velas continuo aperiant, ossa, me-
dulla consumpta, nares exesse. Tu iudex esto,
num verè dicatur: *Dispauit substantiam suam.*

§. 14. Nihil sic hominum infirmat, ad senium
deducit, visum hebetat, & adolescentem e-
neruat, vt luxuria.

Hic discursus argumentum ipsa nos
deceat Philosophia, & experientia
confirmat quotidiana: sicut enim nihil
sic integram seruat substantiam, vni-
que vale-
curiam, sensus perfectos, vt corporis castitas, sic
nihil vires eneruat, ad senium deducit, visum
hebetat, & infirmat corporis vigorem, vt luxu-
ria. Miamur quod Moyses narrat de Patriarcha
Iacobi: dum vitam à patre Isaac accepit be-
nedictionem, ne iuuenem arbitris, atâ is quip-
pe habebat septuaginta & sex annos, vt irrefra-
gabiliter probat Cornelius à Lapide ex textu
Scripturæ, & erat adhuc virgo ilibatus, & vir-
ginitatem illasam seruant, donec primùm
Iam acq. ieret in vxorem, vt demum Rachel
compas. filias Laban auunculi, teste eodem
victore, quod ceteri notant Rabbini ad illa ver-
ba Iacobi: dum Ruben alloquitur morturo:
Ruben primogenitus meus, in fortitudo mea, &
principium doloris mei. Idemque ex eo probatur
quod pleno ore illum Spiritus S. iustum inscri-
bit. Imperit illi paternam Isaac benedictioem,
domo discedit, matris obediens consilio, fratris
ad tempus declinans suorem, qui ob subrep-
tam sibi à fratre benedictionem, vitæ eius illo

desistebat insidiari: quocirca Spiritus S. Iacobum
dicit: *Profugum ire fratris.* Mesopotamiam ver-
sus proficiscitur, desertâ peragrât in via solus,
noctis præuentus tenebris, nulloque lecto præ-
parato ipsis lapidibus mollioribus decubans
Iomnum capit leuissimum: erat vtique viribus
integer robore vegetus, nullis adhuc doloribus
moribusque contractus, qui si vos infestari, mol-
lissimas culeitras, lapides esse conueniunt. Hic
mysteriosa schala, cœlitumque visione recrea-
tur, ascendunt Angeli, & descendunt, Deus mu-
tabili appatens figura, iunxus scala Iacobum
resouet, blanditur, subsidium offert, prospera
cuncta pollicetur.

Euigilans in tanti beneficii gratitudinem, e-
rexit lapidem in titulum perpetuamque rei
præterita memoriam. Quis ille lapis adeo ma-
gnus, vt integro seruiret altari erigendo hoc
enim lus indicator. *Erexit lapidem in titulum.*
Titulus, nedum rei significat memoriam, sed et-
iam altare. Hinc ortum est in primitiua eccle-
sia Christiani templa titulos dicerent, quos illis
in consecratione adscribebant: vt vt S. Crucis,
D. Virginii, D. Laurentij, &c. quibus vnum ad
alio templum seu Ecclesia discernabant: quum
imo pertenerant illustrissimum Cardinalium
tituli quibus vocantur vni tituli D. Laurentij,
alter D. Prædixis, hic SS. quatuor Coronato-
rumque singulari studio tractantur Gut. Serues
& Hieron. Plato. Quod autem lapis à Iacob ere-
ctus, altare fuerit, ex ipsis colligimus verbis:
*Eri tibi Dominus in Deum, & lapis iste, quem
erexit in titulum, vocabitur domus Dei.* Perpende
quid ille lapis, qui de mes vocari possit: hic al-
tare fuit, quia de caulta illum oleo peduxit
signum consecrationis, vt notat Abulensis. Vnde
post multos deno annos Dei mandato reuert-
sus ad eandem locum, super illum lapidem
obtesta Deo sacrificium. Hic octo septuaginta sep-
tem annorum gratia deus tantem deus lapi-
dem, mouet, dirigit pro libitu, & in figuram
componit altaris. Quia illi manum ipsa sunt, quæ
vires addidit: Scilicet castitas, quæ virtutem re-
stamque seruat substantiam, ac corporis vi-
gor, vt tantum lapidem nullo tolleret adu-
tore.

Non hic moram traxit sed iter suum in Me-
sopotamiam profecit, regionem inaequosam,
vt i puteus vnicus ad potum seruatus anima
lium, cuius vt aquæ custodiens est: tanto os eius
lapide claudatur, vt tollendo necesse fuerit
rimas in vnum ad vesperam eorumque pasto-
res, qui partibus viribus cum amoverent: *Pu-
tes, qui partibus viribus cum amoverent: Pu-
tes, qui partibus viribus cum amoverent: Pu-*

Sap. 10.
10.
Gen.
13. 13.
Gen.
Li. 2. de
Cruce
67.
Lib. de
Cardi-
natum
aigim-
tate
6. 2.
In ca.
28. Ge-
nes.
Gen.
35. 7.
Gen.
11. 2. 2.

33 teus, cuius os grandi lapide claudatur, morisque
 erat, ut cunctis oculis congregatis desolarent
 lapidem & refectis gregibus rursus super os putei
 ponerent. Accedit Iacob Sole ad occasum ten-
 dente, pastores circa puteum offendit: qui non-
 dum lapidem amoverant, & ceteros prestola-
 bantur: tantus quippe erat, ut omnium manus
 requirerentur. Percunctatur Iacob, quid a-
 mici, expectatis alterius, inquam, pastores re-
 gionis, ut iunctis humeris lapidem amoveamus
 demulque potum gregibus. His dictis, apparet
 adveniens Rachel, patris sui gregem custo-
 diens, virgo pulchra nimis, solis instar lucidi-
 sima, ditissima, cum alijs ipsa pastoribus custos
 ovium, O aurea tempora, quibus etiam tali oc-
 casione intacta permanet pudicitia puellarum:
 hoc nobis digito notat Spiritus S. Ecce Rachel
 veniebat cum ovibus patris sui; nam gregem ipsa
 pascebat. Elharum perpende sedulum parenti-
 bus servandi studium; & familie bona con-
 servandi, quae licet nob. Jissio genere custo-
 des ovium esse non dedignabantur, si hoc rei
 augeat & fraderet ratio familiaris. Nec hoc pra-
 tercas quod non leuiter Rachel elegantissima,
 patris sui gregem ipsa pasceret, sed prudentio-
 ri consilio curam susceperit ovium: Hoc est enim
 Gregem ipsa pascebat. Pariter illorum, tempore
 rum considera felicitatem; quod tali occasio-
 ne, qualem officium vitaeque ministrabat in so-
 litudine pastoralis, in tanto pastorum iume-
 ro, ne quidem ledenda castitatis cogitatio
 irreperit impudica. Opportune vidit illam Ia-
 cob, quae nam esset sciscitatur: confobinam co-
 gnovit, & quam primum igitur illa aecedit, a-
 mouet de puteo lapidem, & instar communis
 latentij non maiori negotio dimouet: omnibus
 factum admittantibus. Haec sunt illae corporis
 vires, quas tanto viro castitas seruauerat pudica
 perpetuas.

34 Crescit aetate, & sicut ante matrimonium
 35 virginalis cultus erat castitatis, demum matri-
 monio iunctus, & quatuor copulatus vxoribus
 filijs generatis viderim castitatem laudatur
 seruasse coniugalem & alias extra legitimum
 thorum nescisse mulieres: quo rebus, quo vigo-
 rem, quo corporis vires infractas adeo con-
 seruauit, ut iuctatus cum Angelo, absit ut ab illo
 vinceretur, insuper & ipse supplantans Ange-
 lum superauit Angelo fortior. Facinus narrat S.
 textus; Toto noctis silentio Iudicatur cum Ia-
 cob Angelus: Cum videret quod eum superare
 non posset, foedera cum illo sancit. Quis hoc?
 An ignoramus Angeli vires, Iacob viribus lou-

ge esse superiores? Tanto praeslant Angeli ro-
 bore, ut vicum Deus miserit, qui superbum
 de jeceret, confunderetque Sennacherib, qui gra-
 ui centum octoginta quinque milium corona,
 sub Ezechia sanctissimo rege cinget: a Hiems-
 lem, hic vna nocte, quinimo vna hora, copiosissi-
 mum illum interfecit exercitum, ipsamque
 Sennacherib in apertam fugam compulit, tan-
 to regi ignominiosissimam. Quid igitur hic di-
 citur quod Angelus cum Iacob iuctatus: Cum
 videret quod eum superare non posset, cum vi-
 store certis conueniret conditionibus? Respon-
 dent communi consensu Doctores, quod illum
 Angelus quidem superare potuerit in tetram-
 que praesertim, at suis noluerit vi. viribus
 Cardinalis Caietan. aliud vult, ex intentione
 Sancti Spiritus declarari, cum absolute dicit:
 Cum videret quod eum superare non posset. Vnde
 respondet, absolute Iacob viribus Angelo lon-
 ge praesultasse: Deus autem, qui Angelo corpus
 praecerat assumere phantasticum voluit, ut in
 illo robur assumeret moderatum, quod licet ve-
 re magnum, a Iacob tamen superabatur, ita ut
 vere dicere liceret, quod Iacob Angelus superare
 non posset: Quocirca congrue dixit Oseas al-
 scit Caiet. Et in fortitudine sua inuoluit ad An-
 gelum. Hinc apparet (at) maiores vires fuisse in Ia-
 cob ad vincendum, quam in corpore illo assumpto ab
 Angelo. scilicet a testimonio Osea dicens de Iacob:
 Et in fortitudine sua directus est cum Angelo, &
 inuoluit ab Angelum, & confortatus est, nisi enim
 praesultasset, non potuisset detinere Angelum pre-
 tensem dimitti.

Hoc velim aduertas, quod si in primis illis fa-
 cinoribus septuagenario maior esset, in his no-
 nagesima septem annis incarnauerat, ut ex textu
 patet legenti. Quae vires adeo vigorose, quod
 corporis robur adeo infractum? O castitatis vi-
 res, quae substantiam, vigorem, agilitatem, robur
 illatum, integrumque conseruat. Sicut e contra
 sunt infelici hoc nostro xuo vires euitate libi-
 dine sic ut paucorum iuuenes annorum imber-
 bes, quando iam roboris sui dare deberent cla-
 rissima testimonia languent ut elumbi, vix pe-
 dibus infirmi consistant, nec brachia ad caput at-
 tollant, tepleti doloribus, iuncturis, neculque
 contractis, ossium medulla per frequentes sodo-
 res euaporata. Vnde, quae lo, cogitas oriti mor-
 bum gallicum? Non est infirmus, qui am pulci-
 ignorarunt nec in propria specie Hypocrates,
 Galenus, Auicenna cognouerunt. Ex auctoribus
 Gallis quidam opinantur, ilam ex I. dijs addu-
 xisse Vesputium, qui inter Americae primos
 ceulc-

ceusetur scrutatores, regione Indiarum remotissima, ex qua, ipse seu socij illam in Europam inuenerunt. En quam longè à nobis distitit morbus ille fatalissimus.

At veritatis testis est historia passim obuia, nec nostris parentibus seu auis antiquior, in illo illustrissimo Rege Ferdinando, qui ob singularem in Dei Ecclesiam fidelitatem nomen meruit Carolici. Eadem tempestate viuit Francja Rex Carolus Octauus, tantà superbiam tuens, & viribus robustus, ut ille, sui que mundi terror esse censebatur. Præclarâ ingressus est Italia victoriâ, ubi nullus ausus est vel stringere gladium solo nominis terrore, ac præsentia formidabili contractus, totum breuissimo tempore pæne regnum Neapolitanum in suam redegit potestatem, consentientibus Catholicis rege Ferdinando, ac summo Pontifice: tantisque cunctos horrore inuasis, ut ipse sui metueret Turca ruinam imperij, in tantum ut ipsi Principes Duceque exercitus Africæ demolerentur præsidia, seque ad interiora tutiores reciperent quod si continuo faustoque sic Marte progressus fuisset, totam breui Græciam occupasset. Attamen ut iuuenis, delictis inescatur Neapolitani, Abnonis vitam egit Camillus Melitensis: regis exemplum assecit tanto luctu in libi inuasi, ut in ipsis morbus ille graueolentus inuaserit & nomen & originem, morbus Gallicus.

III. Nec minus considerandum quod de Alphonsi sexto Castiliæ rege narrant Annales: hic exorta à Mauris vrbe Toledo, alijsque pluribus præsidij interceptis, ut erat regio sæcundissima lacte & melle manans, tanquam principes alij constarunt gladios in vomeres, & lanceas in falces, ut phrasin vitamur Scripturæ, & deposito supercilio opulis operam dederunt, molles pepones quibus adeo viribus animisque deciderunt imbecilles, ut qui rem bellicam egregie tractaret nullus inueniretur: Mauris etenim redintegratis copijs animisque fortior in eos bella mouit audacior, quos commisso prælio velitari deleuit, & ad infamem compulsi fugam, prostrato filio Regis. Cum igitur pudendam tristemque rex ex clade sui suorumque cognouisset debilitatem, medicorum cœgit conuentum, ut eius intelligeret originem, eorumque, qui cuius fuerant infirmiores, nosceret desidia, quos ante viderat leonibus fortiores. Cui hoc physici responderunt quod refert Plinius euenisse Romanis, qui primum ut leones hostibus terribiles, potentissimas orbis subege-

rant Prouincias, se ignaros adeo desidesque sunt experti, armorumque se doluerunt inexteros: causam autem tantæ cognouerunt esse vecordia, quod pacis ac otij tempore, delictis nimium vacassent, illaque vires sibi euernassent, imo multorum mortem attulissent immaturam, ut patebat ex Romana iuuentute, eorumque qui superstitibus erant ridenda, imo plangenda virum infirmitate. O peccatum omnium vorax, cum ad substantiam vsque, hominiquè vitam cuncta labefactet, ita ut de quolibet libidine corrupto dicere liceat: *Dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose.*

Finem igitur huic argumento imponat factum illud Iacob Patriarcha, memoratum dignum, castitatis cultoris feruentissimi. Filios procreauit duodecim, patriarchas nominatissimos, populi Dei protoparentes: morti proximus, corporis oculis cacutiens, animâ vero lynceus; Omnes ad se citat, & qui cunctis paternam intendebat, impertiri benedictionem, diuino Spiritu afflatus, quid in familia processu temporis futurum erat, disti, & prædixit. Accedit primus & primogenitus Ruben, adeo solutus in uenerem ut nec nouerit pepercit: cui Pater: *Ruben primogenitus meus, prior in domo maior in imperio. Effusus es, sicut aqua non crescas. Et. Intus & in cute noui te, fili mi, quia te dete Dominus beauit, ut mihi primogenitus nascereris, prærogatiuis maioratus inelytus: Heu quibus te muleris quibus inferuntis subiecit libido peccatis. Hæc omnem tuam decoxit substantiam, nihil tibi reliquum, velut de vase aqua effusa, nec gutta residua. Ut primogenitus, & donis & imperio cæteris eras antefereendus.*

Tribus tum temporis maior nati priuilegijs fratres cæteros antecederet. Primum: quod primogenitus, ut principalis, & honore dignissimus, Dei Sacerdos esset, spirituali cæteris eminentior dignitate. Hoc ex natura iure Esau petebat germano fratri Iacob, arcamen lentis edulio vendidit primogenita, qua de causa à Deo Pater profanus appellatur: dignitas enim filii erat spiritualis. Secundum: cæteris fratribus impetabat, eorumque honorabatur Dominus cui genua Rectentes deserebant: sic enim exponit Isaac transferens primogenituram in Iacob: *Esau Dominus fratrum tuorum, & incuruentur ante te filij matris tuae.* Hinc idem Iacob de Mesopotamia reuersus, cum iratum fratris Esau animum studeret temperare, & ut primogenitum honorare ut primū vidit præcipis accedent: *Progrediens adorans pronus in terram septies, illicque collo-*

36. IV. Rutē ob libidine primogenitura priuatur. Gen. 49. 3. Gen. 27. 29. Gen. 33. 3.

collocutus, ne vnum quidem verbum, nisi a-
 pto capite, incuriaque reuerentiâ profere-
 bar, semper compellans: Domine. Tertium:
 optimam bonorum partem pae ceteris, vt fra-
 trum omnium superior nanciscatur. Heu te
 mitem, lamentatur Iacob, hæc omnia tibi
 vt primogenito debebantur: *Prior in donis,*
maior in impetibus. Veruntamen horum omnium
 iacturam subiit tibi que cuncta vorax exedit
 libido, cunctis adeo vacuus, & inops, velut
 vas, prius aqua plenum inuersum aquâ dilap-
 sâ remanet vacuum: non autem vt vas melle seu
 oleo plenum, quod licet effundatur, aliquid ta-
 men semper circumcirca remanet & adhæret,
 imo & vini vel aceti, ad minus odor percipitur:
 at aquâ vas plenum, si effundatur, nec guttam
 retinet, nec odorem: Talis tu, fili mi: *Es-*
susius es sicut aqua. Tradidisti te luxuriæ, femo-
 ra tua mulieribus inclinali, cunctis que
 habebas, & tibi iure competeabant, vacuus re-
 probaris, Sacerdotium translatum est in fra-
 trem Leui cuiusque posteris, ex quibus Moyses
 & Aaron stemma deduxerunt. Imperium &
 regni sceptrum accepit Iudas frater, sic enim
 pater illi: *Iuda te adorabunt filij patris tui, &c.*
Non auferetur Sceptrum de Iuda, &c. Præto-
 gantua bonorum Iosepho à Iacob traditur e-
 usque nepotibus. Cui pater: *Do tibi partem v-*
nam extra fratres tuos, quam tuli &c. Nec hoc
 Spiritus S. silentio celauit, sic enim ait: Ruben
 primogenitus fuit, si à cum violasset chorum pa-
 tris sui, data sunt primogenita eius filio Ioseph
 &c. *Primogenita Ruben repudata sunt Ioseph.* En
 Ruben omnibus vacuum: En quid in illo libi-
 do consumpserit, vt illi non superfuerint vel
 dignitas, vel honor, vel facultates, vel quid-
 quam vilius pretij inter fratres, undus & spolia-
 tus. Hoc illo contigit tempore, sed nec nostra
 defunt exempla tempestate. Quæ primogenitos
 miraris opibus exutos, quibus cum suppete-
 rent iurisdictiones, loca, familia, dignitates,
 census, priuilegia, cuncta hæc videmus effusa
 sicut aqua, & ad alias translata familias: Perpen-
 de quot opes exhaustæ, quot deperditæ digiti-
 tates, vires enervatæ, substantiæ dissipatæ, quin-
 imo & vitæ naufragia? Vide num Christus pa-
 tris sapientiâ dicere potuerit: *Dissipauit sub-*
stantiam suam?

§. 15. Facta est fames valida. Fames ac-
 cenditur, & appetitus sensu alio in iis, qui si-
 lum sequuntur, inuinitur autem in resisten-
 tibus.

ET postquam omnia consummasset, facta est
 fames valida in regione illa; & ipse capiti
 egere. Diuinitus turgent hæc verba facta-
 mentis, quorum primum sit, quod subtiliter no-
 tat noster Cardina. Caietanus, quod cum omnia
 prodij vna cum canitro dissipasset, quæ sibi à
 patre concessa contulerat: *Facta est fames valida*
in regione illa, & ipse capiti egere. Ipsam ille om-
 nino persensit, quæ fames? *Quam multipliciter*
caro mea. Expendit D. Gregor. Dylenus secun-
 dam plagam, quæ Deus obduratum conuertit,
 Pharaonem, nimirum ranarum. (Prima namque
 erat: aquarum in sanguinem conuersio) quam sic
 Moyses describit: *Ebullit fluuus ranas.* Ad huc
 tie Di August. ex alia lectione: *Arribat fluuus*
ranas. O quæ ab abundantia ranarum, quæ vbi-
 ber coarant, talis peccator cerebri sui pertuax
 inllat, ex fluuio carnis & concupiscentiæ, quot
 ranæ prodeunt, quæ mentis perturbant silenti-
 bus, in corpore, in imaginatione: *Sordida luxu-*
riosaque vita, ex corruptio factioque lano passio
profecta, dubium quoddam animal est, aquaticum
scilicet, atque terrestre, sicut ranis animal dubium
 omnino repletur, & vbi libet omnibus tris po-
 tentiis ranæ volatiles peritrepunt: Idem decle-
 rat D. Gregor. de mulcis terra plaga: *Eccc ego*
mittam in te omne genus muscarum, & imple-
buntur domus Egyptiorum muscis diuersi generis,
& vniuersa terra in qua fuerint. Faciamque in-
rabilem in die illa terram Gessen, in qua populus
meus est, vt non sint ibi musca, & scies, quoniam
ego Dominus. Non exigi laboris est declarare,
 quæ nam fuerint illæ muscæ. Sepruaginta le-
 gunt. *Muscæ caninam, quam opinantur esse Can-*
omyiam quos reprehendit D. Hieronym. Can-
na dicitur quod mordet sicut canis. Chaldaeus pro-
 prius accedit Hebræo textui: *Eccc immittam in te*
mixturam bestiarum. Pagninus: *Omne genus*
variarum. His consentit Iosephus, fuisse bestias
 varias & mixti generis. Attamen optimè legit,
 D. Hieronym. *Turbam muscarum variarum.* O
 quot genera mulcarum: *Canina, equina, leonina,*
communis, nigra, aurea, flaua, &c. Heu quis eru-
 ciatus: *Quid in hac vita laboriosius, quærit D.*
 Gregorius quam terrenis desideris astuare, aut
 quid

Gen.
 48. 23.
 1. Par.
 6. 5. 1.

quid hic quaeritur, quam huius seculi nihil appetere. Hinc est quod Israeliticus populus custodia Sabbati accipit in munere. Aegyptus è contra muscarum multa est percussio. Populus namque qui Deum sequitur, accipit Sabbatum, id est requiem mentis, ut nullo in hac vita desideriorum carnalium appetitu fatigetur. Aegyptus vero, qui huiusmodi speciem tenet, muscus percutitur. Musca enim nimis insolens, et inquietum animal, est in qua quid aliud, quam insulentes affectus desideriorum carnalium designantur? Aegyptus ergo muscus percutitur, quia eorum corda, qui terrenam vitam diligunt, dum desideriorum suorum inquietudinibus feruunt, ut superius dicitur desideriorum carnalium ad ima depressa sunt, et ad quietis interna desiderium non tenentur. O quae musca de corruptione producta! Corrupta est terra ab huiusmodi muscu. Sciendum inquit Lyom. Propter multitudinem muscarum reformata.

virtutumque virtibus solidari. His si destituaris, quae te fames affliget? quis ignis accendetur? Equo petulanti, & effreni si chammum iniecias, & tunc manus pedesque constringas, si stricto maxillas freno compresseris, quam modestus conquiescit? Insurgere conatur, & impetum facere; verum non permittitur. Chamos amoue, laxa frenum; vincula dissolue, videbis, quam petulcus, immotigerus, sternax, quos saltus, quas corporis edet elationes, quam praiceps ad cursum properabit? O equum effrenem naturam nostram! semper haec spiritus refractaria, quot ipsium motibus conatur excutere. *Maus. Gale. 5. festsunt opera carnis, quae sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria &c.* Frenum Dominae gratiae chamoque virtutum constringitur, atamen si frenum laxaueris nihil nisi motus appetitus, saltus senties à iusto discordes, equus euadet calcitro refractarius; qualem saepe depingit Apostolus.

Hinc probat D. Chrysostom. saecularium inceptiam, qui sibi persuadent, Religiosos, piofque Ecclesiasticos emori fame voluptatum, deliciarumque inedia contorqueri, ac concupiscentiae flammis aestuare: credit alter male sanus Religiosum non vii carnis delicijs, quia illas adipisci non valeat, & de hoc multas effudit inceptias, nugaeque commentantur stolidissimas. O Meli ide stultiore. Quid tibi persuades apud illos famem inueniri? Apud illos flammam concupiscentiae succendi voracissimas? Non illis ipsi, sed vos ardentioribus deliciarum flammis inardescitis. Sanctissimi adolescentes fornaci iniectione Babylonice, nec ignis ardore combusti, nec flammaram aestu contacti seruabantur illesi: rore quippe caelesti flammaram ardor temperabatur, ut illum minime sentirent, Babylonios autem atque Chaldaeos rore illo non infusus ignis flammam consumpsit.

Nec huic absumile, quod Moyses refert de 38 Aegyptijs. Erit clamor magnus in vniuersa terra Aegypti. Apud omnes autem filios Israel non mutiet canis. q. d. Interprete D. Augustino. quiete pacatissima laetabantur Israelitae ipsi vero Aegyptij vehementissime torquebantur clamoribus, latratibus, moribusque canum aliorumque animalium domesticorum. Quam mentis quietudine D. Paulus potiebatur, diuinam securus gratiam, carnemque suam mortificando: quam in seipso pacatus vinebat ille Seraphim terrestris, D. Franciscum intelligo, rore caelesti perfusus, ut cum nec sensualis turbaret appetitus, nec honoris

Superius diximus, regionem longinquam à Fames ex Deo, statum esse peccati, hanc miser ingressus, à Deo secedens, iteo substantiam suam diuinam gratiam omnium animae bonorum fundamentum delapidat: opes, virtutes infusas, dona Spiritus S. & licet fides, spesque supersint, adeo tamen sunt exhausta, ac infirmæ, ut mortuae esse videantur, ut Apostolus ait & declarant Theologi. Facultatibus his male perditis, rabiosa oritur fames, quam eleganti calamo describit D. Augustinus. suam deplorans phrecesim, dum in inuentus flore, à Dei discessit, edibus male vagus: *Deflexi abs te ego, & erravi Deus meus, nimis domus à stabilitate tua in adolescentia, & factus sum mihi regio egestatis.* Ratio est, inquit Caes. an. quia nostra corrupta natura ex te canina fame misera torquetur, illicitis desiderijs, concupiscentijs, & mille motibus inordinatis, quæ omnia genitæ dicuntur fames hominis. Fornax est, quæ concupiscentiae flammis aetuat, quæ voracissimos atollit ignes, quibus incendimur & deuoramur. Quod D. Ioannes de mundo loquitur maiori, hoc de minori, scilicet homine dicamus: *Omne quod est in mundo aut est concupiscentia, &c.* En qualis homo describitur, cumulus famis deliciarum, voluptatum, illicitorum appetituum, &c. Fames hæc diuina temperatur gratiâ, ignis hic ardor donis Spiritus S. refregescit: quæ ut frenata, nostram cohibent concupiscentiam, ignemque qui nos adurit moderantur.

Ex ipsi Sanctis summo exemplum, quam stricta lege suas refronent passiones, inordinatos supprimant appetitus Spiritus S. gratiâ, *Hieron. Bap. de Lanua Tom. II.*

IV. Probatur SS. exemplis.

38

honoris ambitio titillaret. Quia interna pace gaudens D. Dominicus Spiritus S. gratia, & tribus quotidianis corporis castigationibus, quibus concupiscentia carnisque refrœnabat supercilium.

V. Quid sit pax inter-

na:

Rom. 34. 15.

1. Ion. 6. 37.

Isa. 32. 37.

Philip. 4. 7.

1. Cor. 1. 12.

Matt. 11. 9.

VI. Mun-

danorū

fames.

Hæc est illa pax, illa inquam mentis quietudo, quam D. Paulus recenset inter illa tria, in quibus felicitas regni cœlestis in terra consistere perhibetur, cuius iam gaudia Sancti in hac vita prælibant: Regnum Dei non est esca & potus, sed iustitia, & gaudium & pax in Spiritu S. Non speres gaudium, quietem, internam pacem regni cœlestis in terra, in delicijs, voluptatibus, sed in iustitia, gaudio, & pace Spiritus S. Nomine vero iustitia, sanctitatem, virtutumque significat exercitium, quo quis iustus vocari mereatur; de quo sic D. Ioannes: Qui facit iustitiam iustus est. Huic duo sublequentur effectus: pax & gaudium quibus iusti in hac vita beatitudinis cœlestis primitijs perfruuntur. Effectus iustitia, virtutumque primus est pax, ex qua gaudium nascitur ineffabile, quod Deus & signat, & promittit per Isaiam: Et erit opus iustitiae pax, & cultus iustitiae silentium. O quale silentium, qualem sentit iustus quietudinem, quando ruminans secreta conscientiae, quantum intelligit, suis se gaudet satisfecisse Dei obligationibus, & in ordine ad proximum, nihil reperit, quod perturbet conturbetque conscientiam. Hæc est illa pax de qua sic idem Apostolus: Pax Dei, quæ exuperat omnem sensum. Nihil in his terrenis videt, cui pacem comparet internam. res est planè cœlestis, & beatorum gaudij participatio inexcussibilis: sic ea potius testatur: Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiae nostrae. Hinc altissimum oritur silentium, carnis passionum imperturbata requies, quæ nec latent, nec poscunt, nec cordis excitent somnum, intempestivis suis vocibus, ac precibus, quibus perturbent iustum, sicut hominem carnis deditum spurcitijs inquietant, molestiant, fame pereuntem. Hæc est illa Christi promisso mundo proclus incognita: Tollite iugum meum super vos &c. & invenietis requiem animabus vestris.

O mundum infelicem, quam perturbatos filios reddis prodigos, quam inquietos, quæ rabida fame, quæ nullam illis permittit requiem, deficientes. Illos intuetur Psalmista, nosque alloquitur videns illos, quales vivunt, inquieti, perturbati, quærentes quibus satientur, & suis satisfaciunt appetitibus; illis commiseremini, vagantur inerti, vix ignati, quæ

mentis o' tineant quietem, affectuumque pacem verissimam: Contritio & infelicitas in vobis, & viam pacis non cognoverunt. Cum ad terminum pervenerint itineris, fate quærentur saniori, nec mirum, cum verum ad internam pacem iter amiserint. Hæc est via, via virtutis, via mortificationis: Invenietis requiem animabus vestris. Perlegite (Amabo) quod de hac materia tractat P. Fr. Ludovicus Grando in Duce peccatorum, qui liber finem quam excidat de malibus, magno vobis erit ille solatio.

Ad rem expendit D. Basil. verba Sapientis: Non affliget Dominus fame animam iusti, nec permittet ut iustum fames affligat. Non est sermo, inquit ille, de fame corporali, cum eius nullam fecisset mentionem: Vixque enim dicitur de corporibus iustorum: sed animarum: Animum iusti: fames etenim anima concupiscentia est, bonorum appetitus ac desiderium: hoc autem opum desiderium Deus in cœlis attemperat suâ gratiâ, ut nullum torquentium rerum, desideriumque iustos affligat fame desiderium: Quid est luxuria, quærit Carl. Hugo Nijssensis in satiabilis voluptatum? quid superbia nisi inanis fames insatiabilis dignitatum? quid avaritia, nisi inanis fames insatiabilis facultatum? De his latius et copiosius alibi. Vbi ex D. Hieronymo alijque Patribus illa Dauidis verba declaravimus: In terra deserta & in via, & iniquosa, sic in Sancto Spiritu apparuit tibi.

Nec absurdam credo istam interpretationem, quæ ex hoc deduci posset argumento, Verborum quæ dixit D. Paulus, dum omnibus statuit suadet virginalem; hoc statuit deservient, tribuit inter virgines, & iunctos matrimonio: quod est illi suaviori potiantur in carne sua quiete, quæ cum Deo maiori quiete colloquatur. Alij vero: Tribulationem carnis habebunt huiusmodi, Cor. Opinat D. Hieronymus. hæc carnis tribulatione per Apostolum labores, pernaque signari quibus coniugati fatigantur, filios procreant, do, molestias eorum perferendo, lacrymas eorum suffluendo, morbis eorum compatiendo: Infantium vagitus, filiorum mortes, divortia, invidia, domus, & cetera huiusmodi. D. Hieronymus. Et ex illo sumpsit Div. Augustin. b. ceterique Patres: attamen & ego sentio, Paulum iurare, quod multo sentient acriorem carnis suæ, perulantiam ac motus inordinatos, quibus incessanter novam patitur famem: quemadmodum ignis tanto vehementior excrestat, quanto ligna adijciuntur plura, & quo plus hæc tolluntur.

collumitur, eò flammaram magis seruo temperatur.

39 Res est indubia, quam te docet experientia, carni nostræ ex illi concessis augeri desiderium minus vero ex illi denegatis. Quæro quis grauius torquetur ieiunio, quem seuius cruciat fames, num Religiosum ieiunij asuetum, vel te qui qua ter per diem edere consueuisti? Vter molestius serit somno excitari, mediò noctis surgere silentio, vigiliis agere, qui cutem tuam molli decumbens lecto nutrire solitus, qui ob semel auditas horas Matutinas ipsa Natalis Christi nocte mense plus integro fatigaris, vel Religiosus, ad nocturnas vigilias voro constrictus, maiori noctis parte choro conclusus, psalmodijs occupatus? Quod de illis fers iudicium, idem sit & de moribus carnis, quibus implendis assueuisti. Quanto benignius illis indulges, tanto magis fames accenditur, saniorque flamma renouatur. Aptæ sunt nostro proposito puti & pectoris similitudines, quas alia intentione ponderant D. Clem. Alexandrin. & D. Basil. Concupiscentiam tuam putem esse imaginem, ex quo plures quò educis aquas, eò crescit copiosiores: ipsa quippe educatione quasi ipsi acclamas a quis circumuicinis vt fluant. Concupiscentia tua vbera sunt mulieris, à quibus quò lactis copia surgit, à pueris vberio, eò crescit ipso attractu abundantior: proinde norunt omnes, vt illa deficiant, aptum non esse remedium puero lac dare, sed dandum apponere desiccantem. Mihi credito congruum non est sedandis carnis appetibus remedium, illis frenata laxare, curceta concedere, nam indubiè his feruentius exardescant. Apponit dancos exsiccatentes, corporis castigationes, asperissima ciliicia. Strictissima in pane & aqua ieiunia, tabulas durissimas: his etenim cito exsiccabuntur.

Hoc sibi medio praualebat D. Paulus: Castigo corpus meum & in seruitutem redigo. Hoc quoque nobis consulit Spiritus Saxonate Philosophico: corpus vestrum iumentum, & mancipium appellans recalcitrans. Attende fili, si placet iumentum illud tibi subiugare, cuiusque refronare petulantiam: alimentum prabe, ne moriatur, attamen edoma virgâ querciuâ, grauius onere: Cibaria, & virga, & onus asino. Quid namque boni sperandum de iumento indomito, dum oris equo, qui millies recalcitret, suumque excutiat sclorem, & refragum, ac recalcitrantem, excipis blandius, nec vel leui pressus onere, in dies o-

tiatur? Quanto plus concedis sabuli, tanto et adet durior & petulantior. Hoc idem fero de seruo maleuolo iudicium: cibum illi ministra, ne fame eneclus succumbat, à delicijs, & cupidjs tamen abstine: seruet scutica, audiatur disciplina, exerce laboribus: Fames & disciplina & opus seuo. Hoc enim modo exceptus gemet fatigatus, & si dormiendi vel horam indulleris, ila fatiabitur: pauisque mucidi fragmentum faccarum æstimabit: Operatur in disciplina, & querit requiescere. Si quando ob nimias delicias, & tempus otio traductum se tibi præter immorigerum, & traditiones morhatur, & illum nihilominus ferari concedas, laxes frenata libertati, quid sperandum, nisi vt eadem mensura & eius increfant insolentia? Lex manus illius, & querit libertatem. Quando durus illum excipis, fame affligis, fatigas laboribus, nihil præter vnus horæ cogitat refocillationem: at infatigatus, effrenus, otiosus, sibi relictus, quæ sunt, arbitrarjs, eius consilia, nisi qua ratione excusso iugo, libertate potatur.

Num hæc capis, sili mi, querit sapiens? Te igitur compello, qui huic imperas Dominus iumento corporis, caballum illum carnis effrenem ascendisti, mancipium illud concupiscentiæ moderans, quod præter libertatem, cuique ruinam, nihil cogitat, nihil intendit, molitur nihil. Noueris, quanto magis frenata laxaueris, tanto superius recalcitrat, & quò suauioribus demulces blanditijs, eò te calcibus impetet acroribus. Virga vigilet disciplina, ieiunium continetur, effrenem cohibe caballum, laboribus deprime, chamo poruientis maxillas constringe refractarij: hoc namque modo intra terminos continetur: Iugum & lorum, domant collum durum. Iugum graue, collo impositum obstipo, tauri etiam mundi totius durissimi pertinaciam confringit, & lorum strictissimum iumentum maxime ferox continet immotum, & flagrum asperum immorigerum seruum ad obedientie compellit seruitutem: Seruum inelinauit operationes assidue seruo maleuolo torura & compedes, mitte illum in operationem, ne vacet, multam enim malitiam docuit otiositas. In opore constitue eum, se enim condecet illum. Mandite sententia, O Diuini Magister, quam salutarem nobis præsentibus lectionem. Num exoptas, vt illa tua concupiscentia, ille fremitus sensualis conticeat? Vtere flagro, disciplina corpus aiterat, inedia consumat, radula ferrea contegatur. Hoc remedio viri

40 IX. Corpus vt seruu domandum.

virtutibus illustres rebellem sibi carnem subdu-
 derunt. Illo D. Hylarion corpus suum domue-
In vita S. rat, & (teste D. Hieronym.) ad primum corpo-
Hylarionis ris motum inordinatum, ilico loco severus ad-
 flabat, sic illud componebat & in rationis ordi-
 nem redigebat, sic illi affatus: *Ego affell: facia,*
ut non calcetres, nec te hordeo alom, sed palcis fa-
ma te conficiam. Et frigidus vnerabo pondere, per
aitus indagabo Et frigora, ut cibum potius quam
lasciviam cogites. Hoc illorum erat frequens
 D. HIR. monachorum exercitium; ex D. Hieron. qui vt
 Ep. 22. ad carnis reprimere lasciviam, motusque deprava-
 Eustochim. tos, varijs illam mortificationibus extenua-
 Tom. 1. bant: cibum, radices herbasque apponebant in-
 coctas, quas cum festiuis diebus comederent,
 luxuriam arbitrabantur: *Coctum aliquid accepif-*
se, luxuria erat.

X. Singularè censent omnes hoc fuisse benefi-
 D. Tho cium D. Thomæ Aquinai à Deo concessum,
 mas cum à matre frat ribusque castro captivus deti-
 ab An neretur, qui quo iuvenis constantiam labefacta-
 gelis rent, mulierculam intromittunt vt formæ ele-
 cingu- gantia conspicuam, ita machinis ad Venerem
 lo for- compositis impudentem. quæ vt propius ac-
 tius cessit, adolefcentis animum ad lasciviam carnis
 con- que molliem inflexura, cum fugæ nullum
 stringi superesset remedium, arrepto de flammis tito-
 tur in ne, scortum inuasit, in fugam compulsi, vt cali-
 signi da calidis curarentur, & ignis ignem tempera-
 calti- ret optimum huic virio remedium, aut fugere,
 tatis aut fugare meretricem. Demum torus horrore
 contremiscens, quasi qui terribilis euasisset peri-
 cula serpentis, instat feruentis orationi, Deo
 pro obtenta ab hoste sacissimo victoria gratias
 reddit, & ad similia postulat prælia subsidium.
 En duo de colorum vertice descendunt Ange-
 li qui largo iuvenem cingulo ad renes adstrin-
 gunt, dicentes. Ex parte Dei nos ab eo directi,
 te cingulo constringimus castitatis, nunquam
 dissoluendo, quo dicto tam stultè renes com-
 presserunt, vt illi corpus eliserint, tantoque do-
 re dolore affixerint, vt alius exclamaret. At-
 tamen hoc cingulo caro compressa nullos de-
 inceps motus excitant inordinatos, mansitque
 Thomas toto vitæ curriculo carnis à petulan-
 tia liber & quietus. Hoc quippe maxime, con-
 gruum sedandis carnis lascivie remedium for-
 tius corpus constringere, flagris affligere quo
 doleat, ieiunijs, ac cilicis atterere quo conqui-
 escat pro molli culcitra, duris proletere tabu-
 lis, ne inflescat.

XI. Hoc namque modo totaliter sibi corpus sub-
 Petrus egerat nesci temporis piissimus Religiosus

Frazer Petrus de Aleantara læpiss ore Sancti Alca-
 sinæ matris Theresiæ commendatos qui similitudo
 libus corpus suum enutriebat delicijs, crebris corp
 nen pe flagellis ieiunijs, radula scilicet que tet
 reo, frigore indurabat congelatum. Interdum
 frigore, gelu ac nubibus Aquilone condensatis,
 aperta noctibus cubiculi fenestrâ decubabat,
 quod ad corporis mensuram constructum in-
 colebat: cum, verò ferendæ aëris intemperie
 succumberet nec ulterius, extra mortis pericu-
 lum frigora sustineret, fenestram occludebat,
 ac tum corpori: O caro mea (inquit) ne conque-
 raris quod te blandè non excipiam, qui te fe-
 nestra eripio quam claudio, ne frigore conge-
 lata contabescas, & vt à labore conquiescas,
 huic tabulæ subitua parumper dormi fa rigata.
 Hæc optima praxis, famem sicut que sedandis
 concupiscentiæ, vbi verò praxis illa viger, sicut
 in Religionibus, ibi fames illa sentitur tempera-
 ratio: quia verò tu contrariâ incedis via, deli-
 derata ei quælibet indulgens, tanto in te cres-
 cit fames acerbior, quanto satisfactis tuis beni-
 gnior appetibus. Ne speraueris, illis fames non
 extinguitur, nec concupiscentia satiatâ conquie-
 scit, imo fortius reuulsit, vt bene Dominus la-
 sciue locutus animæ: *Postquam formata es, nec*
se es satiatâ.

Adit aliam Caietanus rationem ex D. Tho-
 ma doctissimam: quod peccatum accendat con-
 cupiscentiam. Num te credis, peracta subiti-
 ne satiantium? Motu procul dubio torqueberis
 peccatum, tantam in carne nostra prodeit fa-
 mem, vt appetitus incendatur inuisus, &
 concupiscentiæ flagret desiderijs non tolerandis:
 illo namque iacturam passi sunt gratiæ,
 virtutum, donorumque natura: quales
 non motus in te tor peccata suscitabant con-
 cupiscentiæ: continua ramque peccandi consue-
 tudo necum bona dimittit, quæ virtutibus ac-
 quisitis obtineras, sed habitus generat virtu-
 tibus oppositos. Ad metam perducatur hoc ar-
 gumentum D. Gregor. *Habet spiritus commissum D. Caro*
sibi dominium carnis, si tamen sub Deo recognos-
ust iura legitima seruatur: nam si unitatem con-
temnit, iure Et à sub eam carne pralium suscipit.
Vnde Et ille primus inobediens, mox et peccant,
pudenda contexit: quia enim spiritus contumeliam
Deo intulit, mox contumeliam carnis inuenit, Et ius
carnis subdita amittit, ut in seipso confusio redonda-
ret, etc. Quam hoc sole clarus in tot conspicimus
 Prodigis, quot hac in vbe commoran-
 tur, gratiâ Dei turpioris vitæ rationibus con-
 sumpta,

sumpta, virtutibus exhaustis, dilapidatis partim: vita salutēque abbreviata. Attende num his satiati, num desideris satisfactum: quinimo granioribus stimulis agitantur, adeo miseri, ut sibi non temperent. eo omnis eorum vergat cogitatio, hæc p. imis exoptent votis, horum sit continua sollicitudo. Hinc secundo patet illa veritas tot. es à Christo repetita: sicut non extinguunt huius aquæ putei, sed acius incendunt: *Quæ bibenti ex aqua sitiet iterum.*

tem, de quibus in suis Collationibus Cassianus ut alibi diximus? Horum unum se feruam infelix, tradidit adolefens, dæmoni scilicet, qui ad libidinem excitat, peruersamque voluptatem.

Nota primo: quæ in iusto ordine Christus huius successum narret. Historiæ; primum cuncta dissipauit, nec relicto quoquam vel Medis, deinde seipsum propria voluntate liber, tradidit civi illi senissimo, in vile mancipium; quid boni sperandum, de illo qui ad tantam decidit omnium indigentiam, ut omnia quæ habebat ableguriret, nisi quod tali se subiceret domino factum.

II. Paupertas spiritualis.

§. 16. Adhæsit vni ciuuium. Dilapidans homo virtutes, se totum consecrat diabolo prout Dominus Iob affirmat.

Faciem precedet egestas, q. d. Iob. 41. 13. paupertas, rerumque inop. a præcursor est, qui disponit, & iter applanat, quo diabolus totus, animam ingrediatur, possideatque ut Dominus. Quæ paupertas? Forum, quæ illi pater benignissimus Deus concesserat; dona quæ sunt quæ animam reddunt fecundam, & ita vndequeque communiant, ut non possit, sed nec audeat ad illum intrare diabolus. Talem depingit Spiritus S. donis cælestibus munitam, adeo fortem & inuictam, ut de illa hoc commendat: *Terribilis ut castrorum acies ordinata.* Bonis hæc proeclit, deficit virtus, fortitudo infirmatur, animus languescit, quo minus feroc resistat inimico. Testatur hoc de se David: *Infirmata est in paupertate virtus mea, & omnia ossa mea conturbata sunt.* O noxiā inopiam, hæc viam sternit, portam aperit, ingressum parat diabolo, cuius tollit impedimenta contraria, quæ obstaculum illi dabant.

Terribilis ut castrorum acies ordinata. Bonis hæc proeclit, deficit virtus, fortitudo infirmatur, animus languescit, quo minus feroc resistat inimico. Testatur hoc de se David: Infirmata est in paupertate virtus mea, & omnia ossa mea conturbata sunt.

Adest hominum insaufissimus, in peccatum incidit mortale in regionem longinquā à Deo, quæ est culpæ, peregrinus proficitur: non statim totus diabolo traditur: licet etenim Dei gratiam, virtute quæ perdat principales, aliquid tamen superest illi bonum: quod illud? euoluit rosarium, autit missam, interest concionibus, largitur elemosynam, suam parum perperendit calamitatem, libri p. i. sectioni intendit: non sunt consumpta omnia. Verum dum omnium patitur iacturam, horum omnium ita demidatur exercitus, ut nec rosarii pensum soluat quotidianum, nec solitas obeat stationes, nec ad trutinam vocet conscientiam, nec Dei, nec mortis recordetur cæterisque seignis valedicat exercitiis.

Insistendum est & explicandum id quod Evangelistæ dnm narrant qua Ioannes Baptista, B b b 3

41

I.

Cur Dia-

bolus di-

capit hic

Ep. 146.

ad Dauid.

D. Bern.

lib. 2. de

iniquis.

Adhæsit vni ciuuium regionis illius. Omnis decore, ilico illum cuncti deseruerunt: sunt enim, qui prodigo amictu habuerant, & passerem illum subiectum admittunt, non hoc alia fecerant intentione nisi ut illi plumas extraherent, ut eum implumen notarent, opibusque decidisse terga continuo vertunt, nec vltimum sibi reperit lateralem, nec portam quam ingrederetur apertam; quare hoc capit inops consilium, ut ciuium regionis illius seruis adhæret: *Adhæsit vni ciuuium regionis illius.* Nullum vacat verbum mystico. Graphice describit, (scribente D. Hieronymo,) diabolum, eum regionis peccati ciuem agnominans: ipse quippe in ea moratur velut in ciuitate sibi propria, estque sicut proprius eius Dominus, per obstinationem suam, & nunquam illa egredietur. Homo, quamdiu hic viuut, in regione culpæ moratur ut peregrinus: non enim ille talis homini status est proprius: cum semper habeat mentem & cogitationem, ilam deserendi, ac ab ea discedendi, proinde proprie de prodigo Christus loquitur: *Peregre profectus est, in longe à Deo disita regione peregrinabatur.* Ciuem regionis illius non alium, quam unum ex malignis spiritibus intelligendum puto (ait D. Bernard.) *Quis pro eo quod obstinatione irreparabili peccati, & transierunt in affectum malitia, & nequicia iam non sunt hospites, & aduene, sed quasi ciues, & inhabitatores peccati.* Adhæsit igitur adolefens vni ciuuium regionis illius. Est autem regio illa multus abundans domus, hoc est, diuersis peccatorum generibus, in plures, sunt eiusdem ciues regionis, id est, diaboli, qui singularibus deputantur officiis, ut ad diuersa tentent peccata; quidam ad auariciam, alij ad acediam, ad iram alij, ad gulam alij, alij ad iram, alij ad loquacita-

adulterum Herodem reprehensione corripuerit, ob susceptam in pellicem fratris sui Philip-
 pi uentis uxorem, eorum duo tanummodo
 dicunt, quod: *Ioannes dicebat Herodi: non licet tibi habere uxorem fratris tui.* D. vero Lucas ait:
Herodes cum corripere:ur à Ioanne de Morodiade, & de omnibus malis, &c. Omnia tamen coinci-
 dunt: quod enim illi ut re mundo notissima o-
 mitterent, hoc D. Luc. refert explicitè: uia cum
 quispiã adulteris inquinatur uitoque libidinis
 confurcat, Rex licet sit, noueris illum pone
 consequi: *Omnia mala, furta, latrocinia, oppres-
 siones, scandala &c.* Et hoc de luxuriosis pepo-
 nibus explicat Apostolus: *Qui desperates semetip-
 sos tradiderunt impudicitia in operationem im-
 munditia omnis in auaritia.* Quali saluti celo-
 que dissidentes, præcipites semetipsos tradide-
 runt impudicitia. Miles despondens animo,
 qui nec ab hastis dimerit uulcù, nec glandes ex-
 horret, nec vitã estimat, cum de illa iam plane
 diffidat; omnem paratus expectat euentum.
 Addit, quod: *Tradiderunt se impudicitia, uelut
 seruos Domini: illa qui pe illos dirigit, præci-
 pit, statuit, omneque eorum disponit adione:*
 quidquid illa uoluerit, & faciunt & operibus
 exequuntur: *In auaritia: ut declaret, sicut
 aurio quò plus sunt potes plus stantur aquæ,
 ita libidinosus quò magis luxu desinit, eo pro-
 pensior in mollitiem, prodigamque uenietem in-
 temperantior.* Tum demum pleno Satanã in-
 ulum ingreditur dominus similis illis; de qui-
 bus Apostolus: *Semetipsos tradiderunt impudicitia
 in operationem immunditia omnis: Nec Dei me-
 mor, nec cæli, hinc totus intenus, ut obsequatur
 diabolo, uelut seruus paratissimus.* Ad ipsius uolun-
 tatem, ut cunctis Satanã præceptis uelox obedi-
 at, proinde quotidianum eius est exercitium
 edere, bibere, dormire, voluptatibus indulgere,
 vitam degere muliebrem; fræna laxare nequi-
 tatis, modum nescire temperantia: hoc nauque
 est, illos destinasse ut suarum jactant porcos vo-
 luptatum.
 His optime quadrat quod de filiis Israel tra-
 ditat D. Bernard. in hæc uerba: *Fames cogit Israel
 intrare in Ægyptum, statim reperit ibi nouum Do-
 minum, & de libero seruus efficitur.* &c. *fames
 non panis, sed audienda uerbum Dei compellit
 multos intrare Ægyptum, id est, tenebras, inuolu-
 tur enim tenebris ignorantia, & subiacet domatio
 Pharaonis, id est diaboli, qui est princeps tenebrarum
 &c. sub iugo Pharaonis sunt luxa opera, id est des-
 saluta & sordida. Deest doctrina panis, concio-
 nes omittunt audientis, opera pietatis, co: sel-*

stones, exercitia deuotionis, & sensim lux illis
 obtenebratur, tenebris inuoluuntur, nec cœci
 pendunt quid rerum agant, quid moliantur,
 qua via progrediantur, eo tandem deueniunt ut
 iugo subdantur Pharaonis dæmonis ferui, eius
 tentationibus obsecuti motibus annuentes, ope-
 ribus sordidis solutisque destinati. O te miserum,
 cum patris optimi nunc domo discesseris, ne to-
 tam malis artibus substantiam dissipis, ne con-
 ciones intermittas, nec missa sacrificia negli-
 gas: uitam tuam deplorandam non negligas ex-
 aminare; considera uiam quam incedis præpo-
 steram, & Dei mandatis oppositam, ne ad illum
 deuoluaris statum, ut tam crudeli te submittas
 Domino mancipium.
 Aliud quoque profundissimum Dominus uo-
 luit indicare mysterium notatum à D. Gregor. a Lib.
 a. & post eum à D. Bernard. & Luxuria peccatum
 esse singulare, per quod diabolus ingreditur, & b. Lib.
 animæ se Dominum constituit. Expendit D. modo
 Thom. c. satis conformiter D. Gregor. deo esse
 peccata à per quæ particulariter Diabolus huma-
 na accipit animæ potestatem. Primum in uide: Ser-
 litatis, per hoc capit diabolus principalis partis
 possessionem, nempe intellectus, suæque illum
 totaliter subiecit feruituti. Testatur hoc Apollo-
 lus: *Deus sæculi excauit mentes infidelium, ut Per
 non fulgeat illis illuminatio Euangelij gloria Christi
 fci.* Sic omnes sibi subiecit idololatrias hæreticos: diabolus
 que possidet, in tantum ut omnis priscis illis hæ-
 reat, legamus præcipuos nostri sæculi hære-
 tarchas, præforatos occisosque à diabolo in cui-
 dentissimum signum, quòd eorum perfectum
 cepisset debitum sibi iure dominium. Ita motus
 legitur Oecolampadius, Carolostadius, imo
 & ipse Luthers uide M. Fr. Thom. Malu. Lib. 10.
 Secundum peccatum est luxuria, cui singu-
 lariter hoc attribuitur, quòd exæcet intellectus, cap. 10.
 ut si perus egimus. Hinc exponit D. Gregor. L. 10.
 uerba Domini ad Iob de diabolo sub figura ele-
 phantis: *Sub umbra dormit in secreto calami in Ca-
 locis humenibus.* Occasionem habet quam ma-
 ximam diabolus totum occupandi hominem in Lib.
 luxuriam procliuem ex eo quod Deus, qui spi-
 ritus prædicatur purissimus, à tali singulariter se ex-
 quam longissime subtrahat: illo namque tempo-
 re, quò imtemperata homines libidine luxuque
 exardecebant, in tantum ut dicere uerum fue-
 rit: *Omnis caro corripuerat uiam suam.* Dominus Gen. 6.
 Noe dixit: *Non permanebit spiritus meus in homi-
 ne in æternum: quia caro est.* Multæ sunt hæc uer-
 ba difficultatis quibus inuuit Dominus illos
 non esse de quibus loquebatur, ut in illis suis
 requel.

Luc. 3. 19.

III. Omnia mala ex libidine. Ephes. 4. 19.

2. Tim. 1.

D. Be. Ser. 34. In par.

requisieret spiritus : Quia caro sunt. Creavit
 Deus hominem, sibi locum quietis acceptissimū:
 proinde : *Inspiravit in faciem eius spiraculum vi-*
tae. Sicut autem qui respicit quietem, ita Deus
 hominem creando dicitur de illo: quod *Requie-*
vit die septimo, ab universo opere quod paravit.
 Idcirco creatus est homo Deo in quietem. Illi
 vero de quibus hic sermo, congrua non sunt Deo
 loca quietendi: *Quia caro sunt.* D. Chrysol. sic
 Gen. 6. *hæc verba declarat: Inde vivunt sine ratione, ac se-*
cula sola carnis consistunt.
 Nec hoc te lateat illos esse, de quibus dixe-
 rat: *Videntes filij Dei filias hominum.* D. August. a.
 Rupertus b. Theodoret. c. Cassia. d. D. Cyrill. e. &
 Suidas verbo Seth; docent filias fuisse Seth, quæ
 ut Deum ob vitæ sanctitatem, & virtutem
 litterarum, scientiarumque celestium coluerunt:
 I. I. ut ad inertiam voluptatisque corporis pel-
 luntur, meia caro fuerunt, omnis rationis, cog-
 nitionis & scientiarum expertes: f. *Animalis*
homo non percipit ea, quæ Dei sunt: inquit Apo-
 st. *solus, quia verò Deum non agnouerunt velut*
animata censentur omni privata cogitatione:
Animales spiritum non habentes. In illis non
 permanet Dei Spiritus, qui est: *Spiritus sapien-*
tiæ, & intellectus, consilij &c. Quam procul illi
 ab omni distat scientia, consilio, prudentia, pietate,
 timore Domini, intellectu: Hoc de lubrico ca-
 piamus amore, quod David cecidit: *Supercecidit*
ignis, & non viderunt sol. m. Ignis libidinis, hoc
 enim nomine in sacra pagina dedecoratur: *Ignis*
est omnia eradicans gemina. Quinimo luce
 meridiana, quod ipsa luce clarus meat, cæci
 non vident hi, super quos ignis ille cecidit li-
 bidinis.

§. 17. Specialiter ob vitium libidinis, quosdam possidet diabolus, ut patet in quibusdam ca- fibus.

Circa historiam illam seu miraculū, quod enarrant Evangelistæ de demoniaco à daemone legione possesso: qui dum eis Dominus excelsū præcipit, ut se de regione illa propelli auderēt, graviter insisterunt, ut in porcos illi daretur licentia, qui ad duo millia pascabantur, quibus hoc Christus indulsit. D. Aug. & D. Pet. Chrysol. duo aduertunt. Primum: cur daemones facultatem petierint introeundi in porcos animalia sordida, fætida: cum enim sint hinc superbißimi, ratio suadebat, ut subiecta postularent emissa iora. Secundum: cur illis, hoc

Christus permisit: cum prius diabolo postula- ta cuncta denegasset, scilicet, ut lapides in panes transubstantiaret, de pinnaculo templi se præcipitem daret, &c.

Primo respondent, vnumquodque appetere sibi simile. Est autem diabolus, spiritus immundus, grauelens, sordidus: sic enim Deus nominat dicitur ore Zacharia: *Auferam spiritum immundum de immunda terra.* Christus item diabolo præcipiens homi- nis corpus possidenti, sic eum compellat: *Im- munde spiritus exi ab eo.* & alio loco: *Cum immunde spiritus exierit ab homine.* Sordes igitur appetit & immunditiã: *Vide ubi Satanas sedem desi- derat collocare* (notat D. Pet. Chrysol.) *Habitacula sordida, & immunda perquirit, sordibus delectatur.* Sordes & immunditiã in peccato libidinis plenissimè dominantur, quod communi vocabulo D. Paulus immunditiã appellat. Vbi tales igitur inveniuntur locus ille est quietis, quem appetit quo delectatur quiescitque diabolus: *Dimisit daemones ire in porcos,* inquit D. August. *Ut ostenderet diabolum in eis dominari, qui vitam porcorum gerunt.* Secundo respondent, Christum veniam concessisse daemones, ut in porcis dominarentur, quo significaret daemones facultate prædictæ participari, ut immundos, carnales, libidinofolique possideant, & similis simili conueniat, immundus immundo, sordido sordidus.

Quinimo & hoc David indicavit, dum decla- rat quàm strictè à daemone possideretur eo tem- pore quo adulterio cū Bethsabee sordidus per- fenerat, agnque Deo gratias, quod eum à tam dura savißimi hostis seruitute liberasset: *Eruißi animam meam ex inferno inferiori.* Apud Hebræos verò *Seol*, sapis infernum significat damnatorum: *Dilatauit infernus animam suam,* inquit Isa. dum de inferno loquitur, ubi damnati sempiternum cruciantur. Similiter in Deuteronomio de eodè locutus Moyses, ait: *Ardebit usque ad infernum nonissima.* Nec multum à vero aberra- uerit ille, qui molles illos & euratos inter cõdumatos annuerat: peccatum enim luxuria tum difficilis est emendationis, ut quandã cum obliuione damnatorum similitudinem habere videatur. Nusquam tanto suos possidet diabolus dominio, atque in inferno: nullus enim se eius potest erueri seruituti, nec animã eius facibus liberare, ne in æternum ab illo torqueatur. Hanc igitur sortem suam finistram perpendens David, adulterio Bethsabee conquinatus, cū per illud animã suã efferet à diabolo perfecto iure possideri, eo modo quo is possidet in inferno eundem

I.

Diabolus
 Marc. 5.8
 Matt. ca.
 12.43
 D. Aug.

II.

Quis
 sit in-
 fernus
 infe-
 rior.
 Pf. 85.
 13.
 Isai. 5.
 24
 Deut.
 32.22.

condemnatos, ob difficultatem non vulgarem, quia se ne resurgeret præpediri sentietat, Deo laudes ob tantum receptum beneficium, cecidit, quod animam suam dæmonis erexit domino: *Eruisti animam meam ex inferno inferiori.* Ex inferno, non quod ad æternos damnatus esset cruciatus: sed quia diabolus eum sibi iam subiugauerat iure adulterij, quo pressus domino, se ex parte sortem illam damnatorum pati cognoſcebat: quia peccato libidinis diabolus iure possidet homines strictiori. Subiungam & D. Paulum, qui valde sapienter hominem effeminatum & adulterum, diaboli tradidit potestati.

L. de dimi temp. c. 6.
III. Diabolus in libidinosos habet potestatem, ut variis partet exemplis.

Memoratu dignissimas de hoc legimus historias, D. Prosper Episcopus Aquitanæ D. Augustini tempellate auctor celebratissimus, refert lo Carthagine vidisse puellam genere Arabem, habitu religioso indutam: hæc die quadam imaginem offendit Veneris satis inhonestam, qua viâ cogitationibus turbatur illicitis, nec mitens, tales quippe, nulla etiam oblata occasione mentem inquietant, quanto magis illis obiectis ad venerem incentiuis, quocirca flammis omnes iudico esse concremandas. His illa consentit, ac turpioribus volens delectatur imaginationibus; quo *Domicilium se diabolo præstitit*, inquit Auctor: nec mora, subintrat diabolus; occupat & corpus & animam, ut sibi debitam: quam miro quodam modo diuiniis aluit, quem idem commemorat Auctor, & nos alibi narrauimus.

L. 1. Dial. cap. 9.
II. Hoc excedit quod D. narrat Gregorius contigisse in Tolcania, mulieri nobiliori iunctæque matrimonio. Inuitata fuerat, ut postmodum dedicationi interesset Ecclesiæ D. Sebastiano Martyri inuidiosissimo consecrata; ut in illam præfati martyris reliquiæ debito honore collocarentur. Eadem nocte sensuali commota appetitu, voluit ut eam maritus agnosceret. Sequenti verò luce, ad prædictam reuinit venire Ecclesiã: se namque minus dispositam ob præhabitam copulam esse iudicabat. At pudore perterrita hominumque oblocutiones extimescens, comite socru conuenit ad Ecclesiã: *Mox ut reliquiæ beati Sebastiani martyris oratorium ingressæ sunt, eam malignus spiritus arripuit, & eorum omni populo vexare cepit, &c.* Casu adeo deplorando, ut vno ingresso confestim integra legio eam inuaderet, id est sex millia sexcenti, sexaginta sex. Mirabile dictu: cum eum ex se sit actus ille licitus, cum proprium agnosceret maritum: tali tamen Domino tradebatur crucianda; quod fortè ob mox dicendas conti-

D. GREG.

git rationes. Sed quid dicendum de peccata adulterij stupri, sacrilegij? Talia quænt subiecta diabolus, & his delectatur, sordidus habitaculis, sicut ex opposito nullis suauis cohabitant aut delectantur Angeli, quam purissimis virginitatibus, vide & ipsa virginitas: *Socia dicitur Angelorum.* Estque familiare hoc D. Hiero. & D. Augustinæ. *oma: In carne prater carnem vivere, Angelicam est.* Et vix aliquid notu, quod præter mentis corporisque puritatem, magis dæmones exhortescant.

Factum narrat obstupendum Cassian quem librum ut spirituales referunt documentis S. P. N. Dominicus secum conferte conſueerat. Dæmoniacum adduxerunt Abbati Ioanni viro vtiq; virtutum insignis clarissimo: qui quantumlibet dæmonem eijete conaretur, frustra tamen desudabat. Eo superuenit eadem hora æcularis operarius vxoratus de opere domum regrediens, & ecce continuo ad eius præsentiam multo fremens vlulatu excellit diabolus, exclamans: *Ultra hic non possum demorari.* Non minimum miratur Abbas, & seortum deductum à turba agricolam interrogat: de vitæ moribus, de pietatis exercitiis. Reuinit vir humilis pietatis aperire secretum, hoc autem tantum aliterens, se ingratum Deo peccatorem. Verget Abbas Ioannes non rem defera veritati: simpliciter igitur respondit hoc sibi in more positum, priusquam ad opus pergeret matutinum, Ecclesiã adire, Deique postulare subhãm, quo cor fortatus illo de in peccatum minime laboretur: labore verò diuino absoluto, repetere Ecclesiã, & de commissis rogare remissionem decimas & primitias fideliter soluere, prudenter aduigilare, ne cui molestiam adferret aut verbo contristaret, si quando per alienos agros grateretur bonum ori fidei illam appendebat. *His auditis Abbas pius & prudens licet illa in viro operario multa esse iudicaret, tanto tamen effectu censebat esse minora & miraculo inferiora.* Denno inflat vehementius Abbas, vitæ suæ referat verax actones. Tum demum omnem confessus est veritatem; fateor iunctus sum ex parentum obedientia matrimonio, verum tamen virgo: quia voto me castitatis obstrinxi, vnde cum vxore, velut cum sorore tractam seruo virginitatem, iam annis vndecim impollutus. Modo, respicit Abbas miraculi non miror effectum: nihil etenim sic horret diabolus ac corporis mentisque virginitatem, sicut nec illi maiorem dat potestatem, nec locum aperit ampliozem, ut hominem arripiat, quam car-

his spurcitia, fordidaque luxuria.

Præfatas ut præclaras appiolo historias, at nulla materia nostræ congruentior, quam ea, quam proponit Spiritus S. de iuvene Tobia. Hunc Raphael Angelus via perpetuus comes sed larvatus ad coniugium cum Sara virgine ut nobilissima, ita pudicissima adhortatur quæ septem prius viris data fuerat in vxorem, atamen cum nullo illorum consummatum scimus esse matrimonium. mox enim ut ad illam accedebant, illos omnes successivè diabolus prælocavit: quare Angelo Tobias: *Audis quia tradita est septem viris, & mortui sunt: sed & hoc audiui, quia demonum decitit illos. quomodo ergo illam ego in vxorem ducam? Tuam Angelus Tobias vilissimam prælegit admonitionem, & in illo omnibus, nec incongruum foret illam perpetuâ servare memoria, cum & ipse Angelus attentionem lectioni postularit: *Audi me. Et ostendam tibi, qui sunt, quibus transire possit: demonium. Hi namque qui coniugium ita suscipiunt, ut Deum à se, & à sua mente excludant, & sua ita vincunt libidini, sicut equus & mulus, quibus non intellectus, habet demonium potestatem super eos. Bone Deus, ex se matrimonium sanctum, Dei institutione consecratum. Honorabile coniugium. Actus matrimonij sine peccato licitus: *Thorax immaculatus*, asserit Apostolus; quod cum ita sit, qui tamen eo suscipiunt animo matrimonium, ut suis solummodo vacem delicijs: *Habet demonium potestatem super eos.* Quid non eis timendum, qui stupris, adulterijs, scortationibus, incestibus, alijsque incessanter vacant voluptatibus à Deo prohibitis, sicut equus & mulus insipienter? Attende, precor, exequande, cœcutiens: *Sicut equus & mulus in ades proptians impudice, ne te malus arripit diabolus; cui te servum venundas, cave ne subito te suffocet, perdatque luxuriosum.* Tu verò, cuius hæc præmia sunt desideria, tuis cum amasia vacante delicijs, quinimo & honorem puella deprædanti in tantamque matrimonio, dedecorare tibi prospice, diabolus adfert, verere ne te in insulas abripiat; ut illi Syn phronio Romæ præfecti filio contigisse probe novimus: hic etenim suis attractus voluptatibus, purissimam aggredi non est veritas Agnetem virginem (referente D. Amb.) quem diabolus oppressit inopinatum: accedent potio patri, & ob illij necem graviter apud castissimam virginem expositulanti, respondit: *Non ego filium tuum occidi: ille, cuius voluntatem perficere volebas, in eum potestatem accepit.* Cave mortalium stultissime, tuæ sectator impurissima libidinis, ne totum te rapiat Satan, disperdat, au-**

mam detradat inferno, corpus autem eyciat veribus alimentum.

§. 18. Adhæsit. Adeo firmiter adhæret diabolo luxuriosus, ut nec flagris eum domo sua eliminet; quo diabolus intumescit.

Aliud quoque subintelligit Christus hoc verbo (*Adhæsi illi*) mysterium. O infamem, qui patri benignissimo terga vertis, domum deseris rebus omnibus instructissimam, illustrissimam societatem, mentem opulentissimam, sic ut te nec lacrymæ, nec preces, nec promissa teneant vel pateria, nec honoris gradus quod domi gloriabaris, nec amoris blandimenta, cohibeant petulantem: ipse tibi domum eligas tyranni, quo nullus ferocior, inhumanior nullus, Schyza barbarus, cui adhæcisti, ut sis illi servus perpetuus, licet te ad vilissimum omnium eijerit officium, ut subulcus deleratis; tam constanti verò mente adhæret illi marcipium; ut nulla possit ab eo diuelli ratione, nec verberibus, nec ignominijs, nec ciborum subtrahione, ad reditum compelli fatigatus. Quam bellè nostrates exprimit discolors.

Mum videbis, quam stringat hoc vitio fortiter diabolus, opibus exhaustis, sanitate consumpta, crancis putrescentibus, corrosa gutture: oris graveolentia putidam, in honorum exauctoratum: & tanta licet eum diabolus immanitate contondat, ita tamen constanti eius in obsequio perseverat, ut non sit qui abigat laborum, verberumque tediosum: *Adhæsit uni cuium.* De hoc inter cætera sibi diabolus applaudit, superbusque gloriatur, ut se Deo comparem esse grauletur, de attenta nempe fidelitate, qua illi serviunt miseri peccatores, quæ imitetur eorum fidelitatem, quos Deus inter sibi fidelissimos reputat servos, eosque constantissimos. De hoc maxime Deus in servis suis gloriatur, quod in eius verba iurent, illi tam pertinaciter adhæreant, ut nihil sit quod illos à suo valeat amovere famulatu. Sanctorum ad Dei accessus obsequium eodem declaratur verbo: *Adhæsit. Mibi adhære Deo bonum est: fatebatur Psal. 73.* Psalmista. Deus autem ut Patriarcharum constantem declararet in suo famulatu voluntatem, de illis hoc testatur: *Adhæserunt mihi*, pro ut ipse per Hieremiam explanat suballegoria lumbaris, quod hominis aharet corpori fortis constructi: *Sicut adhæret lumbare ad lumbos viri &c. De*

41-23

I. Adhæret diabolo libidinosus.

Psalmista. Deus autem ut Patriarcharum constantem declararet in suo famulatu voluntatem,

Hieron. Sopi. de Lumbis, Tom. II.

C c c Sanctes

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hierem. cap. 13. 11. Psal. 24. 25.
 Sanctis similiter ait ore Dauidico: *Innocentes & velis adhaerere mihi. Qui loquenti modus familiaris est S. Scripturae. At quam fideliter adhaerunt? Ut licet illos, secundum hominem, Deus excipiat a peremere, flagris ardeat, enecet fame, paupere tate deprimat, cladibus affligat; superant tamen omnia, nec a Dei voluntate, eiusque seruitio ac chantate sepeandi, his omnibus fructiores,*

Ia D. Paulus ex illi constantem in Dei charitate & famulatu suam probabat voluntatem quod in se totum provocaret mundum, omnem eius potentiam, imo ipsos Angelos ac demones, calamitates omnes, omnes ad mortem vsque persecuciones. Quis nos separabit a charitate Christi? tribulatio, an angustia &c. Certus san, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum &c. poterit nos separare a charitate Dei. O Dei vas electum ad Domini tui gloriam, quam illum tua fidelitate glorificas? Ideo qui Paulum eligit sibi in honorem hoc de illo fert testimonium: Vas electissimum est mihi iste. Hoc suo maxime Deus consulit honori. In illum finem collimabat illud cum Abraham stragem dum ab illo parente, filium sibi poposcit immolandum, vt autem Abraham stringit gladium, & ictum in caput librat innocentis, manum Deus ab opere reuocat percutientis. Quid his Domine mi intendis? Non filij vitam sed vt totus testetur orbis, qua mihi pater Abraham seruiat promptitudine, vt eum nec proprij filij immolatio a meo queat dimouere famulatu: Non peperisti filio tuo vnguento propter me. Hinc tua constans immobilis cunctis innotescit mihi seruita fidelita.

Rom 8. 11. Seruoru Dei probatur fidelitas. Act. 9. 15.

In eundem scopum tendebat ille cum Iobo tractatus, coram Domino adstat diabolus: cui Dominus. Vnde venit proditor. Ex aedibus meis Domine, mundo scilicet; totus hic meus est, omnes solus homines possideo, omnes mihi serui fidelissimi: Circuiti terram & perambulasti eam. Siccine mea? ax? omnes tuae parati voluntati. Habeo & mihi Iob seruum inconcussa fidelitatis virum. O Domine, replicat diabolus, talis nequaquam est, qualem tibi argogas; nunquam illum rei familiaris iactura, examinasti. Quid effert quod tibi seruiat, quem tantis tibi deinceis blandimentis? Impertis illi facultates, filios, sanitatem. Ne precor illum inter fidelissimos adscribe, quem his prius non tenueris argumentis. Petitis animo: vigeat flagrum, opes dissipentur, domus corruat, emo-

Gen. 22. 16.

Iob 1. 7.

riantur, filij, sanitas languescat, in sterquilino lepra percussus, & putredine fedeat circumfusus. Domine, taline seruum & scriptis immanitate? Vide ne defecerit. Abiit omnino, probatissimus est mihi; & his eius clarius patebit sole fidelitas. Nec nane fallaxque testimonium: ingruunt turmatum in Dei seruum, dolores, iactura, clades &c. & totus putredine compositus vocem altius extollit: Etiam si occiderit me, in ipso sperabo. Non me Deus a se, non a suo repellat obsequio, nec eius deleram domum, licet occidat: Iustificacionem meam quam capi tenere, non desiram. Fateor, Domine, inquit diabolus, de hoc te posse seruo gloriari. Inuidet diabolus Deum talibus honorari: vt enim aduerbit, quanta Deo ex illo Abraham facinore gloria, quantus honor accreuerit, quod ei vnguentum paratus fuisset filium immolare, miriadas sibi cociliauit serutorum, qui sibi filios & filias immolarent, qui non solum ferendi gestu desisterent, vt Abraham, sed repleta sanguinem fundere filiorum, necique traderent charissima pigora, hoc namque praeteritis in sui gloriam molitur diabolus, estque illud quod Deo maxime foret lectum, quare vt de grauisima sit illata ignominia conuertitur dicens? Immolauerunt filios, & filias quas demones. Vnum habuit Deus sibi fidelem amicum Abraham, multos autem diabolus, vt in eo Deo palmam praeripere videretur. Vt enim superbus videtur, hanc Iob constantiam diuinae fauere existimationi, cui licet bona, greges, armenta, filios, seruos, sanitateque abstulisset, nihil horum valuerit Iob a diuino separare famulatu; congregat sibi seruos, (quos ego diaboli voco Iob s.) innumerabiles quos sibi subiungat, velut hunc prodigum, direptis opibus, honore, nomine, salute, putredine, vermibusque toto corpore prosterentibus, quos tamen possibile non sit diaboli domo exturbate fatigatos, aut ab illo separe tardiosos, aut alio diuertere peruenientes.

Exemplum ab altero sumito, qui diaboli Iob, verberibus pugnisque contusus, opibus exutus, priuatus sanitate, in sterquilinum putidus ad spectaculum eiectus: adhuc dicit: Etiam si occiderit me; manu mittere scortum, impossibile, licet occidat me, delicijs renuntiare non valeo, licet ob i las fiam vermium, scordiumque congeries; & licet eum diabolus habeat adeo miserum, vilem, & abiectum, vt eum ad porcorum curam subulcum eiciat, adharet illi tamen fidelissimus: Misit illum in vilam suam, vt pasceret porcos, & inspicbat sa-

curari de siliquis, quæ porci manducabant, & nemo illi dabit. Quid hoc, tam vile prodigo commendas officium? Illum creas ô proditor, porcarium? Tanta maceras fame, ut illi porcorum deieper siliquis? Attende, iuuenem esse patre natum perillustri, inter puputam, byssum, vnguenta, electuaria deliciaque enurritum, & mox ut se ad tam abiectam viderat dānari seruitutem, te deserto, quæret qui nullus excipiat, traçet honestis, nutritaque deliciais. O quam tuto quosdam diabolus sibi seruos possidet adeo eius addictos obsequio, vt eum sint nunquam relictori, quantumlibet inmaniter crudeliterque illos excipiat: subilcos infamet, inedia consumat, exuat indusio. Non discedent semper parati seruire contumaces.

Abissi. O. Irachitas infelices, celestis patris filios, quos sibi tales elegit: *Primogenitus meus* *Israh.* Aegypti namque incolæ, ac idem Pharaonis subiecti seruituti, tam durâ licet premeret illos afflictione, tantisque ad extrema fatigaret laboribus, ne cogitatio q. idem illis occurrit, vt egrediantur, se tam iniuste cripiant seruituti, & in sibi debitam asserant libertatem; quinimo tam inuicti. confracti domino, cepis, alijs, carnisque ollis delectantur. Seder animo Pharaonis impio, tam continua Dei populum afflictione fatigare, vt ne q. idem momentum ad quietem largiatur, vnde hoc illis imponit oneris, vt operibus luti sordidissimis nec minus durissimis distendantur, lateres figuli componant, omnes edificandis ciuitatibus Ramesses & Phithom occupentur, ne verò ad momentum quiescereut, præfectos statum operum omni exutos humanitate, tigre crudeliores, qui miseris pestum imponunt laterum quotidianum, viribus humanis impossibile, nec vel vnum de numero detrahentes: qui scorticis, flagris, & hispidis spinarum virgis, statutum non implentes nunquam excruciant. Hos S. pagina dicit *Præfectos Operum*, & Philo: *Excutores imperiosos*. Notat autem Moyses, quod crescente laterum numero, pensioque in dies ingravescente, paleas operi lex negaret: sed aho mitteret colligendas: *Non ad vobis paleas, sic & colligite, sicubi inuenire poteritis.* Opinatur aliqui paleas: hæc intelligi, quæ miscendo luto sunt necessaria. D. autem Bernardus, paleas capit quibus lateres, in fornace coadurantur. Afflictos Irachitas considerant D. Augustinus & D. Bernardus: *Intendes operibus, a. ira luti & lateris.* Quam solliciti, quam anxij, quaqueuerum paleas colligunt, quibus lutum, lateresque componant. O Irachitas ipsa clade

miseriores! O filios illustrissimo ac nobilissimo illo parte Abraham, ad se ipso Deo progenitos, (amabo) vos ad tam vile, ser iūmque damnauit officium? quis ad illum statum deiecit miserandum? filij, quos Deus patrum veltrotrum, nomine siliacum suorum dignatus est honorare: ad quam autem vos intueor abiectos seruitutem, cui distentis officio, ab illo vtique rege, cui vos ipsos in seruos tradidistis: semper lutum calcatis, semper paleas vagi conquiritis, & quis, precer, tanti laboris finis, quæ regis intentio? Ramesses & Phithom edificare ciuitates: Vos ipsos hic intuemini descriptos, vos enim alloquuntur ô filij prodigi. D. Augustinus & D. Bernardus, qui vos ipsos huic tyranno crudelique domino tradidistis, qui vobis hoc imponit officij, vt sordidis & grauoleuis operibus luti carnalium operum distendantur: *Rex Aegypti* inquit D. Augustinus. *Ipsa diabolus te cogit ad opera, non insuit sed iniquitatis seruus &c. ad opera terrena & luxuriosa cogit.* Sub iugo Pharaonis (inquit D. Bernardus) *hinc luti opera, id est, dissoluta & sordida.* Hoc autem vehementer hic importunum: cum enim ad talia opera, paleæ requirantur, nec illæ tibi dentur, sed ad eas tu ipse conquirendas obligeris, ne vel denarium à diabolo tibi dandum speraueris, vt puellam ad inhonestâ compellas, nec opes, vt famulam contumpas, nec sanctatem qua tota nocte vt vespertilio circumuageris, aut vaces rapinis: tu tibi illas necesse est, acquiras: Attende quo illi labore paleas colligunt ad opera sua terrena & sordida: quot autem hypothecas, quot vltra, quot cambia & recambia, vt prædiximus, & omnia in obsequium Pharaonis infernalis, & hæc ex illis extruuntur: rbes scilicet Phithom & Ramesses. O potentissime Deus quam oppositè nobis ea describis, quæ detrius illis eueniant libidinosis. *Ramesses* ex sententia Origenis, significat: *Gemma: io tinea*, id est vt reor, semen, seu radix tinea & putredinis. Rupertus ipsam vult significare ineam. *Phithom* aut idem significat: *os Abissi*: En scotator, quid ex illo tua libidinis extrahatur, com: or: onem tinea, vermes toto corpore diffuentes, dolores qui tibi medullas rodant ossium, velut tinea; En calamistrare gaueo latissimum tibi os aperis abyssi, quæ tuam tibi deglariat salutem, opes, honorem, vitam, animam: omnium, etenim horum sulis infame naufragium, omnia libido dissipat inextremabilis; nihilominus ita, Pharaonis diabolici malefide adhaeres constanter obsequio: vt parieti loquatur, qui discessum sua eat.

V. Talis est & quidè maier sub diabolo. D. Av. Ser. 84. de tēp. To. 11. D. Br. D. Av. D. Br.

ingi gratissimi excussione, & tam molestæ caræque seruitutis libertatem: *Adhæsi uni cuius.* Talis Domini seruitio conglutinati persistunt, licet tam multis, ac grauibus iacturis, cladibusque fatigati.

§. 19. *Misit in villam. Regna, qua promittebat diabolus in suilia enanescent, & cauienam famem, quibus, qui illi seruit, mulciatur.*

47. **C**ohabitauit igitur cini illi detestissimo, At quo quiescit palatio? Hæc sordidissima, ubi nefrendes pascuntur: eo prodigum misit, ut subilecum ageret, fameque citius deficeret, cum ei diuinam non assignaret rationem, aut mensurale salarium. *Misit eum in villam suam, ut pasceret porcos, & cupiebat &c.* O foedifrago, quæro, ubi nunc grande loqui, ampullata promissila, Christo perierata dum omnem mundi gloriam assumptæ demonstrasti, tua esse omnia iactitans, reges ac possessores fore omnium tibi pollicebaris seruientes: *Offendit illi omnia regna mundi, gloriam eorum, & dixit, hæc omnia tibi dabo.* Ita hæc tua sunt regna, suilia porcorum, scætores, putredines, hæ tuæ gloriæ, subulos create, hæ tuæ facultates, domusque abundantia, dira fidelissimos fame seruis enecatæ.

Meminisse te velim (inquit D. Petr. Chrysol.) eorumque nobis referunt Evangelistæ, de miserimo, nempe, illo cuius corpus integra æmonum legio pefederat, id est sex milia, sexcenti, sexaginta sex, cuius dolendam sortem singulari stylo denotat D. Mar. cui Cacadæmones locum assignarant habitandi, detinuerant in mortuorum sepulchris, ad cadavera graue olenta, pulitæque detulerant: *Domicilium habebat in monumentis.* Num igitur integra dæmonum legio alteri loco illum non poterat deputare commodiori? Quem locum, arbitraris, esse designandum ab eo qui mortuus est, vermis, & putredo; nisi monumenta mortuorum? *Eccæ qui honores omnes regni promittebat, & gloria, habitare fasdas sordidissimas corruptiones cadaverum reperitur in tumulis.* Sic sic iste decipit, cum promittit. Quam congruè de illo lob: *Prædixit dæm pollicetur socijs, & oculi filiorum eius deficiunt.* De quibus in tractatibus nostris fusiusegimus, ei valde convenienter, quod ibidem exposuimus, nempe, quod sordidus ille cuius, virque cumini scætor, adeo sit auarus, ut licet aliud nihil inloret, quam

D. PET. CHRYSO. Serm. 17. *Quæst. 4. 8. Marc. 5. 3. I. Diabolus in promittendo multus, & putredo; nisi monumenta mortuorum? Eccæ qui honores omnes regni promittebat, & gloria, habitare fasdas sordidissimas corruptiones cadaverum reperitur in tumulis. Sic sic iste decipit, cum promittit. Quam congruè de illo lob: Prædixit dæm pollicetur socijs, & oculi filiorum eius deficiunt. De quibus in tractatibus nostris fusiusegimus, ei valde convenienter, quod ibidem exposuimus, nempe, quod sordidus ille cuius, virque cumini scætor, adeo sit auarus, ut licet aliud nihil inloret, quam*

promissâ & repromissâ, rerum omnium adeo indigus reperiret, ut, quando ad rem veritatur, nihil quod det, hæbeat, nisi penas, labores, ignominias, miserias, putredinem.

Perpente, quid cum illis agit sibi subditi, quos ad suilia detrudis, te in adulterium, abum ad concubinarum, illum ad lupanar, ut eorum sit hæc tota sollicitudo, porcos pascere, sensus suos, his neruis omnibus intendunt edere, bibere, ludere, iocari, odoribus recreari, multis, delicijs inhaerere, nihilominus fame deficiunt, non illis postulata concedit, nec promissa seruat foedifragus. Tu veta loquere, num vnaquam tantos tibi largitus est nummos, quot poposcisti tibi verò tot delicijs, nullo tuo impendio, concessit quot desiderasti? Continua fame languescunt, confusi, nec quidquam illis diabolus largitur, nisi quod suis ipsi laboribus lucrantur, & si quas quas colligere valeant, sed non nisi periculo moliarum, morsuumque porcorum; Absit ut diabolus tibi plus aliquid liberalis largiatur, quam tua tibi valeas opera congregare: non tibi pellicis dabit amplexum, nisi tuis illum impensis procuraueris, mille periculis, anxia sollicitudine, tuis facultatibus, indultia, pro ut Domnica prima declarauimus.

Notat autem Caietan. quàm concinne Christus prodigi describat calamitosam sortem, quæ fame languesceret, tam auaro subditus Domino, qui cum cibum famelicus optaret: *Nemo illi dabit.* Ne diabolum crediditis benigniorem diuitem epulone, qui mendicem cernens fame perire Lazarum ad domus suæ ianuam prostratum, nec micam illi panis indulsit, nec eius quispiam famulorum: *Nemo illi dabit.* Diabolus, mox ut aliquem sibi peccato subiecit, ipse conatur ut quæ desiderat, non obtineat, ipse obicem ponit sola enim spe nutriens, quæ quærit, obtinendi. Primum quia versipellis est, astutus, ut qui nouerit, quàm primum quis optatis potius esset delicijs, ilico eorum nolere inanitatem, ac fallacitatem: ut Amnoni contigit, cum Thamar sororem scædè violasset.

Refert D. Augustin. quod Monica mater sua, ex desiderio, [quo Augustini optabat conuer. D. Augustin. honem, Episcopum à magna sanctitate com. Lib. 1. mendatum instanter rogauerit], ut illi emittimode suaderet libros de manibus proijceret. *Mat. 23. nichzorum, qui filij erroribus scætebant. Cui via pijssimus: Sine illum, & tantum roga Deum pro te.*

Nam illud igitur optatum consilium? Sanè optatum: illi namque libri quibus intensus occupatur, tætereos, tot docent ineprias, ut Ipse legendo reperiat, quis ille sit error, & quanta im- peria. Testatur autem quod ex propria loquebatur Episcopus experientia. Hoc namque modò fabulas detexerat hæreticorum: nec inane consilium: hoc namque pte cæteris D. impulit Augustinum, ut eorum libros exeatet, quod nec- dum in illis quæ conceperat, non inveniret, & illis Manichæi contineri iuraverant: sed & ipsi, ut primum cõtenta pervoluit, illi fraudes aperuerunt, & hæreticum commenta sole clariùs expo- fuerunt. Non vult oculos tibi diabolus aperiri, proinde tuas perfectè non optat impleri voluptates: si vero hoc tribuat non nisi timide & futu- ræ hoc peragat, vel ne vanaquam obtineas, inter- ponit oblatulum.

tem delapsuram, ut tandem ad subleci devolvaris officium, hoc tui futurum munus, hædos pas- cere, animalia lasciva, id est appetitus tuos in- orinatos, lascivos motus, carnalia desideria: *Vasce hædos tuos*, in idem coincidit, ac pascere porcos. O lachrimis plangendam calamitatem! Princeps formosissima pascit porcos?

At exploratè hoc tibi declaro: gravior te manent infortunia, & in tantam decides miseria- rum, rerumque inopiam, ut nec parem cum porcis sorem obtineas, Hoc illis significat ver- bis (testatur D. Bernard.) *Abi post vestigia gre- gum*: Illos insequeris, non assequeris. O scirem sinistram! *Miserabiliter prorsus, non saltem in- ter greges remanere permittitur, sed post abire iu- beatur.* Integre deliciarum siliquis animalia satian- tur, in edendo, bibendo, actibus libidinosis: hæc sunt animalium gregumque deliciae, quibus eorum ad saturitatem venter adimpletur: Non porcos impedit, aut retrahit inferni timor, non petcellit discrimen infamiae (hæc etenim in illis locum non obtinent) nec sanitatis iactura, his etenim ipsa conservatur. Hæc plangendus non est affectus adolescens. Noltraes inspicie gan- cones: quales vivunt? Delicias cernunt, toris illas optant præcordijs, nec tamen illis perfectè gaudere permittitur: vel occasio deest, aut crum- ena vacua, vel impedit aduersa valetudo: vel timor, aut discrimen, cum omnia per nuntios, omnia furtive, omnia clandestinè fieri oporteat. Num fortè tam asperso deliciaj fruuntur anima- hæ cordolio? Tempus tibi propono: in ipso nam- que vite statu quem elegisti cui adhaesisti, eò tua non ascendit fortuna dixerò veris infortunium, ut pleno pectore tuis yaces voluptatibus, ut te nec timor angustet, nec capitis animæque dis- crimine perterreat, pro ut his liberè ipsa vacent animalia, ipsi porci.

III. Libidino- sis nec ut animalia suis fru- tur volu- pratribus.

D. BERN. Serm. 19. in Can.

47. Ratio. Secundum, nostris invidet diabolus voluptati- bus; ne vero tibi persuaseris, quod eas tibi tri- buet ultionis, si quomodo te possit illis negatis apud se captivum detinere, semper autem promissis aler, & desiderijs, nec eorum dabit ipse complementum. Tales norat D. Paulus quosdam mulierculas, de quibus sic ait: *Quæ dicuntur varijs desiderijs*, optare semper, semper anhelare, obtinere nunquã, nunquã latari. Semper optabat hic prodigus, semper anhelabat, extremã pressus inopiã: *Et nemo illi dabat.* Ex hoc in aliam eam- que grauiorem devolutus est acerbiter, quod ipsi porci quibus abunde de siliquis Dominus prouidebat, magna ad libitum ipsi vescebantur satiatã voluptate, ipsi vero nequaquam donarentur. sed eas tantummodo cernebat, optabat, suspirabat; az eorum hæc spes delusit hiantem: *Cupiebant scruari de siliquis, quas porci manducabant, & nemo illi dabat.*

En tibi opere completum altissimum illud my- sticium, à D. Bernard. & ante illum à D. Ambros. expositum ad illa verba sponsi ad sponsam, obicura quidem sed plena sacramentis: *Si ignoras te, o pulcherrima inter mulieres egredere.* *Abi post vestigia gregum, & pasce hædos tuos.* Animam alloquitur omnium creaturarum sub sole nobilif- simam, vt pote Dei filiam, ad eius imaginem ac similitudinem generatam. O anima formosissima cunctis inuandã creaturis dignitate præstantior, si stemmatis tui præclarissimi ignores originem: *Signores te, & nec generis tui attendens primordia, paternã discedere festines domo; terga verte- re, in regionem culpæ longinquam transmi- gres; curre, ut animo lubet: Egredere: at hoc tibi sit exploratum, in adeo deplorandam te for-*

Hæc perpendit D. P. Chrysol. & altius in- D. P. CHRY- clamat: *Quam crudele ministerium: quia neque conuulit porci, qui vivit porci. Miser cui porco. rum deficiit es esurit saginam: Miser qui saginam. Serm. 1. tus cupit tibi, nec imperat qualitatem.* O misere- rum crudelemque casum, ut eodem non veica- tur lentre, nec inane suum impleat ven- trem: *Qui vivit porci, qui corpus, qui vitam, qui seipsum porcorum tradidit ministerio.* Ele- ganter perpendit hunc D. Chrysol. infelicem 49. prodigum, de capite ad calcem, qualis sit perferatur. Illum tu quoque perpende qua- de panit. lis fuerit, immundus, lutosus, sordidus, dis- IV. cinctus, lacer, discaecat, brachijs, pedi- Prodigus bus; femore nudus, mastigia, crambus inton- describi- Ccc 3 lis

D. P. CHRY- SOL. Serm. 1. circa finem. 49. de panit. IV. Prodigus describi-

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

his luridus, paleis circumfusus, cui facies ardore solis exusta, pellis tunc contracta nocturno, manus vris similes, vngues aquilini, cernuus inclinatus, ambabus tenens baculum manibus barbâ incomptâ, & hispâ, pronus ad porcorum aqualiculum, tantò eos cernens palcentes stultò, vt oculi filiquas sequerentur, cum illucitum illi foret tamen illis ventrem implere famelicentem, contabescens inuidiâ, videns porcos filiquas saturari, calque rostro suffodere, & interim fame peribat. Prodigum intueri, mouet D. Chrysolom. & fide sineera, dicito mihi, si filij pater punire velle impudentiam, num cum carceri posset includere strictiori, torturâ submittere grauiori, & duriori damnare seruiente. Est autem hoc veritati consonum, ait S. non opus esse Deo vt laboret, tuis statueredo pœnam voluptatibus, sed sufficit vt te permittat effrenem illis indulgere: etenim ipse tuorum erunt tortores cruciatuum, libidinumque vindices: hoc ipso Deo contestante: *Agna te malitia tua, & auersio tua auersabit te.* Quos Deus tortores quatit atrociores, quam feras illas pupulas, continuo te affligentes, quibus ad perpetuas astringeris vñctiones vbi seuioribus premens angustijs, quam martyri trochlea difficultatis? qui duriores vindices ipsa paupertate quâ gemis exhaustus, vt nec tibi, quo te honestè contegas, minime suppetat, nec quo miseram transigas vitam inuenias: quæ pœna, qui dolores illis purgationibus, sanguinis extractionibus, amarissimis portionibus &c. acciteres?

Hier. 19.
V.
Libidinolus
tortura
exerce
tur gra
uou.

50.
Dent. cap.
28. 47.

Hæc tormentorum genera tãibus olim prædixit Deus: *Es quod non seruietis Domino Deo tuo in gaudio cordisque lætitiâ, propter reuocatum omnium abundantiam, seruis inimico tuo, quem immitit tibi Dominus, in fame, & siti, & nuditate, & omni penuria. Et pœnet iugum ferreum super cervicem tuam, donec te conterat.* O iuuenum nobilissime. Datum tibi erat parenti tuo optimo in gaudio cordisque seruite lætitiâ, dignitate, diuitijs, & imprudens noluit, sed feruissimo illi te Domino seruum tradidisti, ille te porcarum deiecit, fame perimet, salutem admittet, opes absorbebit, & grauitate conteret cruciatuum. Heu quam multis hæc verba conueniunt. Heu in quam multis hæc dolemus impleta qui prodigi nostri comites ad tam indecoram vilemque gemunt damnati seruitutem? quos gemitus, quas excitate lacrimas patris sui familiaribus, si illac transientes iuuenem tam laboriosum, sordidumque cernerent adstrictum

officio? Iudais namque confestatur infamum, carceris excedendum, hortendum que minus, porcos pascere. In stuporem rapere quam maximum, vt amici Iob, dum cum viderent ex regio palatio ad festidum, vileque detestum sterquilium. An fallimur? num hunc tantum parentis filius? An figura Iudimur, hęcne suam sic dedecoravit nobilissimâ dignitatem, & tantarum aceturam fecit facultatum? qui o cõtere illi ex parte vna non compaterentur, statum ad quem dilapsus esset, omnium miserum considerantes, ex altera verò, quo non cõto commouerentur peperidentes quod proprio agitatibus crebro, in tantam deciderit ameniam, quâ patrem penatiseque desereret, & subulcus feruere ingratiissimo, vilissimoque famulatu Faxit Deus, angelorum capere non adi rationem? Vt dum te adeo infam: duoque statu proiectum intuentur: & cum diuino sis oitis genere, Dei que consors natura, in veterem vilitatem dege manente neri redis conuersione, vt ipsi subulcus seruis peccatissimo. Deloie mentis acerbiori (nostro lo: toni m: quendi modò) quam olim Vates Hieremias ipse inuenit los Nazaræos, te deplorarent. *Caudidiores Nazaræos, q: rari: eius mēdiōres lacte rubicundior: ebore nitroque, sapophio pulchriores, denigrata est super lab: de carbones s: s: corum, & non sunt cogniti in pla: citi: t: teis.* Expendit D. August. id quod Dominus ab Adam post inobediētiam peccatum interrogabat: *Adam ubi es?* Non erat utique Deus, vñnam lateret Adam, at si summa suæ admonete illum voluit calamitatis, stat usque destendi, in quem D. August. dicit: *irreparabilem: Quasi inere: ani* (ait Lib. de D. Ambros. *Vi consideres a: qua bonitidine, de par. 109. qua gratia mis: re recessi. Vbi e: Non in quo loco, 14. In quo quaro, s: in quo statu, quo te dixerunt peccata tua? &c.*

§. 20. In se reuersus, A se peccator, vt Nabuodonosor, egreditur, reuertitur autem vi leana Danielis, ad hoc fame coactus.

In se reuersus, dixit: quanti mercenarij in domino patris mei abundantam panibus, ego autem hic fame pereo Magna nobis Dominus his verbis exprimit mysteria. Primum: supponit miserum hunc a se egressum, ait enim: *In se reuersus.* A se igitur foras fuerat egressus. Sic se res habet, (inquit D. Gregor.) quo à nobis omnem tollere vult Dominus admittationem, quæ nasci potuisset ex conspectu tantæ recordiæ, & in adolescente nobilissimo, non ferendæ velle

sz: vt clarissimi patris filius, patrimo iocumulare dices, potentia clarus, hæc omnia villipendat, quibus in ædibus patris abunde quietique fructatur, omnia factis, nociuisque perdat rationibus, tandem subulcus libens feruiat, nudior Leberide, & Cædra mendicior, vt porcorum inhiat siliquis, sed nec assequatur. Quis hoc sibi verum persuadeat? Ne miris: se fuerat egressus. Quam non omnes vehementer oblituerunt, dum Regem vident Nabuchodotor supremum mundi Monarcham, deserto palatio, petere deserta, solitudines incolere, cum belijs vt bestiam herbas despalcere, moribusque syluestrem? Anama non admirantur, cum dicat Spiritus S. Cor eius ab humano committitur, & cor seruetur. Quid hæres attonitus, dum hominem vides ad tantam se dejicere vililitatem, vt affectui deseruat, hæreatque sensuali? quid stupes, quod coniugatus repudiata propria vxore, que valuit elegantia cum Angelo ceter, aliam inquirat, nullat draconis, turpem, sordidam immundam, & cum ea suas dilapidet facultates? quid interrogas, quod talis adeo vivat libidinosa, ac profana, coram omnibus, credatque in republica, qui hæc obleruet, esse neminem? A se foras est egressus, cor hominis amisit, in animal commutatus est syluestre, ferrox, terrenum, vnde que nec animal ageret, ipse egisse confunditur.

An igitur, non certum, foras egressum? Si non egressus, inferunt D. Augustin. & D. Gregorius non tibi toties per prophetam? *Redite prevaricatores, ad me, & cor.* Quando subito domus corrigitur incendio, perterritam que portas, perque fenestras flammam diffunditur, nec aliquem vides ferentem auxilium, inferis in domo esse neminem. Qui fieri potest, querit Dominus per Abdiam prophetam latrones domum si foderit, cuncta depræda, nec esse qui, fures, fures inclamet? Ambigere nemo, in domo non esse Dominum, sed ad ea longius abiisse. Si latrones venissent ad te per noctem, quomodo conticisses? O quam doledum, anime tuæ domum conflagrare, per oculos flammam effundi, vanos, & impudico conspectu, per os impuris sermonibus, pedes ad lascivias discursibus. O rationis impetres, quam verè, quam syncerè liceat vobis vociferari. Succurrite, aquam conferte, flammam extinguite, incendio conflagrat anima; heu anima mea, nihilominus nullus clamat, nullus rogat, querit nullus auxilium; quare sic infero, in domo morari neminem. Intrauit peccata, ferocissimi latrones, cuncta cordis tui deprædantur bona, nec

est qui loquatur, conticent omnes. In domo non es, foras egressus ad libidinem, ad voluptates, ad mundi vanitates. Eleganter te describit Oseas, aut per os eius Dominus: *Columba seducta non habens cor.* Columba (testatur D. Hieron.) in hoc a ceteris animalibus & aibus stultescit, omnes enim acriter pullos suos defendunt, rostro, vngibus, alis. Vident gallinam nutricem quid non molitur, si vel tangas pullum, quam se opponit acriter, aut milibus, si quis nidum destruat, pullos que sustinetur? Animo contra pugnat leonimo: quinimo & ipsa monedula circumvolitant inquietæ, mox vt advertunt te pulles nido detraxisse. Verum columba nidum accede, pullos deprædate, his illa non attendit, nec pullos raerit, velut excors conticescit. Tu es illa columba vecors, qui in tantorum iactura bonorum, que cælestis tibi pater concessit, & diabolus dissipavit, & peccatum oblituit, quietus permanes, & securus conquisces. A te foras egressus, & cum prodigo nostro longius abcessisti. Si verò totius inforemij hoc dicimus esse principium, causamque mali, eius quoque conversionis hoc dicimus esse principium. *In se reuersus.* O fames, medicina cælestis (inquit D. Petr. Chyrollog.) ô paupertas diuinum collyrium quo iuuenis aperitur obtutus, quos albugo diuitiarum, velut nubes, obcecarat. *Fames reuecat, quem fativitas exularat, fames dedit illi patrem sapere, cui copia turbat sensus genitorem.*

Querit D. Aug. quid his verbis insinuat Moyses? *Aperi sunt oculi amborum, & agnouerunt se esse nudos.* Quomodo sunt illis aperti oculi, videruntque se esse nudos? Num forsitan illos creauit Deus oculis clausis & obcecatos? Nequam: satis enim expressè scribit Moyses ante peccatum Adam vidisse omnia animalia, vt singulis imponeret nomina, viditque Euam, suaque fructum vidit arboris: *Vidi mulier, quoniam bonum esset lignum ad vescendum, & palchrum oculis.* Mysterium expono: ex dolore & verecundia quibus pienebantur, suam agnouerunt nuditatem, quam non aduerterant ante transgressionem: illa patribus oculos aperuit verecundia, dolores illuminarunt obcecatos, idcirco vocatur arbor illa: *Lignum scientie boni & mali.* Arbor, que protoplastis boni, maliq; contulit agnitionem: ob enim verum degustatum fructum, cum Dei iustitia, ad statum miserimum, pudore penitens de ornatu considerant, quibus eorum aperti sunt oculi, vt luce clariùs suam ceteri cognoscerent sortem, deplorandam, in quam se lapsos agnoscebant, illam quam perdi-

Os. 7. 13.
In 6. 7.
Os. 6.
Peccator columba comparatur vecordi.
D. PET. CHRYS.
Lib. 14. 6.
Gen. 3. 6.
Gen. 3. 7.
Gen. 3. 6.
Gen. 2. 9.

perdiderant optatissimam. O gratissimæ calamitates, tam elatè mentis oculos aperientes, ut dolendum suum agnoscat peccator statum, quò puniret & illum quem amisit, beatissimum, ut in se reuersus, tristitine perpendens fortunam, sapiat reditum, patris cogitet amplexus, penitentique spondeat meliora.

Spectanda offertur Daniels in visione leana famulissima, velocibus alijs quibus ad instar fulguris euolabat omnia dolenda strage comminens. Vox de celo erunt: alæ eius euellatur, cor hominis detur ei, super pedes stet quasi homo: *Euulsa sunt alæ eius & sublata est de terra & super pedes quasi homo stetit, & cor hominis datum est ei.* His ventura significat Nabuchodonosori, ut plenius prosequitur idem Daniel. Eadem prodigo nostro cernimus euenisse. Carrebat iustar leana leuissimus, lasciuus, dilatatis alijs libertatis, optum, sanctitatis. Ineptias suas sectabatur ut bellua famulissima, & non homo; præseinduntur alæ volucti; decoquantur opes, sanctas, quibus iniuxit viam currebat, imo & periurabat, vanitatis: *Consummata est omnibus capis egere.* Hinc ei eor ualorur discursuum, rationale, humanum, quo gradum sistit, attentè considerat, actiones scrutatur, in se reuertitur, ut de eo dicatur. *In se reuersus.* Hos in nobis operantur effectus, fames, nuditas, penuria, uitæ calamitates, ut in nos ipsos reuertamur, oculos ad domus paternæ limina reflectamus.

In hunc finem prouidè Deus tot hic reliquit afflictiones, ut oculos ad patris nostri domum attollamus, ubi illis omnibus ac iucunda vita petagitur. Vnde D. Augustinus: *Ideo huic uitæ male dulcis misceat amaritudines tribulationum, ut alia, qua salubrius dulcis est, requiratur.* Si ergo cum tanta sit nostrarum multitudo miseriarum hanc amemus vitam (inquit ille) & oculos ad Dei domum non erigamus, quid faceremus, si multa hic requie gauderemus? Ad finem exclamat: *O infelicitas generis humani: amarus est mundus & diligitur: putò si dulcis esset, qualiter amaretur? formoso quomodo haberet, qui sic amplecteris sedum? Flores eius quomodo colligeres, qui spinis, non reuocet manum?* Hæc Israelitarum plangenda calamitas, tam durè Pharaonis imperio habebantur, vitam agebant ipsi insularijs amariorem, spinis & tribulis leuissimè cõtriti ut tandem discederent teritæque Egypti ualedicerent? *Uigebant Egypti Israelitas, ut egredierentur.* Illa quippe exire reuuebant: *Quid agerent si lautius exciperentur, si basilicè uincerent, si continua quiete potirentur?*

Accuratè notatur à Spiritu S. Achaz regis impietas, quam ut incorrigibilem arguit dum ad Obolam ultimam miseriarum metam peruenit. patum est, peccatum quod non ad eor redierit præuasticator, in se reuersus, ad Deumq; conuersus penitentem, cum tiam imo & tunc scelera commisit peiora prioribus. Multus erat suo. unumerus, grauiusque peccatorum in quorum penam in tantam labitur infelix calamitatem, ut eum barbarus Rex Thelgath phalnaræ copijs suis coardauerit, uentem sic ut clypeo simul & galea nudatus & batta lugere: *Affixit eum & nullo resistente uastauit.* Tantà nullo minus peribit malitià contumax: ut immensus ille calamitatum cumulus, quo obruebatur, nedum oculos aperirent afflicto, ut ad Deum in tribulatione conuerteretur, quia imo calcari refragus audeat grauiora, noua sibi constringit idola, & qui hæcenus per manus obtulerat sacrificia sacerdotum, ipse proprijs eam manibus uoluit immolare: *Tempore angustiarum auarit contemptum in Dominum, & ipse per se Rex Achaz immolauit Dejs.* Emphatica singula sunt uerba. Heu quot huic malitià pares, quibus dum exhaustas delent facultates, perditam sanctitatem, bonorem uilipensum nec sic quidem aperitur oculi, nec in se reuertuntur, ut ad Deum patrem conuertantur pjsimilima. Ea igitur inueterare malorum, qui hæcenus tot damna non sensisti obduratus, modo saltem, dum te circumquaque miserijs luges intricatum, in te reuertere, his uerbis Dominus animam alloquitur, & hortatur ore prophetico, ad statum reiectam, quo nullus insaufior, malis vindique circumseptam: *Leua thronum in directum oculos tuos, & uide ubi non profectus sis.* Anima expergiscere; oculos attolle, teipsam circumspice, perpende, nullam esse quã non affligeris, calamitatem, iacturam patens salutis, uitæ, honoris, altimationis, omnium deniq; facultatum: *Ergo saltem nunc uoca me: Pater meus &c.* Amodo saltem, cum te cernas, talè qualis es, cum uideas, quàm insaufio fidere meis excesseris adibus: *Saltem amodo:* Ex his calamitatibus hanc collige conclusionem: *Ergo, cum tam inanispicacè seruierim diabolo, tantò dispendio paternis excesserim laribus; stat animò, cõcludum est: Surgam & ibo ad patrem: prodigum imitabor sequarq; penitentem.*

§. 21. Quanti mercenarij. Prior uidit illum Pater, qui aliter non esset reuersurus.

Aliud atamen inuuit his uerbis Saluator mysterium, quod acutè D. Petr. Chry. Sermon. 1. solog. examinat. Cur perditum pater nõ inquit

Dan. 7. 4

VI. Calamitates aperiunt oculos. D. A. v. 6. in psal. 37 in illud. Cõurbatiõ est cor metum. Tom. 3.

D. Avg. Sermon. 24. de Temp. ad fin. Tom. 10.

Exod. 12. 13.

Inquisit filium? Tres Christus proponit plebi parabolis: ovis errantis, dragmā perditæ, & filij prodigi, errandam quæ hinc ovem diligens pastor, & invenit: dragmā perditam tantō mulier, accenso lumine, evertitque domo studio quæ hinc ut eam inveniat. Cuius igitur hunc peregrinū profectum non induit? pater a sole, eorum? Ne dubites: quæ hinc illū, hoc etenim illis pater verbis indicavit: *Lumen est. Si inve. 17. iā quæ hinc. Quæ igitur ratione filij quæ hinc suos super illū oculos reflectendo. Hoc cetera præcellit, & Christus exponit: Cum adhuc longe esset, vidit illum pater suus. Vidit illum adhuc longinqua in regione commorantem, regione maledicta: quamquam enim hoc sic possit intelligi, quod ab eo tempore, quō filius discessit & oculos fugit patris & domum, licet eius non amplius recordaretur nec doloris, in quo patrem reliquit, meminisset; nunquam tamen suos ab illo pater diverterit oculos eiusque curam intermisit. memoriam reevertit, imo semper suspirans ingemuerit, ut David pro Absalon & Jacob pro Ioseph illud incessanter ingemians, Heu fili mi fili mi ubi es? quæ te fortuna complectitur? quō divertisti? Vixit an mortuus? Informis tamen Salvatoris intentioni & factæ Theologiæ convenientius significat, quod cum filius in penā non tolerandæ dissolutionis magis omnium patris merebatur oblivionem, quodque ab ipso pater in semetipsum manū retraheret auxiliarem, in eaque longinqua damnataque desereret regione ad quā voluntarius in vo unitatio patre recesserat, oculos tamen celestis ille pater in illum convertit benignitatis ac misericordiae. Et cū sint eius oculi divina luminaria, de quibus sic Iacob: *Pulchrioris sunt oculi eius vinum.* Cū enim sint lucidissimi, & illuminantes, confortantes, vitalem cordibus spiritum infundunt melius quam vinum eius illuminavit oculos, qui cœcutiebat: quibus & se suamque possit agnoscere calamitatem, copiam paternæ domus contemplari, fortunam bonam perpendere mercenatorum sapientissimos corde renouate disciturus, concludere proposita domum paternam repetendi, veniam rogandi non præstitæ patri obedientiæ, bonorumque prodigalitatis supplicandi, quo reducem in numerum recipere dignaretur mercenatorum.*

1. Pater quor videt filij.
Gen. 49.
11.
Dicit prior peccatorum.

hominis potestate, ut veniat ad Deum: assertit amicus D. Petrus. Iob. Pater vidit illum (inquit D. P. Chrysost.) CHRYS. ut & ille posset patrem attendere, patris visus est. Iob c. 34. *Stravit filij advenientis aspectum &c.* Satis autem 23. aperte hoc ipsum filius indicavit, cum hæc sibi dicenda proponit: *Pater, peccavi in calum & coram te. Quo sensu hoc dicit adolescens? An ut quàm longissimè à domo patris præsentia, oculis, & ab eis aspectu? Numquid in regione profectus discessit remotissimam, & à paterna præsentia disfundam? Congruè loquitur: non enim adeo potuit procul abscedere, quō eum patrem non assequeretur oculi, eiusque effugeret aspectum, de quo verum dicitur: *Oculi e. Eccl. 23. ius lucidiores super sol. m. à siculo, & usque in se. 28. culum respicit.* Eo pientissimi patris oculi penetrarunt, quibus filij illi strantur.*

Nunquam oculos aperire potui puer mortuus in lectulo, ut seipsum intueretur & ad matrem recurret vbera famelicus, nisi prior illisus suos super posuisset oculos oculis: nec Petrus referat suos, quibus perhorrendum agnosceret triplicem calum, à Christo trina negatione remotissimus, nisi primus benignè Christus oculo misericordiae Petrum convertit intueretur: *Christus Dominus respexit Petrum.* D. Ambros. ex occasione tractandi de modo quo convertit adolescens aperit, à primis virtuti insisteret vnguiculis: hæc sponsa verba dilucidat: *Nolite me considerare quod fusca sim: quia decoloravit me sol.* Cum variis D. Ambros. verba hæc modis interpretetur, sic etiam ea scribit: *Nolite aspicere me, quia obscurata sum, non est virtus me sol, non vidit me sol.* Lucidissimus solis radius faciei meæ tenebras non deterfit: nihil etenim eo certius, quàm si sol clarissimos suos radios non emiserit tenebræ minime dispargantur. Quam obtebratus cambiis suis sedebat Matthæus publicanus, donec sol illi Christus irradiaret? Petrus Ioan. & Iacobus in mari piscatores? Quam obscuratus D. Petrus trina Deni negatione tenebatur? Nec miretis: *Non est intus eius sol:* at postea: *Convertit Dominus respexit Petrum,* sed cū sol suos declinasset oculos, hinc in quibus tenebras, tristis etiam noctem dilabitur: *Ortus est sol.* Quid adolescentis stupet levitates, tragedias qui suis obsequitur voluptatibus? At *Ortus est sol.* Petro sol oritur, *Respexit Dominus Petrum;* & egressus foras Petrus: *flevit amare.*

Luc. 22. 61.
D. Am.
In ps.
118.
expon.
illud.
In quo
corrig.
ad. le.
scitior
viam
suam.
To. 4.
Cant.
1. 5.
23.
23.
23.
23.
23.
23.
23.

Ita ut lachrimæ illæ, quæ de Petri fluxerunt oculis, magis proprie, velut ex causa, de oculis Christi emanarint quæ Petri: *Nō quasi nos dil. x. Ioan. 1. 2. rimus Deū, sed quoniam ipse prior dilexit nos.* Asserit 4. 10. d d d rit

Hieron. Baptist. de Lanza Tom. 11.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rit D. Ioan. Effectus est oculorum Dei, tuorum illuminatio & quod illos referes, quibus tuam agnoscas & miseriam & infelicitatem, quibus sapienter argumenteris, quibus saluifera concipias egrediendi desideria, quibus firmiter proponas ad eum, eiusque gratiam remeandi. Hinc

Li. 2. con.

Pelagia.

Hic. 24.6.

expendit D. Hier. vt Pelagianorum retudat haereseim, diuina illa Domini verba per Hieremiam: *Ego plantabo eos, vt nunquam eradicentur, & ego dabo eis cogitationem, & sensum vt intelligant me.* Ne negligenter haec transeamus: *Ego dabo eis cogitationem & sensum*; vt nec cogitare quidem possit peccator, ad domum Dei regressum si haec illi Deus non ingesserit cogitationem: *Non quod*

2. Cor. 3.

5.

1. p. 9. 23.

simus sufficientes cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis. docet Apostolus. Si vero perpendas (inquit D. Th. primum, quod ad opus aliquod requiritur esse ipsius operis cogitationem: si nec quidem salutem tuam valeas cogitare, prout conuenit sine Deo, concludit qua ratione sine Deo opus illud possis perficere. In eundem sensum intelligit D. Basil. illa psalmista verba, quibus Dei electos hortatur, vt illi gratias referant immortales, quod eorum meminerit, dum peccatis haerent immeriti, in regionem abierant longinquam, ex culpa sua sub daemonis imperio, torquebantur, oculos illustrat, quatenus peccatis egressi eorum animum intenderent, qua ratione ad Dei gratiam reuertentur, qua tandem sanctissimi eualeantur:

Ps. 29. 5.

Psallite Domino sancti eius, & confitemini memoriae sanctitatis eius. Sollicitam Dei laudate memoriam & curam vos sanctificandi: sic vt quando minus de vobis eratis solliciti, curamque non gerebatis salutis, cœcutientes ad ea quae vobis videre conueniebat, oculis orbi, ipse suos dignatus est ad vos conuertere.

Tract. 31.

in Ioann.

Luc. 23. 14.

Non segniter notat D. Augu. quod Christus dum cruci confixus esset, velut sacerdos stans in altari, Patrem rogauit pro inimicis: *Pater dimite illis: non enim sciunt, quid faciunt.* Quærit, num efficax illa fuerit oratio? respondet, efficacem fuisse, non in omnibus, sed in iis quibus ipse voluit. Ex alto crucis altari quosdam intuebatur quoniam multos ex interfectoribus suis, inimicis suis: cœcutientes, oculis orbatos, miserandum statum non attendentes, firmavit ipse misericors super eos oculos pietatis, pro quibus & supplicauit, qui postmodum diuina luce suat illuminati, celesti orationi adscribendo. *Alecius: Videt*

D. Auey.

Tem. 9.

Ser. 39. in

Cant.

Cant. 1. 8.

bat quosdam suos inter multos alienos, illis iam peribat veniam, a quibus accipiebat iniuriam: non enim attendebat quod ab ipse moriebatur, sed quia De his perdoctè D. Bern. ad

illa verba sponsi ad sponfam: *Equitatus meus in curribus Pharaonis assimilatus te amica mea.* Cum enim illa curribus veheretur Pharaonis, oculos suos in eam coniecit, dilexit, sibi que sponfam effragitat: *Equitatus meo.*

§. 22. *Abundant. Suam perpendit miseriam & paternæ domus abundantiam, unde ad illam reuerti proponit, sui accusator.*

Illo celesti lumine, donoque diuino confortatus prodigus oculos suos aperuit duoque considerauit, primum: propriam, ad quam deuenerat infelix calamitatem Codro sauper ot, nudior paxillo, sterilior Agrippa, Paulone iudicior. Tanalo famelicior, in la clade miserior. Secundum: paternæ recordatur domus illustissimæ, ditissimæ, abundantissimæ, sic vt ipsis iustissimæ fortis famulis alimentum supererit: copiosum, non siliquarum (quibus nec ipse concessum) sed panis: *Abundant panibus.* Hoc tibi incumbit agendum. Primum: attenta mente considera, quod te deduxerit peccatum, oculos aperti, quare a te ipso, vbi fu? quid mihi ex tot deperditis opibus acceruit emolumentum? quid cum illis luxuratus fu? quid ex tam maribus expensis mihi superest? quo delicia quo euanere volupt. test? Ad hoc te Paulus hortatur, vt assidue reuertas qui cum prodigo nostro parum honestis rationibus tam multa patrimonialia vt sp. ritualia ita & temporalia decessisti. Quis tuarum finis delicia? quod nocturnarum, diurnarumque lucrum comellationum? Quis tuorum terminus studiorum qui dies graues, noctesque pertulisti grauiore? *Quem fructum habuisti tunc in illis, in quibus nunc erubescis?* De hoc laudatur Dauid, quando moto omni lapide, dolis adhibitis exercitu profligato, mortuo Vria, militibus caesis, se ad statum illum peccati, quo nullus infelicio, corruisset in se reuersus, lamentatur: *Miser factus sum & curuatus sum usque in finem, tota die contritus ingrediebar, quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus, & non est sanitas in carne mea, afflicti sum & humiliatus sum nimis.* In summam docteo miseriam præcipitatus, iacturam passus sum gratiæ Dei donorum Spiritus S. diuinæ familiaritatis, fraternitatis Angelicæ, regaliæ administrationis, ipsius exercitus, non minimæ partis ararij publici. Inordinatis iactiseci voluptatibus (hos dicit lumbos) modo sapio, modo video, modo iudico: vanitas vanitatum, & omnia vanitas: *Lumbi mei impleti*

impleri sunt illusionibus. Heu quantis impletur impudicus illusionibus? Puellam indicat Angelo formosiorē, sibi persuadet, si eius potiatur amplexu, nihil ultra desiderandum, voluptatibus suis abunde satisfactum: & tandem omnia vana ceruit esse phantasmata, ipse tristis, infirmus, afflictus, adeoque bono nomine deiciens, vt omni ium pateat illusioni: *Afflictus sum & humiliatus sum nimis*, &c. Ea igitur hominum insatiabilissime te ipsum inuere, in te reuertere: *Redite prauaricatores ad cor*. Dauidem imitare: *Cogitavi vias meas, & conuertii pedes meos in testimonia tua*.

Secundum: paternae domus, recorderis affluentiae: confere miserum hunc statum, quo deprimeris, cum eius ubertate: comone quid perdidideris, quid sis lucratus: quae domus illa, quae illa societas cui terga verasti, & quis ille cui modo conuiuii porcatius: quid tibi deerat, & hic quid tibi cōcedatur? haec namque cognitatio status praesentis excitabit horrorem, mouebitque efficaciter, vt illa deserta domo diligas alteram, omnique studio ad illam remeare collabores: Dauidem video sursum oculos, ad magni patris familias domum attolentem: *Mini autem nimis honorati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est principatus coris. Exurrexi*. Domus tua, Domine familiares consideravi: quam honorati sunt, quam illustres principes: quam firmiter fundati, quam abunde illis prouisum, quanto favore cumulati: huius consideratio me de statu illo misero licentem erexit, in quo prosternebar.

D. Augustini calamo dignum est argumentum ad illam Dauidis interrogationem: *In quo corrigi adolescentior viam suam?* Tres assignat interpretationes, quarum haec est secunda. Conter Dauidi occurrere, viam perditionis currentem adolescentem, *Adolescentior* quo nomine Christus prodigum indigitauit: *Adolescentior ex eis*. Sicut autem impudens hic & aperta fronte, patris discellit aedibus, suae carpens viā voluptatis, opū effusor, substantiam dilapidator vniuersae, sic cum, tunc non vnicū esse prodigū, sed eorum videret increuisse numerum: illorum vnum attentē David considerat ad ima deiectum & qui tam illustri patre gloriabatur, vt subulcus, seruientē, fame languescētē: quare hanc mouet quaestio: *In quo corrigi adolescentior viam suam?* quod medium salui eius opportunum? Attende (monet D. Augu.) hunc psalmū esse fustissimū: continet enim centum sexaginta sex versus, sufficentes, vt ex illo componat Ecclesia quatuor horas canonicas, Primam, Tertiam, Sextam & Nonā:

quod si multis excurrat versibus, pluribus scietur insuper mysterijs: vt etiam ipsae litterae à quibus versuum seminar exordia sua comprehendunt sacramenta. Illos etenim Dauid ordine digessit Alphabeticō Hebraeo, primum enim octonarium per A. inchoatur, secundum per B. & sic consequenter A. quod Hebraeis sonat *Aleph*, sapientiam denotat: quo signet quod eā omnibus velit proponere: quodque qui ea maximē indigent, & quos primū vult docere, sint adolescentes. In secundo octonario, sic percutatur: *In quo corrigi adolescentior viam suam?* Nota hos versus incipere à littera B. Hebraicē *Beth*, id est Domus: quo significet, quod adolescentem illu rationis expertem, imprudentem, vt qui talis domo discessit paterna, quinimo à seipso sit egressus, & viam ceperit sinistram, bona dilapidando, quae inde sibi detulerat, reddet sapientiorē, & in se reuertetur si oculos in domum coniciat paternam, comparationem faciat, eorū quae volens dereliquit, & quae nolens acquisiuit: quis fuerit ille locus adeo honestus, & quam iustame illud suile, vbi porcis conuiui in honoratus: quam bonis aubus domi sedulus patri seruerit, & quam malis aubus in terra miseriarum modo seruiat durissimo Domino, qui fame perimat sibi famulantem. Vtinam haec studiosius animo, filij prodigi, volueretis & mentis oculos sursum ad benignissimi patris vestri palatium attolleretis, & quam placida domestici pace perfruantur, consideraretis, Proh quam cito illud audiremus: *Exurrexi*, &c. *surgam & ibo ad patrem meum*.

Illud autē cum D. Bern nostro hæreat animo, quod non meminerit adolescens eorum qui in domo paterna placida quiete fruebatur, nec fratris senioris, nec mensae conuiuarum, sed mercenariorum recordetur & operariorum; Nolim amice, te constringere, vt caelum ascendas, Sanctorū gloriā meditaturus, qui Deo correptus, in sempiternū eius contemplare mercenarios, in hac vita operarios, hominū inuere Christianum à turbis saecularibus remotum, qui vitam suam certam curamque ducit confessionibus, elemosynis, orationibus, ieiuniis, quam vivat sedatus, imperturbatus, quanto gaudio tripudiet interiori. Alterum considera nobilem dignitate sublimem, qui sollicitus vivit animae salutis, quam pacatē dies vitae percurat, hilari mente is potitus, quae tantis tu quaris tribulationibus? Pius vxoratus, quam modeste noctem cum coniuge transigit, quanto gaudio, honore quanto filios procreet, & in perfectam educet aetatem. Deo-

III. Qui sunt Dei mercenarij qui panibus abundant.

ritus Religiosus qui medio noctis silentio de cubili surgit: quo periturus gaudio decantans horas matutinas: tu vero nebulis curris inquietus, curis anxius, periculis perterritus, proprio inuigilans detrimeto, & tandem p̄a inopia deficiens contabescis. Quādo noctibus obambulas grauiori ferro grauidus, quā vel mulus deseret, infōnis, pruina pluuiisque expositus, ad domnū angulos collisus, v̄tinam hæc animō reuolueres: *Quanti mercenarij in domo patris mei abundant pambus, ego autē hic fame pereō.* O quā quietus talis cubili si. o in vtramque dormit aurē, quāta consolatione perfunditur in choro Religiosus, quāta v̄nit alacris cū coniuge sua maritus Dei famulus: *Ego autē hic fame pereō.* Sic amicus Iob de illis pr̄nuntiat: *Respicet homines, & dicit, peccati.* Conspice viros rationis cōpores, & ex illa viuentes; eorūque perpende consolationem, gaudiū, mentisque delicias, & tuā ex his intellige calamitatem. Contemplantor te Deo dicatos religiosos, tot sacras virgines, qui tribulationibus obrui religionis ergo Deique causā, quāto superabundant gaudio, quāta incredibili læticia demulceantur: *Abundant pambus.* Ita seipsum tibi offert Apostolus: *Repletus sum consolatione, superabundo gaudio, Abundant consolationes per Christū.* *Ego autē hic fame pereō, surgā, & ibo ad patrē meum, & dicam ei: Pater peccati in calum &c.*

Iob. 33. 27

2. Cor. 7. 4
2. Cor. 1. 5

Opinor illū legisse quod olim Dominus per Osā consuluerat: *Conuertere se acl ad Dominum Deū suū.* Quoniam corruisti in iniquitate tua. Tolle te vobis. ū verba & conuertimini ad Dominū. Iustificacionis specula mysterium, conuertere te ad Deum, a peccato resurgere, verba ex imo pectore deprimere, quibus reatū tuum humilis fatearis. Nihil adhibere possumus pretio dignū nec meritis plorari: cū il a non habeat peccator: *Tollite vobiscum verba, verba confessionis vestrorū peccatorū.* Hoc frequenter expendit D. Chrysolto. Deū per Isaiā nobis praecepisse: *Dic tu prior iniquitates, ut iustificeris:* legunt Septuaginta, quorū lectio Sanctis Patribus est valde familiaris, quod in vulgata scribitur: *Narra si quid habes, ut iustificeris.* Hæc Adæ fuit, testatur idē D. Chryl. causa perditionis, quod ipse Deū supplex non adiecit, sed illū prior Deus conuenit, nec se prior accusauerit praecepti transgressorem, dum Dei præsens adesset cōspectū: quinimo culpæ commissa vanas adduxit rationes, & à Deo reprehensus, partū est vt reatū suū fateretur, & in mulierē culpā reiecit imo in ipsū Deū crimen impudens retorsit, quod talem sibi sociam maritallet. Hæc quoque Cainum ratio perdidit: *Quamobrem quæ-*

D. CHR. si. orū. Hæc Adæ fuit, testatur idē D. Chryl. causa perditionis, quod ipse Deū supplex non adiecit, sed illū prior Deus conuenit, nec se prior accusauerit praecepti transgressorem, dum Dei præsens adesset cōspectū: quinimo culpæ commissa vanas adduxit rationes, & à Deo reprehensus, partū est vt reatū suū fateretur, & in mulierē culpā reiecit imo in ipsū Deū crimen impudens retorsit, quod talem sibi sociam maritallet. Hæc quoque Cainum ratio perdidit: *Quamobrem quæ-*

rit D. Chrysol. cum peccatum suum esset confessus, factū tuncq; damnasset, dicens, se maiora peccasse, quāta vt veniam mereretur non abluisset peccata. Hæc est ratio, respondente: *Quoniam non dixit que maiora iussit propetera: Non enim simpliciter dixit: Dic tu iniquitates tuas, sed ait, dic tu prior.* Quod queritur: *not est, nō simpliciter esse dicēdas, nec expectandam redargutionem accusantis.* Hic autē nō dixit: prior, sed expectauit donec redargueretur à Deo: quin potius illo redarguente negauit.

Hinc inquit, Iarē cognosces; num verā penitentiam viam ad culpam in etis remissionem, si non tantum noui te contumax excules, sed prior distincte, lemoto omni suo teiplum reum accusas: hoc quippe spiritus s. i. viro isto comēdat: *tuus prior est accusator sui.* Vt enī quā Prius appositē salutis suæ disponat adolecens: *1. 17. diū, adire partē proponit, nec ex peccare redarguentem, impiudentem exprobrantem in o. edictam, irreuerentiam, bonorum dilapidationem, inhonestā viā conuersationem, sed ipse prior festinus accedere, pedibus a uolui detractione arua & candidē viam damnare præcitatam.* Hoc animō concepit: *Dicam Peccati, De viliū illo statuit assurgere iusti: Surgam: nec in solo hæsit tepidus proposito, sed si benē hoc prius cogitauit, illico melius factio compleuit: Postquam dixit inquit D. Chrysol. reuertit ad patrē m. ū. D. Cyr. verbum hoc illi bona omnia obtulit: sen potius non hoc est verbum simpliciter, sed opus verbo adsumum.* Vbi Ca. 4. ad enim prius dixit: *Reuertar, reuertus quidem est, 1. 2. 4. & totum illud iter rediens conf. cit.* Hæc sunt v. V. lia proposita, hæc ponderis maximi resolutiōnes, Resolutiō firmæ quidem & stabiles, alque mora in prætio firmam redactæ, vt nihil ea. possit remorari: quales conuertam mo conceperat Magdalena: *Vi cognouit quæ Chrysol. D. Pau. commendatur: Continuo non acquiescit. Gal. 2. ni carni & sanguini.* Quales laudibus effert rex & propheta: *Sicut sagitta in manu petri sic filij p. excusso ū.* Qui filij optant esse excussorum, ab omni liberi peccato, sine necessitate, velut sagitte manu fortissima eubrata, non vt sagitte puerorū manu misæ languidiōri, vt aere quolibet ferantur illasque quodlibet occurrentes detineat: si statque ne progrediantur: at iacula manu contorta robustissima, quæ nec thorax terreus vel retundat, vel hebetet. Qui talia complet cōsideria vota que opere perficit: hunc beatum, mouet David, canonis: *Beatus vir qui impleuit desiderium suum ex ipsis non confundetur, cum loquetur inimicis suis in porta.* Ne timeat, in hora mortis non confundetur ab hostibus.

§. 23. Vidit à longe, accurrit. Patris a-

mortuum Domine, numquid dicitur Pharisæi tibi resuscitandi desse potestatem, vt dix-

66 C Vm autem adhuc longè esset, visis illum pater ipsius, & nosf. cordia motus est, & accurrens cecidit super collum eius, & osculatus est eum: dixitque ei filius: Mater peccati in calum & cora te, iam non sum dignus vocari filius tuus. Regressum ad patris domum me itatur, nec benignus domit deceptus: sed totis multa oculus, circumspiciens, vidit à longe redemptem, iam ex primo conuictu filium agnouit, ilico subsilit, currit, filio currit obuius. Nec nimum hic nos verbum inconsideratum præterit lam hoc expendimus: Cum adhuc longè esset, vidit illum pater. Vt igitur vidit reuertentem, Accurrit. Non se subtrahit: Pa i, quando filius ei Absalon adducebatur qui patris offendera animam fractiouda recipiendus: non ait: Faciem meam non vidit. Sed pfe pro it obuius: Accurrit. Progreditur lento passu filius pudore suffusus pedentem, at misere acors pater festinus testiuulque viam auertentis filium recep urus: ita vt celerior adoleo pater in gratiam recepturus, quam filius recipiendi: Accurrit. Quid prope ras, pater clementissime: perpende canicem dedecere tuau qu senilem gratiam, has percurrere plateas non detinendam. Nihil hoc te moueat, tanto quippe gaudio paterna viscera perfundebarur, & infueta animo iogrunt lætitia, cordique iubilum vt in occursum velox ratiatur, nescit illa tarda molimina nec curat si de se spargatur egisse, quod gratia & patris derogare auctoritati: Obuius illi, quasi mater honorificata. Quis matris detineat cursum, filij regressum suspirans, & quahs illa ser batur mater Tobia quem diu expectatum vidit remanentem.

397 mortuum Domine, numquid dicitur Pharisæi tibi resuscitandi desse potestatem, vt dix- runt? Dicant, modo inte ligant, quod de plorem damnum, mortemq; te hominis. Loquitur Moy- si Dominus: Quis mibi aures, cor populi huius esse etc. Ita legit D. Chrysostom. quod nostra vi lya a ponit: Quis det, saltem eos habere men- tem, vt timeam me, & custodiant vniuersa manda- ta mea in omni tempore. Domine, tibi hoc obii- cient tibi liberu no esse cor hominis inflectere pro voluntate. Perplacet: modo sciant, me tanta hominem creasse libertate, vt quidquid ani- mo federit, non aliunde impeditus exequatur. Nemo contestatur: Pœnit me fecisse eos. Do- mine exprobr. bunt scientiæ tuæ quoad futu- ra defectum, vt multi hæretici, stultiq; som- niarunt. Nilal refert, illa malim effugiant, quam in me mentem arguant insensibilem, qui ho- mi- um non compatit seu præsentis, seu futurae perdit. Oni. De cæ grauiterque de his D. Ambr. D. AMBR. Quanta moralitas Domini, quis periclitari magis Lib. 5. in apud nos iudicium suum, quam affictum maluit. c. 6. Luc. Amorem perpende: Currit obuius peccatorem in illud; recepturus. Facinus regi senecti plus laus in- deorum, tamæ maiestati prius alienum, oc- currere vt si ium recipiat: illi sufficiat quod quietus sedeat, & expectet longanimitis: quin- imo & hoc sæpe plurimi faci si redcem in domum admittat, sic tamen vt faciem eius non videat, & quos offenderat, oculos: non intueatur vt de Dauide prælitauimus. Superat ta- men paternus hic affectus, parentum om- nium affectum, ipseque filius plus ceteris dili- git, vnde non conuictio currit modo pater ob- uis redempti.

Ex Theodoro nonimus nomen Dei Græ- cum heds derivari a Jety, quod significat Cur- vere: Græci quippe solem & stellas vt Deos ad- orabant qui perpetuo cursu caelos pertagantur. D. Dan athen. docet sic vocari, non quod cur- rat incessanter sed quod magna succurrat dili- gen- e. 12. tia? quid de Dauide sperandum? Nisi qua Do- minus adiuu me paulo minus habuisset in infer- no an ma mea. Et quid tibi non fuisset timen- dum nebulo peruersissime, si commissis tot he- leribus, quorum te mordet conscientia, Deus suo non accurrisset auxilio; te lesentando, vi- ces diab li n- te præteraret, adimudo: Cur- rebat hic adolefens, in via Dominus occur- rit: solitatus misericor- ta: Mifer cordia motus Ps. 58. 27. accurrens. Hoc iunias, quod de ilo David de-

Deut. 5. 29

Gen. 6. 7.

D. AMBR.

Luc. 10. 40.

57

Li. 3. de

Græcos

assessu.

Ps. 93. 27.

Ps. 58. 27.

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

cantat: *Deus susceptor meus est, Deus meus, misericordia eius proteget me.* Et quod de viro Sancto prædicat: *Præuenisti eum in benedictionibus dulcedinis.*

Pf. 20. 4.

II.
Amplexus explicatur.

Ut primum adest, brachijs stringit amantissime: *Cecidit super collum eius, & osculatus est eum.* Ut insolitas, ita mysteriosas has veneramus actiones: prima, complecti redeuntem, indicat quidquid in sua conuersione virtutis habet meritiq; peccator, de diuinis nasci brachijs & omnipotentia: nulla etenim brachia minoris quam infinita potentia, in illo possent iustificationem operari. Ea de causa dicit D. Paulus iustificatos, esse creatos: *Creatus in Christo Iesu.* Ut indicet peccatoris iustificationem æque opus esse Dei omnipotentia, ac creationem. His quoque significat quã animi voluptate illum recipiat, quem expansis præstolatur brachijs, & in collum ruit redeuntes, quasi indissolubili secum deuincens vnione, quæ est ipsius parte, nunquam dissoluetur.

Ephes. 2. 10.

D. Avo.
Ep. 50. ad Bonifac. Comitem. Tom. 2.

Ad holidem hic cadit doctrina D. Augusti, qui Donatistas refellens, disputat, quo vultu Dei ministri in gratiam debeant recipere peccatores, vltis nempe dilatatis, in signum quòd illis pectora pandant & viscera: similitudine confirmat furculi qui vt fructum germinet, ab arbore cui adhærebat, est rescandendus: similiter & truncus cui paratur inferendus, medius opus est, vt diffundatur, cui velut viscera panduntur, vt illis apertis clauolam recipiat inferendam, quæ fructum proferat aliter enim nec eam recipere truncus nec de ipsa trunci posset virtute participare: *Cum præcisus ramus inferitur, fit aliud vulnus in arbore, quo posse recipi, vt viuat, quis sine vita radice peribat.* &c.

III.
Similitudo.

IV.

Osculum pacis & non belli filium recipiat, osculo, quod declaratur.
Ser. 8. in Cant.

Secundo: *Osculatus est eum.* Insinuat, quòd osculum pacis & non belli filium recipiat, osculo, quod declaratur. Demum & aliud denorat mysterium quod mellifluis spiritu, ac intellectu perpendit D. Bernard. Angelico. Osculum actus est amoris, quo qui osculatur cordis sui alteri communicat spiritum, quem quasi vult in dilectum i spirare. Hinc ratio patebit, cur sponsa charissima cum solo sibi charissimo collocata inde sumat exordium: *Osculetur me osculo oris sui.* Quasi requirat omnium bonorum vt fundamentum osculum. His verbis adeo corporalibus, spiritualia comprehendit mysteria. Nihil hic carnale sapiendum, illi qui cœlestis sponsi amoricatissimo non esse vult iniurius. O supremum osculum, osculum omnium animarum donorum scaturigo. Si per osculum spiritus us

Cant. 1. 1.

communicatur & cordis spiraculum, quid erit diuinum sponsum offerre osculum animæ rursus ei diuinum largiri spiritum, illum ipsum quo ipse viuit? quo fatid de quo dilectus ille discipulus: *In hoc scimus, quoniam ipse manet in nobis, de spiritu quem dedit nobis.*

In hoc & cum hoc, & per hoc se vnium quid fecit facitq; nobiscum, quo suum eundem nobis diuinum infundit spiritum, quo Dei vitam, esseq; diuinum per gratiam obtinemus. Hoc est Deum animam osculari, suum illi tribuere & spiritum, & vitam, quã viuat vitã Dei, quã opera Dei, & cœlestia exequatur. Hæc Christus hoc verbo significat: *Osculatus est eum.* Suum ei diuinum halitum tribuit & spiritum, vt olium diuino suo spiraculo vitam infudit Adæ, quem cũ sordidum esset lutum, hominem creauit, ad imaginem & similitudinem suam: *Inspirauit in Gen. 2. 7. faciem eius spiraculum vite.* Et factus est homo in animam viuentem. Quinimo hinc colliges, cur Christus infundendo suum in Apollolis concesserit diuinum spiritum, plenamq; remittenti peccata potestatem: *Insufflauit & dixit, Accipite Spiritum S. quorum remisistis peccata.* &c.

Aliam demum interpretationem: *Cecidit super collum eius.* Expende verbum *Cecidit*, Talifilium strinxit complexu taliq; cordis affectu, vt de maiestate sua cecidisse videatur: tanti vilißimum facit vermiculum. *Cecidit* (auditi D. P. D. Petr. Chrysol.) vt erigeret sic iacentem. Insuper Super *Super collum.* Brachijs collum amplexatur vt vincula sternit, soluat peccatorum, quasi quod ante per prophetam dixerat, repetens: *Solue vincula colli tui.* Et Alio modo li mi, quæ hæc tam abiecta catena seruitutis in talibus *Osculatus est eum.* Pacem impertit q. d. Fœdera vobiscum iungamus amicitia, pacem meam do tibi, hanc clausam in ore meo reperies: *Osculatus est eum.* O pater spiritus eminentissime, tibi non prouocat nauicam osti adeo sordidum astuetum siliquis porcorum, vt ostendas quòd tibi stomachum non moueant peccatores, quantumlibet immundi fuerint, si ad te ex toto corde conuertantur penitentes: pariterq; nostros doceas ministros, qui tuo funguntur officio vicarij, ne vultum amarum ostendant, aut grauius commoueantur, turpillima licet sint & nõ toleranda peccata. Erudit D. Bern. Confessarios: *Caveat ne vilescat in conspectu eius, qui ei suam vilitatem ostendit, neque sit suspensus, ne de præteritis futuram asimet vitam peccatoris. Habent in vultu, ac compari, & liberare est, & nitatur aliquid detrahere severitas.* Osculatus est eum. In ore patris, pacis inuenit prodigus os. Summ. Chrysol. & D. Hieron. Chrysol. Pater.

Chrysof. nec amarum reperit verbum. Quem mihi ostendas patrem, qui non dicas in iustus, vide venisti secura, patrimonij dilapidator impudens. hos canes necos non tenuit? totum mundo scandalum flagitio, familia de accus, stemmatibus infamia? Numquid illi poterat improperare, quod David Abi aloni cui a Ioab importu. e rogatus, vt ipse noceret delinquenti respondit: ignosce, vt iustam faciem meam non videat? Non ait, quod vir quicumque dignitate venerabilis pio tali respondet in ecedentibus, Videas, verberum mihi in faciem occurrere. O Pater misericordiarum, mihi horum illi improperas, nec vultum contrahis amaritatem, nec seceois oculus, quinimo expansis occurrit bra. hjs, amplexas, salutas. Gratulor aduentu tuo fili dilecti votorum meorum, diuidium a matre mea, desiderate cunctis prece cordijs: & conuersus ad famulos pretiosissimi tui profecti vestimenta, quibus totus de nouo vellitur, annuli dignitatis inserendi proferantur, vultus sagittatus occidatur, mensa martialis instruat, mensa & conuua parti considerat, nulli conceperit instrumentis, Iohannem mris instituat, Iohannem mris.

Vides hic inquit D. Ambros. opere completum quod olim Sophat Naamathus dixerat amico suo Iob. Si iniquitatem, qua est in manu tua abstuleris a te. tunc leuare poteris faciem tuam. Inter homines, si quis contra te proditiomis commiserit facinus licet delicti veniam exoptulet, illique benignus crimen remittas, quotiescumque tamen tuis occurrit aspectibus, oculos humilis demittit, nec in faciem te liberè presumat, in ueri. Sic Abner Asacli: sedede ad latu. Ne compellat confidere in terram, & leuare non potero faciem meam ad Iob. fratrem tuum. Hoc inde auguror oriri, quod licet homines iniuriam remittant inimicis quotiescumque illis occurrerint, quasi preteriti criminis videntur remitti: Deus autem in qua hora ex toto corde delicti te peccat, veniamque perstulas, ita peccatorum omnium reijcit memo. iam vt eorum nunquam in tui damnum, pudoremque recordere: Omnium iniquitatum eius, quas operatus est, non recordabor amplius. Vnde facie erecta fronte explicita coram Deo stare non confundens.

Hoc autem illud est mysterium, ex relatu D. Ambros. quod Dominus insinuat, cum Lazarus quamdiu mortuus erat faciem haberet velam sudario: teste D. Iohanne: Facies eius sudario erat ligata vt seipsum detegere non posset, mox vt uiuus resurrexit, precepit Dominus, velamen tollere in facie, & facie prodiret coram se reue-

lata: Tollere velamen de facie eius, quod veritatem D. Ambros. gratia, quam acceperat, obumbrat, sed quia uentura Li. de pecc. donatum est, reuelare facie, aperire vultum iubetur. n. 1. To. 1. Velat faciem tuam coram Deo peccata or, nec eius se presumi sibi preesentia: quocirca & ipse Adam Dei subterfugit presentiam: Adam ubi Deum agnouit presentem, velare se cupiebat. Ille vero qui per veram resurrexit, presentiam, aperit coram Deo vultum suum, cum enim illam prodigus egit, reuelatus apparet, illum Deus patet amplectitur, pacis prebet oculos, mensa suae auocat conuuiam: Dignus paternis obtinens, inquit D. Ambrosius.

§. 24. Hic diuina patet misericordia magnitudo. vt de ea quasi de industria Elias conque-

Hinc liquido constat, quam paternus fuerit ille Deus a uox erga peccatorem, hinc que tanta misericordia, hinc quod Hieremias ait, Vulgo dicitur, si dimiserit uir uxorem Hier. 3. 1. suam, & recedens ab eo duxerit uxorem alteram, numquid reuertetur ad eam ultra? Numquid non polluta & contaminata erit pulvis illa? Et aut fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me, dicit Dominus, & ego suscipiam te. Que potest huic misericordia comparari, & conferri benignitas? Scripsit D. Bern. concionem de misericordia Dei immensitate ante sermonem de B. dia exp. Maria Magdalena, qua licet plena sit omnis terra, eam tamen in septem singulariter rebus demonstrat, per se rem cophinos panu delignatos, qui super uerunt septem paribus, quos Christus in quinque hominu milia distribuit: inscribit autem illam: De fragmentis s. p. em misericordiaru. Diuus. Quatum iragmeniu huius panis, diuina nimirum misericordiae. Indulgentia peccatorum. O quam lapidus panis ille peccatoribus. effusa liberaltas, qua grauissima benignus remittit scelera, quia parum est quod illa remittat gratuito, insuper in reum habet ac si nunquam Dominu offendisset, placido recipit vuln, blanditur suauis culpas non obicit, non confundit accedentem: Collige fragmenta. (horatur D. Bernard.) sunt enim salubria, & dulciora super mel. Et suum: sic enim ex toto corde in uisita, & eam liberaltiter omnem donauit in uisita, vt tam nec daret uiscendo, nec confundat improperando, nec minus diligit, insinuando.

O piissime Deus si quando uini principalis uxor, & dignitate clarissimi honori derogat maui, mauro.

1. Reg. 14. 24.
VI.
Deus re-
misi pec-
catis non
recorda-
tur. am-
plius.
Lob. 2. 11.
14.
1. Reg. 22.
12.
Iacob. 28.
11.
Lob. 31. 44.

38.
I.
Dei mi-
dia exp-
ditur.
Diuus.
BERN.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.

mauto, seu sentire coheret adultera: quam gra-
 uiter vitandescit: nec illum dignatur videre,
 nec audire, nec a iorum preces admittere, quia
 mare alta mente repositum facinus adulterij;
 & hoc quidem, licet ob viti duritiam, conti-
 nuam afflictionem, domo expulsionem habuit,
 se: aniam mulier suas a iobi querendi consola-
 tiones: Hoc Deus inuit: *Si dimiserit vir uxorem*
suam, & recedens ab ea &c. Quinimo in com-
 munitate hominum contradicibus, dum quis a-
 lium licet vel opere vel verbo contumeliose la-
 cessit, se summo verbi operisque rigore vindi-
 catur: etiam in illis, quos ceteris nouimus
 blandiores, remanet nescio quis in corde rati-
 onis affectus aut nasci saltem, & hoc extra con-
 trouersiam est quod non ut prius inuicem affi-
 ciantur, offensaque conferuent memoriam, ter-
 neque oculo conspiciant occurrentes: *Sicut*
aliqui sic donantes iniuriam, ut non vlescantur,
sapienter tamen impropere: & sunt & alij, qui silent
licet, manet tamen alta mente reposita, & rancorem
tenent in animo, quantum utique neutra plena in-
dulgentia est. O quanto his Dei misericordia lu-
perior, quam effusus manibus grauisima sibi
remittit iniurias; qua parit liberalitate misere-
ricors? Tanta, ut nedum peccata dimittat sed
benigno insuper recipiat vultu penitentem, tan-
titque hilaritatis indicijs, adeo prateritorum
inmemor, ut dixeris, quod scelera fuerunt gra-
uior quod eo donis & clementie signis accu-
rat effusior: Longe ab alijs omnibus benignissima
est Diuinitatis natura liberaliter agi, ignoscit ple-
narum, ita ut propter fiduciam peccatorum (sed pen-
nitentium) vix abundantius delictum, soleat & gra-
tia superabundare. Testem adduco Paulum qui
cum Christi esset inimicus omnium quos in
mundo sciebat, infensissimus, qui velis remul-
sque contra eum utebatur, nominis eius totis
viribus irruerat exirpationem; mox ut ad il-
lum penitens facti conuertitur, facinora com-
missa deplangit, illum in gratiam admittit, tot
eum cumulans donis gratiarum, tamque lar-ge
munificentie imbre perfundens, ut vas illum
creet gratiarum electissimum, quo illi dicere li-
cuere: Plus omnibus laborauit non ego sed gratia
Dei mecum. Testis est Paulus genuum Apostolus,
qui plus omnibus cum diuina gratia laborauit.
Testis est Mathaeus de relecto electus in Aposto-
lum, cui etiam noui testamenti primum seipro-
riam esse donauit. Testis est & Petrus, cui post tri-
nam negationem totius Ecclesie pastoralis cura
recommissa est.

**DIVS
BERN.**

**DIVS
BERN.**

**DIVS
BERN.**

¶ 19.

nium enim ei committat, quem expertus est
 sui negatorem tulitque contemptorem, in tan-
 tum, ut sibi persuaderet in bonum suum coe-
 re illum ciuare, milleque sacramentis quod il-
 lum misime nosset, affirmare? Quem Christus
 iam rediuuus, donis honorauit quam Petrum,
 amplioribus? quam non insigniter peccauit
 Magdalene liberalis? quam obloquente licet
 Pharisaeo eamque imo pectore, ut meretricem
 repudiante nedum benigno suscepit vultu, in-
 per & eius suscepit caulam defendendam con-
 tra eum qui peccatorum fuerat accusator, a ter-
 terque reprehendit aduersarium. Quod faceret,
 si illam aut verbo aut opere Pharisaeus con-
 tempisset? En quam pro illo abbit, ut illi prae-
 ta improperet crimina aut seuerio tectat lup-
 plio? O quanta animi contentione, eius em-
 per extitit aduocatus, cum in causa Phariae
 murmuratoris in Martha sororis conuenerat,
 cum discipulorum, qui in hoc scandalum pa-
 tiebantur, quod caput & pedes vingeret Salua-
 toris: *Martha tacet, Christus excusat, etiam & lau-*
dat tacentem. Denique illud quanta prerogatiua,
quanta excellentia fuit, quod vsu genem a mor-
tuis prima videre, tangere prima meruit. Si pre-
terea hunc considera partem, Proh quanta huc
prodi, quanta proteruia, quod patri in faciem
obiciat: stat animo tuis pater vultibus excede-
re, nec enim tua me delectat vel parum iocun-
ditas: nequitia tam ingrata ingulic, tam in-
honesti me ieritum colluiz, tam repulen am-
patis proluere supellestem, quam nec ipse la-
hore fuerat lucratus, sed quam in lipa er libera-
li manu & gratuito fuerat elargitus? quanto
partem afficit opprobrio, dum se locat man-
cipium ei, qui etiam a mortuis exigeret tributum,
qui fame perimeret & ad porcorum curam
condemnat, quo declarabat apertis, sibi ma-
gis conducere tam vili se subdere Domino,
quam hilaris patris gaudere societate? Heu
quam redit delectus, quam sordidus, quam re-
dit lacer, & talis reuertitur, ut frater inu-
riam passus conueratur, vel quod eum vi-
deat, vel audiat vide eius certior factus ad-
uentus terga vertit sioma habundus, ne occu-
rat redeunt quasi sibi edians fore non possit
tile, quin ira stimulat faciem eius vngibus
dilaceret, exprobians infamem scortatorum
inastigiam quem in illis alicuius note vir sus-
ferat, garconem: eum patre expellit ob amo-
ris bla ditias prodigo immerito exhibitas: &
qui hactenus merigeris vixerat adolecens, pa-
tri semper obediens, modo quasi patri non de-
betat.

111.
Filius
fratre
apud
pater
curat
la.

112.
113.

114.
115.

116.

ferat, infremat, acrius expulsiat, & præter morem irritatur: *Indignatus est.*

III. Filij de fratre apud patrem querela.
 Patris infimulans adiones, argumentum proponit vix solubile: Ecce pater mi toto vitæ decursu tibi sedulo seruavi, ab ore tuo suspensus, vt euro citius tuum exequeretur velox mandatum, nunquam me dies vidit mandati transgressorem: at nunquam (quantum recordor) faciem mihi vidi corrientem nec vel semel hædum dono accepi, vt cum amicis gentiliter conarem. Hunc autem verberonem Dijs hominibusque multum, qui tuam obsecrauit maledicus famam, obijciens tuam sibi non iocundam societatem, qui vitam egit Nomentani, patrimoniorum helleuator, familia sempiternum dedecus, tam festiuo te video tripudio suspicientem, vt omnia modica, illum recreando tibi esse videantur, vituli saginati, solemie conuiuium, musicorum harmonia, stola prima, & quotquot tibi famulantur, vt illi deseruiant vix sufficere: *Ecce tot annis seruis tibi & nunquam desistis mihi hædum, vt cum amicis meis epularet, sed postquam filius tuus hic &c.* Formulam pendere loquendi, non enim ait: ille frater meus: hoc namque nomine eum compellere dedignatur, sed filius tuus hic q.d. ille qui tantummodo filius tuus esse videtur, quem vt filium agnoscis & recipis: *Qui deuorauit substantiam tuam cum meretricibus venit, occidisti illi vitulum saginatum.*

Cæleste suspicio mysterium, quam appositè Del erga peccatores penitentes declarat misericordiam & quam illis remittat peccata liberaliter. Nec absouum maioris filij argumentum, vt merito conqueratur prout olim Isaac de Dauide: *Diligis aduenies te & odio habes diligentes te.* Quæ suadet (amabo) ratio, vt amoris ostendas signate calumniantibus euidentiora? Si illo procedas pede, chariores tibi sunt amici inuiri. Hæc filij ad patrem insinuant obloquias quibus declarat id quod sæpe contingit: nimium insigniores multo sæpe esse gratias ac si qua benevolentia, quibus Deus peccatores ornatur penitentes, quam illos qui Deo numquam fuerunt inimici: esse D. Paulo: *Vbi abundauit delictum superabundauit & gratia.* Hoc autem eo certissimum modo fieri, vt quæstionem moueat Apostolus: si ita sit: præstat nos esse flagitiosos, & in patrem illum misericordiarum grauissima committere scelera, si tantis præueniat donis noxios ad se reuerfos: *Ergo permanebimus in peccato, vt gratia abundet? Abijt* concludit Apostolus, non hæc docemus, nec id ea facit voluntate

Hieron. Bay. de Lanza Tom. II.

1. Reg. 13. 4.

1. Reg. 13. 4.

1. Reg. 13. 4.

Deus vt peccemus, sed vt cum ex infirmitate vel malitia ceciderimus, nos excitet animosius ad penitentiam, suamque benignissimam prodatur misericordiam, quæ nos est recepturus. peccata remittens, tantis donis persuadens gratiarum, vt in stuporem rapiatur non exiguum eum sanctissimi: quærimus, vt more nostro loquamur, ansam illis præbeat quærelarum, quasi plus iudicium illis indulgeat.

D. Basil. ad amissum patris perperdit adiones: & exclamans creditur: *Cupis ad bonum Deum consurgamus.* Num reos nos recepurus patris. Cur non? Considera quæ sint patris viticia. Tom. 1.

Considera quam hunc benignè recipiat: qui postquam patrem eius auerit, ad infamiam deiectus seruitutem degenerat, potius conuixerat, ad propriam extollit infamiam, vt secum basilicè vitulo uelcatur. Notate mysteria, verum his tempus non sufficit indagandis. Illud quæso, tantummodo cum D. Basil. perferretur, quid patri proponere decreuerit filius veniam oraturus: *Pater peccasti in caelum & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum de mercenarijs tuis.* Prius autem accedens iam deprecatoriam inchoans non absoluit: vt enim dixit: *Pater peccasti &c. iam non sum dignus* illico brachijs clauditur patris, pacis excipitur osculo, recensioibus induitur, amittis oratur & monibus, ad conuiuium trahitur opiparum. Et vt notat D. Augustin. quem sequitur Beda predigum patris blandimenta ligarunt, nec locum dederunt integræ exprimensæ confessioni quæ mente conoperat, vt omnibus sit exploratum, quam sit ad te recipiendum paratus, complexæ perfectè Isaac uaticinium: *Adhuc te elamam, & dicam: Ecce adsum.* Nec non & illud David: *Dixit confitebor aduersum me iniquitatem meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei.*

Hanc mirare misericordiam adeo magnam, quæ filij præuenit criminum confessionem: reuertenti applaudit, & suauitibus detegit pudorem l'audimentis, demulcet contristatum, & quò se filius in terram deprimat humilius, eò deiectum pater attollit benignius, quoque se pudore suffulus retrahat longius eò: aet vt propius accedat, excitat animosius, norante hoc Tertulliano qui consideratis quibusdam huius parabola circumstantijs, effectus colligit penitentia non contemnendos, sicque concludit: *Cum igitur penitentia magis prouoluit hominem, magis releuat. Cum scilicet magis facit magis, magis mundatum reddet, cum accusat, cum condemnat absoluit, in quantum non pepercit tibi, in tantum*

Lib. de penit. c. 8. & 9.

1. Reg. 13. 4.

TERT.

Lib. de penit. c. 8. & 9.

1. Reg. 13. 4.

sibi Deus crede parcat. En qua filium ratione suscipiat, delinquit, atollat, domisque cumulet immemorem: nedom illum elato non suscipit supercilio, contracto vultu, sed & non vulgaribus amoris indicijs; nedom verbis non arguit asperioribus quibus illi nefandam impropetet unpudentiam: sed dum illa sua crimina poenitens cepit accusare, clemens blandiis, amplexibus pacisque osculis consistentem interpellat. *Etienne posse credam, Domine, quod præteritum scelus reum nedom non reprehendas, vultumque ostentem irritatum, sed insuper publici am facientem exomologesin, interturbes? ipse sua damnet poenitens scelera, ipse se in coram & coram te peccasse fateatur.* Immenfam Dei misericordiam quis non obstupescat, vt de ea iuste iusti conquiri videantur, hoc enim adolefcentem oblocutione designatur, vt supra diximus.

¶ 20 Vt enim sunt viri Dei corde limitato, non tantam capit cor hoc bonitatem, quamram Deus, proinde de illa indicant, vt nimia & superflucute, vt diximus alibi fufius ex celebri visione Ezechielis: lege sumiter D. Paulum, qui doctissimis verbis infinitam extollit misericordiam, qua Iudæorum præuenit populum sibi sæpe contumacem, de qua miramur: (parcite verbo) Elias Deo maxime familiaris, eiusque honoris zelator non minus: *An nefcius an Elias quid dicat scriptura, quemadmodum interpellat Deum aduersum Israel? Domine prophetas tuos occiderunt.* Et. Explorata vult Apostolus (interprete D. Chryostom.) Iudæis esse Dei misericordiam, eorumque contra Deum perueraciam olim olim namque propheta se Deo, velut opponebant, de sua concessam misericordiam, populique proterua; probatque Elie primipili prophetarum interpellatione: *Qui apud illos inquit illo potissimum præ omnibus erat in pretio & admiratione. Prophetarum caput, Dei amicum, qui in illos tantis erat zelo, vt & fami traderet.* Expende verbum Apostoli: *Elias inaspellat aduersum Israel.* Vim habet quam maximam verbum *Interpellat*, denotat enim impedire, interumpere, rationem expetere, manum derinere. Ne nunc vides Eliam, dum ad misericordiam populo faciendam audit inclinatum, *Interpellat*, facti rationem a Deo requirentem, opponentem, non esse ex ratione misericordiam concedi populo,

qua durius obfirmetur, grauiusque mereri supplicia, populum prophetarum homicidam, Deo sacrilegum; hoc autem tanta profecit animi contentione, vt Deo ad clementiam properet, quæ terræ depluat (imbrem salutiferum, manum suspendat, claudatque coelos minus sex mensibus quadriennio: *Viuat Dominus Deus Israel in cuius conspectu si erit anima huius, & i. plura, nisi iuxta oris mei verba.* Quid hoc tibi Domine, num tanta, tanto misericordia populo peccatori? Ea de causa te vilipendunt, nullius apud illos es auctoritatis, & tota te spernunt libertate. *Viuat igitur anima tua, non labit hoc, tibi dexteram suspendo: talique Domino loquitur auctoritate, vt in stuporem capis D. Chryostom. integram de his tractatum ediderit.* Superabundantem iudicat at Elias hanc Dei misericordiam, hanc quoque iudicamus qua præuenit Iudam, eum enim triginta denarijs mercator Christum Iudæis vendidisset, illi nihilominus prostratus in terram pedes abluit, accedentem amplectitur, osculatur, vocatque amicum, insensissimum proditorem. Nec minus hanc, qua motus, *Pro transgressibus rogauit vt non peccaret.* Nec tu illam præter eas, qua tot tantorumque scelus noxium nocte luce illuminat, inspirat, custodit, rogat, te lerat, demulcet, mutat, vultque præstolatur dilatis.

Quis te, non redamet clementissime Deus? quis benignissimum offendat? quis ex tanta non hauriat misericordia salutis incrementum? Omnes, Domine, filij prodigi fuimus, nemo non a tuis fugit adibus, suam dissipauit substantiam: omnes ad fortunam redacti miserandam zonam perdidimus. Ad te conuertimur, & pietatis tuæ pedibus prouolui, verbis ex imo pectore de promptis confitemur: hac est protestatio humilima singulorum: *Pater peccatis in calum coram: etiam non sum dignus vocari filium tuum.* Ad nos oculos defle. misericordiam, nostrum illumina intellectum, nos brachis tuæ constringe potentia, meritis corroborata sanguinem, pacis osculum impertire, diuinum nobis inspiraculum vitæ, accende voluntatem, virtutum nos induc stola primam, noni foderis, annulum impone, calcea pedes obedientiam, vestibus celestis adoria gratie: qua mediante tandem tuam perfruemus gloriam sempiternam. Amen.